

T.C.
HALIÇ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

YETİŞKİNLERDE ALGILANAN EBEVEYN İLİŞKİ
TUTUMLARI İLE AŞKA DAİR GÖRÜŞLER ARASINDAKİ
İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Yüksek Lisans Tezi

Hazırlayan
Sümeyye TETİK

Danışman
Dr.Öğr.Üyesi Ayşegül YETKİN

İstanbul, 2018

T.C.
HALIÇ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Klinik Psikoloji.....Anabilim/Anasanat Dalı Klinik Psikoloji Programı Tezli Yüksek Lisans
öğrencisi ..Sümeyye Tetik..... tarafından hazırlanan
“...Yetişkinlerde Algılanan Ebeveyn İlişkisi Tutumları ile Akla Dolu.....
Görüşler Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.....”
adlı bu çalışma jürimizce Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Sınav Tarihi : 25.10.2018

(Jüri Üyesinin Ünvanı, Adı, Soyadı ve Kurumu) :

İmzası :

Jüri Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Aysegül Yetkin.
Danışman: Halic.....Üniv. Psikoloji ASD/ABD Öğr. Üyesi

.....

Jüri Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Atilla Tekin.....
.....Halic.....Üniv. Psikoloji ASD/ ABD Öğr. Üyesi

.....

Jüri Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Ali Dayı.....
Beykent.....Üniv. Psikoloji ASD/ ABD Öğr. Üyesi

.....

Jüri Üyesi:
.....Üniv. ASD/ ABD Öğr. Üyesi (Yedek)

.....

Jüri Üyesi:
.....Üniv. ASD/ ABD Öğr. Üyesi (Yedek)

.....

ÖNSÖZ

Aşk insanlık tarihinin başlangıcından bu yana insan yaşamında önemli konulardan biri olarak varlığını sürdürmüştür. Aşkı anlamak ve aşkı yaşamak adına sayısız kitaplar, şiirler yazılmıştır. İnsan yaşamını derinden etkileyen, kişilerin mutluluğuna ve üzüntülerine neden olan aşk, son yıllarda bilimde araştırma konularından biri olmuştur. Aşkı etkileyen kaynaklar, çekicilik ve uyum gibi konular araştırılarak aşk gizemli, mistik bir duygu ya da efsane olmaktan ziyade bilimsel bir olgu halini almaktadır.

Bu araştırmada yetişkinlerin ebeveyn ilişki tutumları ve aşka dair görüşleri arasındaki ilişki incelenmeye çalışılmıştır. Genellikle bireyler, partner seçerken karşı cinsteki ebeveyninde gördüğü ve beğendiği özelliklere sahip bir partner seçme eğilimindedir. Kendisinin de hem cinsi olan ebeveyni gibi bir partner olma olasılığı yüksektir. Kişilerin, ebeveynlerinde bulunan olumlu özellikler kadar olumsuz özellikleri de barındıran bir partner seçme ve hemcinsi olan ebeveyn gibi bir partner olma olasılıkları oldukça yüksektir. Karşı cinsten olan ebeveynin olumsuz özelliklerini seçme eğilimimizi vardır çünkü ilk kadın, erkek ve ilişki şemamız doğal olarak ailemizden gelir. Bu araştırmada aşka dair görüşlerin, ebeveyn ilişki tutumlarıyla ilişkisi incelenerek aşkın anlamlandırılmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Tez sürecim boyunca, beni cesaretlendiren, her daim anlayış ve sıcaklık gösteren, motivasyonum düştüğünde motive eden, yol gösteren, ilgisini ve tez konumun belirlenmesinden sonuçlanmasına kadar desteğini esirgemeyen çok değerli hocam, danışmanım Yrd. Doç. Dr. Ayşegül YETKİN'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Araştırma ve bilime verdiği önemi örnek aldığım, mesleki gelişimime ve tez sürecim boyunca bilgi ve tecrübesiyle yardımlarını eksik etmeyen hocam Yrd. Doç. Dr. Atilla TEKİN'e çok teşekkür ederim.

Her daim yanımda olan, hayatım boyunca beni cesaretlendiren, varlığıyla övündüğüm ve güç bulduğum, canımdan çok sevdiğim babam Mehmet TETİK'e çok teşekkür ederim. En büyük motivasyon kaynağım, yaşamıma renk veren, neşesiyle ve sabrıyla her anımı güzel hale getiren biricik annem Müzeyyen TETİK'e çok teşekkür ederim.

Yaşamım boyunca varlıklarıyla mutlu olduğum, tez sürecim boyunca da yardımları eksik etmeyen, hayatımın her anında bana destek olan biricik ablam, Tuğba KURT'a, bilgi birikimine, okuma sevgisine hayran olduğum canım abim Ömer TETİK'e, her daim yanımda olan, çok sevdiğim biricik kardeşim Emin TETİK'e ve Feyza TETİK'e sonsuz teşekkür ederim.

Yardımlarını ve desteğini esirgemeyen, arkadaşım Psikolog Jülide BAŞOĞLU'na teşekkür ederim. Veri toplama sürecinde birçok kişinin yardımı olmuştur. Yardım ve desteklerini eksik etmeyen herkese çok teşekkür ederim.

Ve son olarak, araştırma ve çalışma merakına imrendiğim, görüşlerine ve bilgilerine değer verdiğim, tez sürecim boyunca bana destek veren ve yardımlarını hiç eksik etmeyen, çok zorlandığım zamanlarda bile beni cesaretlendiren, üniversite yaşamımın ilk zamanlarından bu yana her daim yanımda olan, kıymetli ve can dostum Psikolog Gizem ÇAKICI'ya teşekkür ederim.

İstanbul, 2018

SÜMEYYE TETİK

İÇİNDEKİLER

Sayfa No.

TABLolar LİSTESİ	III
ŞEKİLLER LİSTESİ	VI
SİMGELER LİSTESİ.....	VII
ÖZET.....	VIII
ABSTRACT.....	X
1. GİRİŞ.....	1
2. YETİŞKİNLİK.....	6
2.1. Yetişkinlik Tanımları.....	6
2.2. Yetişkinlik Dönemleri.....	7
2.2.1. Genç Yetişkinlik Dönemi.....	7
2.2.2. Orta Yetişkinlik Dönemi.....	8
2.2.3. İleri Yetişkinlik Dönemi.....	9
3. AŞKA DAİR GÖRÜŞLER.....	10
3.1. Aşk Tanımları ve Kavramsal Bakış.....	10
3.2. Aşk Kuramları.....	13
3.2.1. Rubinin Kuramı.....	13
3.2.2. Elain Hatfield'in kuramı.....	14
3.2.3. İki Etkenli Aşk kuramı.....	15
3.2.4. Aşamalı Aşk Kuramları.....	16
3.2.4.1. İki Aşamalı Aşk kuramı.....	16
3.2.4.2. Üç Aşamalı Aşk Kuramı.....	17
3.2.4.3. Dört Aşamalı Aşk Kuramı.....	17
3.2.4.4. Alver Ziv'in 4 Aşamalı Aşk Kuramı.....	17
3.2.5. Üçgen Aşk Kuramı.....	18
3.2.6. Lee'nin Çok Boyutlu Aşk Tutumları.....	20
3.2.6.1. Tutkulu Aşk (Eros).....	21
3.2.6.2. Oyun Gibi Aşk (Ludus).....	22
3.2.6.3. Arkadaşça Aşk (Storge).....	22
3.2.6.4. Mantıklı Aşk (Pragma).....	24
3.2.6.5. Sahiplenici Aşk (Mania).....	25
3.2.6.6. Özgeci Aşk (Agope).....	25
3.2.3. Aşkla İlgili Yapılan Çalışmalar.....	26
3.2.3.1. Yurt dışında yapılan çalışmalar.....	26
3.2.3.2. Yurt içinde yapılan çalışmalar.....	33
4. ALGILANAN EBEVEYN İLİŞKİSİ.....	40
4.1. Algılanan Ebeveyn İlişkileri Kavramsal Bakış.....	40
4.2. Algılanan Ebeveyn İlişkisi Kuramları.....	42
4.2.1. Psikanalitik Kuram.....	42
4.2.2. Nesne İlişkileri Kuramı.....	43
4.2.3. Evrim Kuramı.....	46

4.2.4. Bağlanma Kuramı.....	48
4.2.4.1.Yetişkin Bağlanma Stilleri.....	51
4.2.5. Sosyal Öğrenme Kuramı.....	54
4.3. Ebeveyn ve Çocuk İlişkisi.....	55
4.4. Ebeveynler ve Eşler Arasındaki Benzerlikler	57
4.5. Kuşaklararası Aktarım.....	58
4.6. Algılanan Ebeveyn İlişkisi ile İlgili Çalışmalar.....	59
4.6.1. Yurt içinde yapılan çalışmalar.....	59
4.6.2. Yurt dışında yapılan çalışmalar.....	62
5. YÖNTEM.....	64
5.1. Araştırmanın Modeli.....	64
5.2. Araştırmanın Evren ve Örneklemi.....	64
5.3. Veri Toplama Araçları.....	65
5.3.1. Kişisel Bilgi Formu.....	65
5.3.2. Aşka İlişkin Tutumlar Ölçeği: Kısa Form (LAS).....	65
5.3.3. Algılanan Ebeveyn İlişkisi Ölçeği.....	66
5.4. Verilerin Analizi.....	67
6. BULGULAR VE YORUMLAR.....	68
7. TARTIŞMA.....	132
7.1. Yetişkinlerin Aşka Dair Görüşleri, Sosyodemografik Özellikleri Açısından Tartışılması.....	132
7.2. Yetişkinlerin Algıladıkları Ebeveyn İlişkisinin Sosyodemografik Özellikleri Açısından Tartışılması.....	136
7.3. Yetişkinlerin Algıladıkları Ebeveyn İlişkileri ile Aşka Dair Görüşleri Arasındaki İlişkinin Tartışılması.....	140
8. SONUÇLAR VE ÖNERİLER.....	147
8.1. Sonuçlar.....	147
8.2. Öneriler.....	151
8.2.1. İleride Yapılacak Olan Araştırmalara Yönelik Öneriler.....	151
8.2.2. Uygulayıcılara Yönelik Öneriler.....	151
KAYNAKÇA.....	153
EKLER.....	161
Ek 1. Kişisel Bilgi Formu.....	162
Ek 2. Algılanan Ebeveyn İlişkisi Ölçeği.....	163
Ek 3. Aşka İlişkin Tutumlar Ölçeği.....	165
ÖZGEÇMİŞ.....	168

TABLÖLAR LİSTESİ

Sayfa No.

Tablo 3.1. Sternberg'e Göre Aşk Biçimleri.....	19
Tablo 4.1. Dönemlere Göre Bağlanma.....	54
Tablo 6.1 Kişisel Bilgi Formundan Elde Edilen Bulgular.....	67
Tablo 6.2.Yetişkinlerin Aşk Tutumlarına İlişkin Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları.....	69
Tablo 6.3. Aşka İlişkin Tutum Ölçeğinin Cinsiyete Göre Karşılaştırması (Mann- Whitney U Testi Sonuçları).....	70
Tablo 6.4. Aşka İlişkin Tutumların Yaşa Göre Karşılaştırması (Kruskal Wallis Testi Sonuçları).....	72
Tablo 6.5. Aşka İlişkin Tutumların Eğitim Durumuna Göre Karşılaştırması (Kruskal Wallis Testi Sonuçları).....	74
Tablo 6.5.1. Özgeci Aşk Alt Boyutunun, Eğitim Düzeylerine Göre Karşılaştırılmasında, Mann-Whitney U Testi Sonuçları.....	76
Tablo 6.6. Aşka İlişkin Tutumların İlişki Durumuna Göre Karşılaştırması (Kruskal Wallis Testi Sonuçları).....	79
Tablo 6.6.1. Oyun gibi Aşk Alt Boyutunun İlişki Durumuna Göre Karşılaştırılmasında Mann-Whitney U Testi Sonuçları.....	78
Tablo 6.6.2.Özgeci Aşk Alt Boyutunun İlişki Durumlarına Göre Karşılaştırılmasında, Mann-Whitney U Testi Sonuçları.....	79
Tablo 6.7. Aşka İlişkin Tutumların Annenin Eğitim Durumuna Göre Karşılaştırılması (Kruskal Wallis Testi Sonuçları).....	80
Tablo 6.8. Aşka İlişkin Tutumların Babanın Eğitim Durumuna Göre Karşılaştırılması (Kruskal Wallis Testi Sonuçları).....	82
Tablo 6.9. Aşka İlişkin Tutumların Birlikte Yaşadıkları Kişilere Göre Karşılaştırılması (Kruskal Wallis Testi Sonuçları).....	84
Tablo 6.9.1 Oyun Gibi Aşk Alt Boyutunun Birlikte Yaşadıkları Kişilere Göre Karşılaştırılmasında, Mann-Whitney U Testi Sonuçları.....	85

Tablo 6.10. Algılanan Ebeveyn İlişkisi, Anne Formunun Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları.....	87
Tablo 6.11. Algılanan Ebeveyn İlişkisi, Baba Formuna İlişkin Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları	87
Tablo 6.12. Algılanan Ebeveyn İlişkisinin Cinsiyete Göre Karşılaştırması (Mann-Whitney U Testi Sonuçları).....	88
Tablo 6.13. Algılanan Ebeveyn İlişkisinin Yaşa Göre Karşılaştırması (Kruskal-Wallis Testi Sonuçları).....	90
Tablo 6.13.1. Baba Otoriter Aşk Alt Boyutunun Yaşa Göre Karşılaştırılmasında, Mann-Whitney U Testi Sonuçları.....	94
Tablo 6.14. Algılanan Ebeveyn İlişkisinin Eğitim Düzeyine Göre Karşılaştırması (Kruskal Wallis Testi Sonuçları).....	94
Tablo 6.14.1. Anne Bağımlı Alt Boyutunun Eğitim Düzeylerine Göre Karşılaştırılması, Mann-Whitney U Testi Sonuçları.....	97
Tablo 6.14.2. Algılanan Ebeveyn İlişkisi Ölçeğinden Anneye İlişkin Elde Edilen Toplam Puanların, Eğitim Düzeylerine Göre Karşılaştırılması, Mann-Whitney U Testi Sonuçları.....	98
Tablo 6.15. Algılanan Ebeveyn İlişkisinin, İlişki Durumuna Göre Karşılaştırılması (Kruskal -Wallis Testi Sonuçları).....	101
Tablo 6.15.1. Baba Otoriter Tutum Alt Boyutunun İlişki Durumuna Göre Karşılaştırılmasında, Mann-Whitney U Testi Sonuçları.....	102
Tablo 6.16. Algılanan Ebeveyn İlişkisinin Annenin Eğitim Düzeyine Göre Karşılaştırması (Kruskal-Wallis Testi Sonuçları).....	103
Tablo 6.16.1. Anne Koruyucu Tutum Alt Boyutunun, Anne Eğitim Düzeyine Göre Karşılaştırılmasında, Mann-Whitney U Testi Sonuçları.....	105
Tablo 6.17. Algılanan Ebeveyn İlişkisinin, Baba Eğitim Durumuna Göre Karşılaştırılması (Kruskal-Wallis Testi Sonuçları).....	107
Tablo 6.18. Algılanan Ebeveyn İlişkisinin Birlikte Yaşadığı Kişilere Göre Karşılaştırması (Kruskal-Wallis Testi Sonuçları).....	111
Tablo 6.18.1. Baba Otoriter Ebeveyn İlişkisinin Birlikte Yaşanan Kişilere Göre Karşılaştırılmasında, Mann-Whitney U Testi Sonuçları.....	113

Tablo 6.18.2. Baba İlgisiz Tutum Alt Boyutunun Yaşanılan Kişilere Göre Karşılaştırılmasında, Mann-Whitney U Testi Sonuçları.....	114
Tablo 6.19. Yetişkinlerin Algıladıkları Ebeveyn İlişkisi Ölçeği (Anne Formu) ile Aşka İlişkin Tutumlar Ölçeği Arasındaki İlişkinin Korelasyon Sonuçları (Spearman's Korelasyon).....	117
Tablo 6.20. Yetişkinlerin Algıladıkları Ebeveyn İlişkisi Ölçeği (Baba Formu) ile Aşka İlişkin Tutumlar Ölçeğinin Korelasyon Sonuçları (Spearman's Korelasyon).....	124
Tablo 6.21. Algılanan Ebeveyn İlişkisi Ölçeğinin Anne Formu ile Algılanan Ebeveyn İlişkisi Ölçeğinin Baba Formunun Toplam Puanlarının Korelasyon Analizi Sonuçları (Spearman's Korelasyon).....	130

ŞEKİLLER LİSTESİ

Sayfa No.

Şekil 3.1 : İkincil aşk tutumları.....	24
Şekil 3.2 : Bağlanma ilişkisinin üç temel işlevi.....	49
Şekil 3.3 : Dört Kategori Modeli.....	52

SİMGELER LİSTESİ

$\bar{x}$: Aritmetik Ortalama

ss : Standart Sapma

sd : Serbestlik Derecesi

n : Kişi Sayısı

p : Önem Derecesi (Sigma)

GENEL BİLGİLER

Adı ve Soyadı: Sümeyye TETİK

Anabilim Dalı: Psikoloji

Programı: Klinik Psikoloji

Tez Danışmanı: Dr.Öğr.Üyesi Ayşegül YETKİN

Tez Türü ve Tarihi: Yüksek Lisans, Haziran 2018

YETİŞKİNLERİN ALGILADIKLARI EBEVEYN TUTUMLARI VE AŞKA DAİR GÖRÜŞLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

ÖZET

Bu araştırma yetişkinlerin algıladıkları ebeveyn ilişki tutumlarını ve aşka ilişkin görüşlerini incelemek, çeşitli değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğini saptamak amacıyla yapılmıştır.

Araştırma Sakarya ili Serdivan ilçesi İstiklal mahallesindeki yetişkinler üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın örneklemini 188 kadın, 192 erkek olmak üzere toplamda 380 yetişkin oluşturmaktadır. Bu çalışma, ilişkisel tarama modeline dayanan betimsel bir araştırmadır. Ölçme aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen kişisel bilgi formu, aşka dair görüşleri ölçmek için, Lee'nin (1973) aşk sınıflandırması temel alınarak Hendrick, Hendrick ve Dicke (1998) tarafından geliştirilmiş olan ve Büyüksahin ve Hovardaoğlu (2004) tarafından Türkçeye uyarlanan Aşka İlişkin Tutumlar Ölçeği: Kısa Formu (LAS) kullanılmıştır. Algılanan ebeveyn ilişki tutumlarını belirlemek amacıyla Çelik ve Öziş (2016) tarafından geliştirilen Algılanan Ebeveyn İlişkisi Ölçeği kullanılmıştır. Bu araştırmada veri toplama araçları ile toplanan verilerin analizinde SPSS Windows 21.0 paket programı kullanılmıştır.

Araştırmada, yetişkinlerin algıladıkları ebeveyn ilişki tutumları alt boyutları ile aşk tutumları alt boyutları arasında ilişki olduğu bulunmuştur. Aşk tutumlarının cinsiyete, eğitim düzeyine, ilişki durumuna ve birlikte yaşanılan kişilere göre anlamlı bir farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Aşk tutumlarının yaşa, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermediği bulunmuştur.

Yetişkinlerin algıladıkları ebeveyn ilişkileri ile bağımsız değişkenler arasındaki ilişki incelenmiştir. Buna göre, algılanan ebeveyn ilişkisi cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, ilişki durumu, anne eğitim düzeyi ve birlikte yaşanılan kişilere göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Yetişkinlerin algıladıkları ebeveyn ilişkilerinin baba eğitim düzeyine göre farklılaşmadığı bulunmuştur.

Araştırmadan elde edilen bulgular yorumlanmış, tartişılmış, uygulayıcılara ve araştırmacılara önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Algılanan Ebeveyn İlişkisi, Aşk Tutumları, Yetişkinlik

GENERAL KNOWLEDGE

Name and Surname: Sümeyye TETİK

Field: Psychology

Program: Clinical Psychology

Supervisor: Dr.Öğr. Üyesi Ayşegül YETKİN

Degree Awarded and Date : Master, June 2018

THE INVESTIGATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN PARENTS 'APPROACHES AND THEIR VISIONS

ABSTRACT

This study was conducted to examine the parental attitudes and beliefs perceived by adults and to determine whether they differ according to various variables.

The research was carried out on adults in the Sakarya province Serdivan district of Istiklal. The sample of the study consisted of 188 female and 192 male adults totaling 380 adults. This is a descriptive study based on relational screening model. The personal information form developed by the researcher as a measurement tool was developed by Hendrick, Hendrick and Dicke (1998) based on Lee 's (1973) love classification, and adapted to Turkic by Büyükşahin and Hovardaoğlu (2004) Scale: Short Form (LAS) was used. Perceived Parent Relationship Scale developed by Çelik and Öziş (2016) was used to determine perceived parental relationship attitudes. In this study, SPSS Windows 21.0 package program was used in the analysis of collected data with data collection tools.

In the research, it was found that there is a relationship between sub-dimensions of parental relationship attitudes perceived by adults and sub-dimensions of love attitudes. Love attitudes were found to be significantly different according to sex,

education level, relationship status and cohabitants. It was found that love attitudes did not show any significant difference according to age, mother education level, father education level.

The relationship between parental relationships and independent variables perceived by adults was examined. According to this, perceived parental relationship shows a significant difference according to gender, age, education level, relationship status, mother education level and cohabitants. It was found that the parental relationships that adults perceive do not differ according to the level of father education.

Findings obtained from the research were interpreted, discussed, suggested to practitioners and researchers.

Keywords: Perceived parental relationship, Love attitudes, Adulthood

1. GİRİŞ

Aşk, insanlığın var oluşundan bu yana ilgi çekici bir konu olmuştur. Tarih boyunca insanlar dualarla, sihirlerle ve efsuncularla aşkın gizemini çözmek ve kontrol etmek için uğraşmışlardır. Aşk, her kültürde ve her zaman diliminde insanın hayatında yer almaktadır. Aşk, insanların hayatları boyunca en az bir kez deneyimlediği veya deneyimlemeyi ümit ettiği bir olgudur (Açıkel, 2013: 15).

Aşk yüzyıllar boyu edebiyatta, felsefede ve çeşitli alanlarda kendine bir yer bulmuştur. İnsan yaşamını yakından ilgilendiren konulardan biri olan aşk Psikoloji biliminin de araştırma konularından biri olmuştur. Psikoloji alanında araştırmalara konu edilmesinin nedenlerinden biri aşkın insanlarda yarattığı psikolojik ve sosyal etkilerin açığa çıkarılma amacından kaynaklanmaktadır (Dashdamirov, 2013: 21).

Bununla birlikte psikoloji alanında 1970’de önemli bir araştırma alanı haline gelmiştir. Fakat aşkın bilimden uzak bir konu olduğu düşüncesiyle uzunca bir zaman gereken önem verilmemiştir. Aşk kavramı 1980’li yıllarda tekrardan araştırmalara konu olarak önemli bir alan haline geldiği belirtilmektedir (Açıkel, 2013: 15).

Literatürde aşk tanımlarına bakıldığında bireyden bireye ve toplumdan topluma farklılaştığı görülmektedir. Araştırmacıların aşkı ele alma biçimleri ise, kendi görüşlerine göre değiştiği gözlemlenmektedir. Aşkla ilgili araştırmalar yapan kuramcılar birbirlerinden farklı tanımlar ve kuramlar öne sürmüşlerdir (Atak ve Taştan, 2012: 521).

Aşk kavramıyla ilgili ilk kuramsal çalışma Zick Rubin (1970) tarafından gerçekleştirilmiştir. Rubin aşk ve hoşlanma arasındaki ayrımı yapmıştır. Rubin’e göre aşk, bağlanmanın, gözetmenin ve yakınlığın olduğu üç bileşenden oluşmaktadır. Rubin’den sonra ön plana çıkan Elain Hatfield’in kuramı vardır. Hatfield de aşkı iki kategoride ele alır. Bunlar: Tutkulu Aşk ve Arkadaşça Aşk’tır (Ercan, 2016: 2).

Lee'nin ise (1977) çok boyutlu aşk tutumları kuramı, Sternberg (1986) üçgen aşk kuramı ve Hazan-Shaver (1987) bağlanma kuramı aşk ile ilgili literatürde sıkça yer verilen kuramlardır. Lee'nin çok boyutlu aşk tutumları kuramı en kapsamlı ve üzerinde en fazla çalışma yapılmakta olan kuram olduğu belirtilmektedir Lee'e göre, aşk her bireyde aynı anlamı ifade etmediğinden, tek bir boyut ile açıklanamayacağını öne sürmüştür ve altı kategoride aşk tutumlarını açıklamıştır (Açıkel, 2013: 16).

İlişkiler ele alınırken kültürel ve sosyal etkiler göz önüne alınarak incelenmesi gerekmektedir. İnsanların düşünce yapılarında kültürel kuralların ve tecrübelerin etkileri görülmektedir. Bu etkiler, insanların düşünce ve davranışlarında farklılık olmasına neden olmaktadır. Buss (1985)'ın, yaptığı çalışma sonuçlarına göre, insanların yaşamları süresince ilişki kurdukları kişilerin kendilerine benzediğini saptamıştır. Genel olarak zıt kutupların birbirini daha çekici buldukları ifade bulsa da bu çalışma sonuçları insanların kendilerine benzeyen bireylerle birliktelik kuracağını göstermektedir (Karahasanoğlu, 2015: 15).

Benzer biçimde Hassebrauck (1991) da çalışmaları sonucu benzerliğin ilişkilerde önemli bir etken olduğunu ifade etmiştir. Kişilerin kendilerine benzer bireylerle birliktelik kurduklarında ilişkilerinin daha sağlam olabileceğini ifade etmiştir. Aşk ilişkilerine etki eden önemli diğer bir husus ise ebeveyn ilişki modelleri olmaktadır. Çocuklar, ebeveynlerin model alarak onların görüş ve davranışlarıyla bilgi kazanmış olurlar. Kişiler, ebeveynlerinin evliliklerinde karşılaştıkları sorunlara karşı göstermiş oldukları tutumları gözlemleyerek, buna benzer bir tutumu kendi ilişkilerinde gösterebilmektedirler (Öziş ve Çelik, 2016: 51).

Esfandiyari ve diğerleri 'nin (2009), yaptıkları araştırma sonuçlarına göre, çocukların, anne ve babalarını örnek aldıklarını ve başkalarıyla ilişkilerinde anne-babanın davranışlarına benzeyen tutumlar gösterdiklerini saptamışlardır (Üney, 2016: 17).

Kişi, ebeveynlerinde gözlemlediği, beğendiği veya hiç hoşlanmadığı özelliklere sahip olan ve kendi cinsinden olan ebeveynine benzer birinin kendine eş olarak seçilme ihtimalinin daha fazla olduğu ifade edilmektedir. Çünkü kişilerin bilinçaltında ebeveynlerin ilişkilerine benzer bir ilişki yaşama isteği vardır. Anne ve

babada beğenilen özelliklere sahip biri tercih edildiği gibi beğenilmeyen özelliklere sahip biri de seçilebilir veya aynı cinsten olan ebeveyne benzer bir partner olunabilmektedir. Ebeveynlerin olumsuz özelliklerine benzer birini seçilmesinin nedeni ilk ilişki şemalarının onlarla kurulmuş olmasından kaynaklanmaktadır (Kılıç, 2017: 87-90).

Kişilerin çocukluk dönemlerinde ebeveyn ilişkilerini gözlemleyerek ve rol model olarak ileriki yaşantılarında, deneyimlerini kendi aşk yaşamlarına yansıtmaktadırlar. Dolayısıyla kişileri ebeveyn ilişkisini nasıl algılıyorsa, kendisi de anne ve babasının ilişkisine benzer bir aşk tutumu sergileyebileceği düşünülmektedir.

Bu nedenle yapılan çalışmanın amacı, yetişkinlerde algılanan ebeveyn ilişkisi ve aşka dair görüşleri arasındaki ilişki incelemek ve çeşitli değişkenler açısından farklılık gösterip göstermediğini saptamaktır. Çalışmanın problem cümlesi ise, Yetişkinlerin algıladıkları ebeveyn ilişkileri üzerinde aşka dair görüşlerinin belirlenmesidir.

Araştırmanın alt problemleri aşağıda gösterilmiştir. Bunlar;

1. Yetişkinlerin aşka dair görüşleri nasıl bir dağılım göstermektedir?
2. Yetişkinlerin aşka dair görüşleri, kişisel bilgi formunda yer alan sorulara (cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, mevcut ilişki durumu, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi ve birlikte yaşanılan kişilere) göre farklılaşmakta mıdır?
3. Yetişkinlerin algıladıkları ebeveyn ilişki tutumları nasıl bir dağılım göstermektedir?
4. Yetişkinlerin algıladıkları ebeveyn ilişkileri, kişisel bilgi formunda yer alan sorulara (cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, mevcut ilişki durumu, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi ve birlikte yaşanılan kişilere) göre farklılaşmakta mıdır?
5. Yetişkinlerin algıladıkları ebeveyn ilişkisi ve aşka dair görüşleri arasında bir ilişki var mıdır?

Aşkın varlığı insanı mutlu ederken ilişkide ortaya çıkan sorunlar, insan yaşamının birçok alanını olumsuz yönde etkileyerek, kişinin yaşam kalitesini bozduğu için üzerinde durulması gereken bir konudur. Ayrıca insanların aşka dair görüşleri, ilk olarak ebeveynlerin ilişkilerini gözlemleyerek oluşmaktadır. Bu açıdan ebeveynlerin ilişkileri, bireylerin yetişkinlik dönemlerindeki aşka dair görüşlerini etkilediği düşünülmektedir. Yapılan bu çalışma, kişilerin algıladıkları ebeveyn ilişki tutumlarının, aşka dair görüşleri üzerindeki etkisini ele alması açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

Bu çalışma, yetişkinlerin hangi aşk tutumuna sahip olduğunu, geçmiş ilişkilerindeki olumsuz durumların bir hata olarak değil de bir seçim olduğunu ve bu seçimlerin ebeveyn tutumlarıyla ilişkili olduğunu anlamasına yardımcı olmaktadır. Ayrıca literatürde aşka dair yeterince çalışma yapılmaması ve algılanan ebeveyn ilişkisi ile daha önce hiç ele alınmaması sebebiyle bundan sonraki yapılacak olan çalışmalara ve yetişkinlere katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu amaçla oluşturulan araştırmanın sayıltıları aşağıda verilmiştir.

1. Araştırmanın evreninden seçilen kişilerin, çalışma evrenini temsil ettiği varsayılmaktadır.
2. Araştırmada kullanılan ölçeklerin istenilen bilgiye ulaşmak için yeterli olduğu düşünülmektedir.
3. Çalışmaya gönüllü olarak katılan yetişkinlerin verilen anketlere doğru yanıt verdikleri kabul edilmektedir.

Araştırmanın sınırlılıkları ise aşağıda gösterilmiştir. Bunlar;

1. Bu araştırma Sakarya ili Serdivan ilçesinde bulunan İstiklal mahallesindeki yetişkinlerle sınırlıdır.
2. Bu araştırmadan elde edilen sonuçlar ‘Aşka İlişkin Tutumlar Ölçeği’ ve ‘Algılanan Ebeveyn İlişkisi Ölçeği’ nin ölçtüğü özellikler ile sınırlıdır.

3. Bu araştırma kişilerin ‘Kişisel Bilgi Formu’ na verdikleri cevaplar ile sınırlıdır.

Araştırmada yer alan terimlerin tanımlamalarına aşağıda yer verilmiştir.

-Yetişkinlik: Erinlik çağının sonlanmasıyla başlayan bu dönem; fizyolojik veya biyolojik olarak gelişmenin-büyümenin tamamlandığı bir gelişim dönemi olarak ifade edilir (Aktu, 2015: 23).

-Algılanan Ebeveyn İlişkisi: Kişilerin anne ve babalarının ilişkisindeki görüşlerine (‘otoriter, ilgisiz, koruyucu, demokratik ve bağımlı’) ilişkin algıları olarak belirtilmektedir (Öziş, 2016: 25).

-Aşk Tutumları;

-Tutkulu Aşk: Çekicilik, ilişkiye güvenli bağlanma, iletişime açıklık ile ilgilidir. Bu aşk tutumunu seçenler ilk görüşte aşkın olabileceğine inanmaktadırlar (Helvacı, 2012: 36).

-Oyun gibi Aşk: İlişkiye bağlanmanın daha az, eğlenmenin ve cinselliğin daha yoğun olduğu, ilişki sürelerinin daha kısa ve partnerlerin birden fazla olduğu aşk tipidir (Yüksel, 2013: 31.)

-Arkadaşça Aşk: Romantizmin ve cinselliğin daha geri planda olduğu, arkadaşlığın daha yoğun, karşılıklı anlaşmaya dayanan, zamanla oluşan aşk tipidir (Büyükşahin ve Hovardaoğlu, 2004: 60).

-Mantıklı Aşk: Kişi için önemli olan birtakım özelliklerin (maaş, meslek vb.) partnerde olmasının mühim olduğu ve ilişkinin kişiye yarar sağlayacağına inanılan aşk tipidir (Yüksel, 2013: 32).

-Sahiplenici Aşk: Duygusallığın fazla olduğu, partnerini aşırı kıskanan, sıkı kontrolün, sabit fikrin ve güvensizliğin olduğu aşk tipidir (Büyükşahin ve Hovardaoğlu, 2004: 60).

-Özgeci Aşk: Partnerini olduğu gibi kabul eden, olumsuz özelliklerine rağmen seven, her alanda destekleyen, kendinden çok karşısındaki kişiye değer veren aşk tipidir (Küçük Helvacı, 2012: 38).

2. YETİŞKİNLİK

Yaşam boyu insan hayatında gelişimin devam ettiği ifade edilmektedir. Bu gelişim dönemlerinden olan yetişkinlik, gelişim aşamalarının en uzununu olarak bilinmektedir. Bu bölümde yetişkinlik tanımlarına ve yetişkinlik dönemlerine yer verilmiştir.

2.1. Yetişkinlik Tanımları

Yetişkin bilişsel, fiziksel ve duygusal/sosyal gelişimini tamamlayan kişi olarak tanımlanmaktadır. Yetişkin, fiziksel gelişimini tamamlamış, olgunluğa ulaşmış ve duygusal olarak hayattaki değişen durumlara uyum sağlayabilen kişi olarak ifade edilmektedir. ‘Yaşam boyu gelişim’ yaklaşımı açısından yetişkin, psikososyal gelişim vazifelerini yerine getiren ve gelişim aşamalarının en uzun evresinde olan birey olarak açıklanmaktadır (Aktu, 2015: 23).

Yetişkinlik tanımlamalarında psikolojik olgunlaşma olarak ele alan araştırmacılar bulunmaktadır. Whitbourne ve Weinstock (1979)’ un tanımlamalarına göre yetişkinlik, sorumlulukların alındığı, gerçekçi düşüncenin hakim olduğu, sosyal rollerin kabul edildiği, karşılaşılan sorunlara karşı duygusal ve gerçekçi olarak çözümler bulunduğu dönem olarak ifade etmişlerdir. Başka bir tanımlamada ise yetişkinlik, dünyaya karşı farkındalığın daha çok arttığı, diğer insanlarla olan bağlanmaların gerçekleştiği ve sağlıklı ilişkilerin kurulduğu bir dönem olarak ifade edilmiştir. Literatürde farklı yetişkinlik tanımlarına rastlanılmaktadır. Yetişkinlik tanımları, yaşanan çağdan etkilenmektedir. Bunun yanı sıra kültürlere göre farklı tanımlar yapılmaktadır. Batılı olmayan toplumlarda daha çok yetişkinlik evlenme çağının gelmesi ile tanımlanırken, Batılı kültürlerde yetişkinlik, bireyselleşme ve bağımsız olma gibi kavramlarla açıklanmaktadır (Yüzbaşı, 2012: 19).

2.2. Yetişkinlik dönemleri

Gelişim psikolojisi, insanların yaşamları süresince geçirdikleri tüm değişimlerini üç boyutta ele alarak incelemektedir. Bunlar; fiziki gelişim; bedende ortaya çıkan fiziki ve hormonal değişimleri içermektedir. Zihinsel gelişim; insanların düşüncelerinde ve entelektüel yeteneklerinde görülen değişimlerdir. Duygusal/sosyal gelişim; bireyin kendisini tanınmasında, duygusal ve kişilerarası iletişim yeteneklerinde ortaya çıkan değişimler olarak ifade edilmektedir. Belirli zaman dilimlerinde, belirli birtakım özellikler ortaya çıkmaktadır. Bu gelişim evrelerini ifade eden kavrama dönem adı verilmektedir. Genel olarak dönemler yaşa göre kategorize edilmektedir. Gelişim dönemleri kategorileri; bebeklik evresi 0-2 yaş, çocukluk evresi 3-11 yaş, erinlik evresi 12-18 yaş, yetişkinlik evresi 18-65 yaş ve yaşlılık evresi 65 yaş ve üstü olarak ifade edilmektedir. Bu gelişim evreleri evrensel olarak kabul edilmektedir. İfade edilen bu kategoriler kendi i lerinde alt kategorilere ayrılmaktadır. Çocukluk evresi; erken çocukluk evresi 3-6 yaş ve geç çocukluk evresi 7-11 yaş olarak iki alt kategoriden oluşur. Yetişkinlik evresi ise üç alt kategoriye ayrılmaktadır. Bunlar, genç yetişkinlik evresi 18-30 yaşları, orta yetişkinlik evresi 30-50 yaşları ve ileri yetişkinlik evresi ise 50-65 yaşları kapsamaktadır (Yüzbaşı, 2012: 13).

İnsan yaşamının en uzun gelişim evrelerinden biri olan yetişkinlik evresinin alt kategorileri olan genç yetişkinlik, orta yetişkinlik ve ileri yetişkinlik açıklanacaktır.

2.2.1. Genç Yetişkinlik Dönemi

Genç Yetişkinlik Dönemi, erinlik çağının sonlamasıyla başlayan ve 30'lu yaşlara kadar süren bir dönemdir. Bu dönem kişinin; eşini seçtiği, aile kurduğu, işini seçtiği/ geliştirdiği ve çocuklarını yetiştirdiği dönemi kapsar. Bu evrede, kurulan samimi ilişkiler (aşk, arkadaşlık gibi) kişinin yaşamı için çok önemlidir (Altınok, 2014: 12)

Erikson (1959), bu evrede samimi ilişkiler kuramayan kişilerin yalıtılmışlık duygusu yaşadıklarını ve bunun kişilik gelişimine olumsuz bir etki etkisi olduğunu

ifade etmektedir. Benzer biçimde Havighurst (1972), insan gelişiminin hayat boyu sürdüğünü ve gelişim aşamalarında öğrenmenin mühim olduğunu belirtmektedir. Ona göre yaşam, gelişim görevleriyle baş edebilmeyi öğrenebilmektir. Genç yetişkinlik evresindeki gelişim vazifesini, uygun bir eş seçmek ve eşle geçinebilmeyi öğrenmek olarak ifade etmektedir. J.J. Arnet (1994), genç yetişkinlik evresini ‘beliren yetişkinlik’ olarak adlandırmaktadır. Bu evrenin, erinlikten yetişkinliğe geçişi ifade eden 18-25 yaşları kapsamakta olduğu ifade edilir. Arnett, beliren yetişkinlik dönemindeki kişinin, ilişkilerini çoğunlukla ileride kuracağı aile ve eş seçme amacıyla kurulduğunu belirtmektedir (Tuzer, 2016: 18).

Genç yetişkinlik dönemi yaş aralıkları farklı araştırmacılar tarafından farklı yaş aralığı kapsamında ele alınmaktadır. Bunlar; Havighurst; 18-35 yaş arası, Neugarten ve Moore: 20-30 yaş arası, Erikson; 20-40 yaş arası, Bühler; 22-45 yaş arası, Levinson; 22-40 yaş arası olarak belirtmişlerdir (Aktu, 2015: 37).

2.2.2. Orta Yetişkinlik Dönemi

Orta Yetişkinlik Dönemi ise, 30-50’lı yaşları içeren bir dönemdir. Kişi bu dönemde, kendinden önceki nesillere yol gösterir ve anne-baba rolü üstlenir (Yeşilyaprak, 2013: 135).

Erikson, bu dönemi ‘Üretkenliğe karşı duraklama’ olarak adlandırmaktadır. Bu dönemi sağlıklı bir şekilde geçirebilmenin üretkenliğe bağlı olduğunu ifade etmektedir. Kişinin bu dönemde, çocuk sahibi olma, meslek yaşamında yararlı olma, dostluk ilişkileri pekiştirme ve bulunduğu topluma faydalı olma gibi gelişim görevlerinin olduğunu söylemektedir. Bu evrede gelecek kuşakları yetiştirmenin ve onlara yol göstermenin üretkenlikle ilişkili olduğu belirtilmektedir. Levinson, bu dönemi biyolojik açıdan duraklamanın görüldüğü, psikolojik ve sosyal açıdan doyumun, yeterliliğin ve güzel bir yaşam sürmenin gözlemlendiği bir dönem olarak ifade etmektedir. Erikson’a benzer biçimde bu dönemde gelecek kuşakları yetiştirme ve onlara yol göstermeyle bu dönemin verimli geçebileceği söylemektedir (Aktu, 2015: 29-30).

2.2.3. İleri Yetişkinlik Dönemi

İleri yetişkinlik dönemi, 60'lı yaşlardan ölüme dek süren dönemi kapsar. Erikson bu dönemi 'Benlik Bütünlüğe karşı yalıtılmışlık' kavramıyla açıklamaktadır (Yeşilyaprak, 2013: 135).

Bu evrede genelde eşlerin aynı evde birlikte hayatlarını devam ettirdiği ve çocuklarının ise aile kurdukları gözlemlenmektedir. Hayatın heyecanlı evrelerini geride bırakan çiftler daha çok çocuklarıyla ilgili bir takım sorumluluklar yerine ilişkilerine önem verdikleri görülmektedir. Bu evrede, kişiler emeklilik döneminde olurlar ve sosyal faaliyetleri azalır. Bununla birlikte yaşlanmanın getirdiği bir takım bedensel rahatsızlıklar, sağlık sorunları veya eşin ölümü gibi temalarla karşılaştığı görülmektedir. Kişiden beklenen bu durumları kabul edebilmesidir. İleri yetişkinlik evresinde en mühim olan görev, kişinin geçmişte yaşadıklarını değerlendirmesi ve geçmiş yaşamından ne kadar doyum aldığının sorgulanması olarak ifade edilmektedir (Tosun, 2015: 32).

İleri yetişkinlikte, kişi eşi tarafından ilgi gördüğünde, değer ve destek sağlandığında, duygusal, maddi gelir ve sosyal yaşamlarını devam ettirdiği sürece bu dönem mutlu geçirilmektedir. Ayrıca bu süreçte eşler birbirlerinden faydalı ve etkin destek aldıklarında, birlikte vakit geçirdiklerinde ve sağlık sorunlarında birbirlerine yardımcı olduklarında karşılıklı gereksinimlerin karşılandığı mutlu bir dönem olabileceği ifade edilmektedir (Maçkan, 2013: 29).

Literatür incelendiğinde, insan yaşamında erinlik çağı ile birlikte insan hayatına giren aşk ilişkileri genellikle genç yetişkinlik döneminde önemli bir konu olarak ele alınsa da, yakın ilişkiler yaşamın her döneminde kişileri etkilemektedir. Bu çalışmada tüm yetişkinlik dönemleri ele alınmaktadır.

3. AŞKA DAİR GÖRÜŞLER

Bu bölümde aşkın kavramsal tanımlarına, aşk kuramlarına ve ilgili çalışmalara yer verilmiştir.

3.1. Aşkın Kavramsal Tanımlarına Bakış

Literatür incelendiğinde insanların yaşamlarına etki eden aşk olgusunu açıklamak adına birçok alanda farklı tanımlara rastlanmaktadır.

Bütün dillerde karşılığı olan ‘aşk’ kavramı dünyada en sık dile getirilen konulardan biridir. Tüm insanları yakından ilgilendiren ve tüm dillerde karşılığı olan bu kavram dilsel olarak aynı olsa da kişilerin bu kavrama farklı anlamlar yükledikleri görülmektedir (Göka ve Göka, 2015: 133).

Aşk kavramı Türkçeye Arapçadan geçmiş bir kelimedir. Arapça ‘Aşaka’ kelimesinden türediği ifade edilmektedir. Aşaka, ‘sarmaşık’ anlamına gelmektedir (Erol ve Sağır, 2017: 13).

Batılı ülkelerde kullanılan dillere göre aşkın, ‘arzu, özlem, doyum, libido’ kavramlarıyla ilişkili olduğu ifade edilmektedir. May, batı toplumlarında aşk kavramları üzerine incelemeler yapmıştır. Ona göre, gerçek aşkın olması için dört bileşen olması gerekmektedir. May’e göre aşk, cinselliğin (libido), üretmenin (eros), arkadaşlığın (filia) ve sevilen kişinin iyiliği için sevgi göstermeyi (agape/caritas) içeren bu dört bileşenin birleşmesiyle meydana gelebileceğini belirtmektedir (Tufan ve Yaluğ, 2010: 444).

Carl Gustav Jung (1961) ise aşkı, klinik tecrübeleriyle ve kişisel yaşantısında aşkın gizemiyle tekrar tekrar karşılaşmasına rağmen onun ne olduğunu açıklayamadığını dile getirmektedir (Dourley, 2012: 30-31).

Otto rank, aşkın insan hayatına anlam ve ulaşılması gereken bir amaç kattığını ifade etmektedir. Alan Watts (1985) aşkı, yıldırım çarpmasına benzetmektedir. Bireylerin, bu tecrübeleri nasıl edindiklerini, neden yaşadığını

halen açıklanmamış olduğunu ifade etmektedir. Aşk, kişinin karşısına çıkarsa ve kişi bunu reddederse, yaşamı yadsımış olacağını belirtmektedir (Pines, 2010: 14-31).

Theodor Reik (2006) ise, Watts'ın aksine ilk görüşte aşkın olmadığını 'yıldırım aşkı' denilen şeyin olamayacağını dile getirmektedir. Ona göre, kişi aşık olmak için kendini hazırlar. İnsanların aniden aşık olamayacağı belirtmektedir.

Theodor Reik (1964), aşkın bencil nedenlerden dolayı yaşandığını ifade etmektedir. Ona göre, insanlar kendilerinde olmasını istediği bir takım özellikleri, aşk ilişkilerinde tamamlamaya çalışırlar. Bireyin ilişki kurduğu kişilerle, genellikle bir takım gereksinimlerini giderdikleri belirtilmektedir. Robert Winch (1958) ise aşkı, psikolojik gereksinimlerin karşılıklı olarak karşılandığı bir tecrübe olarak ele almaktadır (Pines,2010: 131-137).

Bowlby (1989) aşkı, bağlanmanın temelinde olduğunu ifade etmektedir. Psikanalitik bakış açısına göre aşk, anneye bebek ilişkisinde başlamaktadır. Bebek, anneye bağlanmaktadır. Annesinin yanında güvende hisseder, anneden ayrı kalınca tepki gösterir. Bebek bu dönemde annesi olmadan ondan ayrı kalmayı, özerkliği öğrenmektedir. Bu deneyimler, yetişkinlikte yaşayacağı aşk ilişkilerini etkilemektedir (Yılmazçoban, 2010: 182).

Watson ise (1922) aşkı, cinsel uyarımı sağlayacak alanlara temas edilerek uyarılması sonucunda ortaya çıkan bir duygu olarak tanımlamaktadır. Harlow, bağlanma eylemi olarak ifade etmiştir. Tennov aşkı, kognitif süreçlerin devre dışı kalmasını sağlayan, kısa süreli bağımlılık ve aşık olunan bireye yönelik bedensel olarak verilen bir tepki olarak açıklamaktadır. Maslow ise aşkın iki türü olduğunu belirtmiştir. Ona göre, birinci aşk türü '*yetersizlik aşkı*' bu aşk türü bireyin kendine güvensizliğinden, düşük seviyede duygusal gereksinimlerinden ortaya çıkmaktadır. İkinci aşk türü ise '*gerçek aşk*', yüksek seviyede duygusal gereksinimlerden, kendini ve partnerini gerçekleştirmek arzusunun ortaya çıktığını ifade etmektedir (Lafçı, 2014: 21).

Bazı bakış açılarına göre aşkın bilinçdışı seçimlerle şekillenen bir süreç olduğu ifade edilmektedir. Aşık olunan kişiye, olması istenen bir takım özellikler

yüklenerek aşkın meydana geldiğini belirtilmektedir. Genel olarak çocuklukta gözlemlenen, ebeveynde beğenilen ya da hoşlanılmayan özelliklere sahip biriyle karşılaşıldığında bilinçdışı aktive olmaktadır ve aşık olunan kişiye karşı hayranlık başlamaktadır. Kişinin zihninde belirli şemaları uyaran kişilere karşı yoğun duyguların yaşandığı sürece aşk denildiği ifade edilmektedir (Kılıç, 2017: 88).

Birçok kültürde aşk tanımları yapılırken, kadın ve erkeğin aynı duyguları betimledikleri gözlemlenmiştir. Aşk ilk zamanlarda insanlara heyecan, sevinç, mutluluk duyguları yaşatırken; aşkın sonlanmasıyla kişilere kaygı, öfke, kin ve depresif bir durum yaşatmaktadır. Kişiler aradan uzunca yıllar geçmesine rağmen aşkı nasıl deneyimlediklerini en küçük detayına kadar anlattıkları görülmektedir. Araştırmacılar ilk görüşte aşkın nadir görülen bir durum olduğunu ifade etmektedir. Genellikle aşkın uzun bir dostluktan sonra oluşabileceği belirtilir (Yüksel, 2013: 36).

Bireysel tecrübelerle ve bilinenlerin ışığında kişilerde, kadınların, erkeklerden daha çabuk aşık olduğunu, erkeğin terk etmesine rağmen onu sevebileceğini, yakınında olanlara değil tanımadıkları kişilere aşık olacakları ve ilgi çekebilmek için “zor kadın” olmaları düşünceleri yer almaktaydı. Fakat son yıllarda yapılan çalışmalar bu durumun aksini kanıtlamıştır. Bu çalışmalara göre, erkekler kadınlardan daha hızlı aşık olmakta ve aşık oldukları kişilere karşı daha çok bağlandıkları saptanmıştır. Bu çalışmalardan elde edilen diğer sonuçlar ise, kişilerin yakınında olan bireylerle birliktelik kurdukları ve erkeklerin kendilerinin ulaşabileceği fakat diğer erkeklerin ulaşmasının güç olduğu kadınları daha çekici olarak algıladıkları bulunmuştur (Yüksel, 2013: 36-37).

Literatürde görülen birbirinden farklı aşk tanımlarının sebebi aşkın kişide bıraktığı etkilerden, tecrübelerden ve ifade etme biçimlerindeki farklılıktan kaynaklanmaktadır. İçinde bulunulan bağlam, kavramın biçimlenmesine etki ederek tek bir tanım yapmak daha da zorlaşmaktadır. Yaşanılan toplum açısından aşk tanımları ve tecrübeleri, değişebilmektedir. Aynı toplumlarda zaman içerisinde de değişikliğe uğrayabildiği ifade edilmektedir. Aşk ile ilgili yapılmış çalışmalarda aşk tutumlarının öğrenme ve tecrübenin sonucu ortaya çıktığını, içinde bulunulan şartlardan etkilediği belirtilmektedir. Kültürlerarası araştırmalarda, aşkın ifade ettiği anlam kültürden kültüre farklılaştığını bildirmektedir. Bunun yanı sıra aşkın evrensel

oluşunu da gösteren çalışmalar vardır. Jankoviak ve Fisher (1992) farklı kültürleri karşılaştırdıkları araştırmalarında 166 kültürden 147'sinde aşk tecrübesinin olduğu sonucunu bildirmişlerdir. Aşkın evrensel olması, tüm toplumlarda benzer biçimde yaşandığı anlamına gelmemektedir. Burada mühim olan, aşkın farklı kültürlerde nasıl ifade bulunduğunu açıklamaktır (Ercan, 2008: 19-20).

3.2. Aşk Kuramları

Bazı araştırmacılar aşkı tek bir tanımla açıklamak yerine çeşitli kategorilere ayırarak incelemişlerdir. Burada bu kuramlara yer verilecektir.

3.2.1. Rubin: Aşk ve Hoşlanma Kuramı

Aşkı inceleyen çeşitli kuramlar bulunmaktadır. Aşkı kuramsal çerçevede ilk kez Zick Rubin ele almıştır. Daha önce aşkla tanımlar yapılırken Rubin aşkı 2 kategoride ele almıştır. Yaptığı çalışmalarda, hoşlanma ve aşkı birbirinden ayırır. İkisinin birbirine bağlı fakat farklı kavramlar olduğunu ortaya koymuştur. Ona göre, *aşk*; sevgiliye karşı duyulan bir duygudur. *Hoşlanma* ise; daha dostça bir duygudur. Hoşlanma da, anlaşılabilmek, beğenmek, hürmet daha ön plandadır. Aşkta, birbirine bağlılık, yakınlık ve birbirini iyiliği düşünme, korumanın daha ön planda olduğunu vurgulamıştır (Ercan, 2016: 2).

Rubin (1970) aşkın, 3 bileşenden oluştuğunu ifade etmektedir. Bunları; 'Bağlanma-Gözetme-Yakınlık' olarak belirlemiştir. *Bağlanma*, kişinin partneriyle, aynı ortamda olması ve duygusal anlamda destek görmesi ile ilişkili bir kavram olarak açıklar. *Gözetme*; kendi iyiliğinden çok partnerin iyiliği düşünmesiyle ilgilidir. *Yakınlık*; partnerle güçlü bir ilişki kurma, hislerini ve fikirlerini diğer insanlardan daha açık bir şekilde ifade etmesi olarak tanımlar. Rubin bu teorisini desteklemek için '*Hoşlanma ve Aşk Ölçeği*' geliştirmiştir. Bu ölçeğin, geçerliğini aşk puanları yüksek olan partnerlerin laboratuvar ortamında birbirlerinin gözlerine daha uzun bakmalarıyla desteklemiştir. Bu araştırma, aşkla ilgili ölçüm yapmaya çalışan ilk deneysel çalışma olarak kabul edilmektedir (Ercan, 2008: 23-24).

Rubin (1974), yaptığı çalışma sonucunda katılımcıların aşk ilişkileriyle ilgili ölçekte aşk ve hoşlanma puanlarının yüksek olduğunu, arkadaşlarıyla ilgili ölçekte

hoşlanma puanlarının daha yüksek olduğunu saptamıştır. Kadınların, partnerlerinden hoşlanma puanlarının, erkeklerin hoşlanma puanından daha fazla olduğu sonucuna ulaşmıştır (Hortaçsu, 2012: 37).

3.2.2. Elain Hatfield Kuramı; Tutkulu Aşk ve Arkadaşça Aşk

Aşk konusuyla ilgili literatüre bakıldığında Rubin'den sonra ön plana çıkan Elain Hatfield'in kuramı vardır. Hatfield de aşkı iki kategoride ele alır. Bunlar: Tutkulu Aşk ve Arkadaşça Aşk. Tutkulu aşk, şehveti, arzuyu barındırır. Arkadaşça aşkta bu yoktur; birbirini anlama, birbirine yardımcı olma, anlayışlı olma, samimi olma, sevgilinin mutluluğu için gösterilen özen vardır (Ercan, 2016: 2).

Tutkulu aşk; sevgili ile birlikte olmak için duyulan arzudur. Kişi sevgiliyle birlikte olursa mutlu ve coşkulu olur; cinsel doyum sağlar. Sevgilisinden ayrı kalması ise; kıskançlık, şüphe, kaygı ve hayal kırıklığına neden olur (Ercan, 2008: 24).

Hatfield'e göre, tutkulu aşk; kültürel değerler, geçmiş öğrenmeler, yaşanan duygular ve uygun kişi ile ortaya çıktığını ifade etmektedir. Tutku ilişkinin ilk dönemlerinde ortaya çıkar; Arkadaşça aşk ise, paylaşımlar arttıkça, çiftler birbirlerinin tanıdıkça gelişmektedir (Dashdamirov, 2013: 32-33).

Tutkulu aşk genellikle takıntılı aşk, delice aşk ve romantik aşk olarak da ele alınabilmektedir. Bu aşk tutumuna sahip olan bireylerin birbirlerine benzediği ifade edilmektedir. Hatfield ve Rapson, çalışmalarında bu aşk tutuma sahip bireylerin güzel görünen ve kendilerine benzeyen kişilerle ilişki kurduklarını belirtmişlerdir. Arkadaşça aşk, tutkulu aşka göre yoğunluğu azdır fakat kişileri derinden bağlayan sıcak bir duyguyu içinde barındırır. Dostluk sevgisine benzetilmektedir yakınlık ve uzun süreli birbirlerine bağlılık içermektedir. İlişkilerinde güven vardır. Hatfield'e göre, bu iki aşk tutumunun aynı anda olması imkansız olduğunu ifade etmektedir. Algıladıkları yaşam doyumunu ve olumu-olumsuz duygular açısından birbirinden farklıdır. Tutkulu aşk, bireysel iyi olma ile ilişkidir. Arkadaşça aşk ise, yaşam tatminiyle ilişkilidir. Tutkulu aşkın kısa sürdüğü belirtilmektedir. Hatfield ve Rapson'un yaptıkları çalışmalarda aşk ilişkilerinin ilk zamanlarında tutkulu aşk yoğun olduğunu fakat ilişkilerin ilerleyen dönemlerinde yakınlık, bağlılık artmasıyla

tutkunun azalıp, arkadaşça aşkın daha yoğunlaştığını belirtmişlerdir (Küçük Helvacı, 2012: 31-32).

3.2.3. İki Etkenli Aşk Kuramı

İki etkenli aşk kuramı ilk defa Elaine Walster ile Ellen Berscheid (1971) tarafından öne sürülmüştür. Bu kuram ürkmüş, öfkelenmiş, terk edilmiş birinin aşık olma olasılığı ile mutlu olan birinin aşık olma olasılığının aynı olduğunu ifade ederek bunu kuramın temeline yerleştirmiştir. Bu duyguların neden olduğu fiziki uyarılma yaşayanlar, potansiyel aşıktır. Örneğin, büyük bir şirketten iş teklifi alınan bir gün diğer günlere göre aşık olmaya daha çok meyillidir. Tersî biçimde çok yakın birini kaybetmiş kişi de aşık olmaya meyillidir (Pines, 2010: 54).

Bu iki olay da aşkın unsurlarıyla alakalıdır. Bunlar; ‘Uyarı’ ve ‘Etiket’. *Uyarı*: kalbin hızlı çarpması, soluk soluğa kalmak, titreme gibi fiziki reaksiyonlardır. *Etiket*: uyarılmayla meydana gelen duygusal değişimler, etiketlerdir (kızgınlık, korkma gibi). Bireyin tutkuyla bağlanabilmesi için ilk önce fiziki uyarılma gerekmektedir. Bu kalbin hızlı hızlı çarpması, kızarma, soluk soluğa kalma, biçiminde ortaya çıkar. Birey yaşanan bu uyarılmadan sonra yaşadığı duyguların aşk olduğuna inanır. Bu aşamalardan sonra aşkı yaşar (Pines, 2010: 54-55).

Bu kuram, Scharter’in (1964) teorisinden geliştirilmiştir. Scharter daha genel bir şekilde genel uyarılmışlık ve etiketten söz eder. Örneğin taksiye binip gideceğimiz yönü söylemek gibi duyguları ifade etmek için bu iki durum gereklidir. Genel uyarılmışlık taksicinin taksiyi çalıştırmasına benzer. Bu ortaya çıkan fiziki tepkileri de içermektedir. Taksiciye gidilecek yolu tarif etmek ise duyguları açıklayan bir etikete benzemektedir (Yüksel, 2013: 40).

Bu kuramı destekler nitelikte çalışmalarıyla bilinen Arthur Aron, uyarılmışlığın romantik çekim üzerine birçok çalışma yapmıştır. Ona göre; kişiler yalnız kaldıklarında, sır dolu biriyle tanıştıklarında veya adrenalini yükselten olayları yaşadıkları sırada tanıştıkları insanlara karşı romantik çekim hissettiklerini ifade etmiştir. Arthur Aron bu teorisini desteklemek amacıyla deneysel bir çalışma yapmıştır. Bu çalışma da erkek öğrenciler rehlin alınan askerler rolüne girmişlerdir.

Sorgulanmaları ise bir kadın tarafından yapılmıştır. Kadın, askerlerin devlet sırlarını vermeleri için işkenceler uygulamıştır. Gözlerine yakıcı madde (gerçekte su) sıkarak bunun onları öldüreceğini, inanılmaz derecede ıstırap vereceğini düşünmelerini ve su gözlerine değdikçe çığlık atmaları istenmiştir. Asker rolünü canlandıran erkek öğrenciler çok terlediklerini ve ürktüklerini anlatmışlardır. Diğer grup olan kontrol grubuna ise sadece gözlerine su atılmış, suyun en basit ilk aşama olduğu söylenmiştir. Araştırma sonucuna göre; işkenceler gören erkek öğrenciler, onları sorgulayan, işkence eden kadına karşı çekim hissetmişlerdir. Kadını öpmek ve yakın olmak isteklerinin olduğunu ifade etmişlerdir. Bu çalışmadan sonra onlardan hikaye yazmaları istenmiştir. Ve yazdıkları hikayelerde fazlaca erotizm ve romantizm temaları gözlenmiştir (Pines, 2010: 56-57).

Cohen ve arkadaşlarının yaptığı gözleme dayanan bir çalışmada sinemaya film izlemeye giden sevgililerin filmden önce ve sonra sözel, fiziki çekim ve birbirlerine ilgi göstermeleri gözlenmiştir. Çiftlerin bazıları korku filmine gitmiştir, diğerleri ise daha sakin bir filme gitmişlerdir. Korku filmini izleyen çiftler film bittikten sonra birbirlerine karşı daha ilgili davrandıkları gözlenmiştir. Diğer film ise çiftlerin birbirlerine herhangi bir sevgi gösterme eğilimlerini etkilemediği görülmüştür (Pines, 2010: 60).

3.2.4. Aşamalı Aşk Kuramları

Bazı kuramcılar, aşkın belirli bir takım aşamalardan geçerek gerçekleştiğini ifade ederler. Bu kuramlar aşağıda ele alınmaktadır.

3.2.4.1. İki Aşamalı Aşk Kuramı

Bu kurama göre, kişiler aşık olacakları kişileri bir takım kriterlere göre seçerler. İlk aşama kendilerine uygun bulmadıkları kişileri elemeye geçer. Örneğin, üniversite mezunu olan biri, kendisinden daha alt düzeyde eğitim gören bireyleri seçenekleri arasından çıkarabilmektedir. Hatta bu bireyleri önemsemedikleri için farkında bile olmayabilirler. Bu seçim türü toplumsal kurallardan da etkilenmektedir. İkincisi ise, bireyin ilk aşamada elenmeyen kişilerden kendine en yakın olanı seçmesidir. Sosyal kurallara göre, eşlerin benzer; etnik kökenden, sosyoekonomik

düzeyden, dini inanışlarından ve yaşlılarından olması yeğlerler. Bu kurama göre aşk, yalnızca bu seçimler sonucunda meydana gelmektedir (Pines, 2010: 149-150).

3.2.4.2. Üç Aşamalı Aşk Kuramı

Bu kuramı, Bernand Murstein öne sürmüştür. Ona göre aşk ilişkisinin oluşma aşamaları sırasıyla; ‘Uyarılma’, ‘Değerler’ ve ‘Roller’ dir. Uyarılma aşamasında fiziki görünüm gibi özellikler önemlidir, kişi karşısındaki kişiden sinyal almalıdır; beğenmelidir. İkinci de ise; kişinin ilgilendiği, kıymet verdiği konulara karşısındaki kişi uygun ve benzer olmalıdır. Son aşama da kişiler birbirlerine uygun davranışlar ve kişilik açısından benzerlik hissedерlerse romantik ilişki olasılığı yüksek olur. Eğer çift birbirlerinin beklentilerini ve gereksinimlerini karşılırsa, kurulan aşk ilişkisinin son derece tatmin edici olur (Yüksel, 2013: 46).

3.2.4.3. Dört Aşamalı Aşk Kuramı

Bu kuramı ise Backman (1981) öne sürmüştür. Ona göre aşık olmak için gereken 4 aşama vardır. Bunlar sırasıyla ‘Keşfetme’, ‘Pazarlık etme’, ‘Bağlılık’, ‘Resmîleştirme’. Birinci aşamada ilişkinin kişiye vereceği faydaları ve zararları inceleme aşamasıdır. İkinci aşama da karşılıklı olarak ilişkiye fayda veren davranışlar ortaya koyulur ve anlaşmaya gidilir. Üçüncü aşamada çift birlikte vakit geçirerek ve ilgi göstererek birbirlerine bağlanır. Dördüncü aşamada çiftin yakınları ilişkilerini onaylar (Pines, 2010: 152).

3.2.4.4. Alver Ziv’in 4 Aşamalı Aşk Kuramı

Bu kuram, İsrailli psikolog Avner Ziv, tarafından tanımlanmıştır. Ziv, geniş bir yelpazede çalışmalar yapmıştır. Bu kuramın temel aldığı çalışma genç-yaşlı, bekar-evli, kadın-erkeklerle yapılmış görüşmeleri kapsar. Araştırmaya katılan bireylerden yaşadıkları aşk ilişkilerini betimlemeleri istenmiştir. Yapmış olduğu bu görüşmelerin sonucunda, aşık olmanın duygusal, eylemsel, bilişsel ve sosyal unsurların etkili olduğu bulunmuştur. Bu unsurları Ziv, 4 başlık altında ele alarak bu kuramı oluşturmuştur. Bu aşamalar sırasıyla; ‘Çekim’, ‘İnceleme’, ‘Kendini Açma’, ‘Karşılıklı Beklentiler’ olarak ele alınmıştır (Pines, 2010: 152-153).

Çekim aşamasında; geçmiş yaşantılardan ve karşısındaki kişinin fiziki görünümünden güzelliğinden etkilenme vardır. *İnceleme aşamasında;* kişi sosyal düzeyi, gelir düzeyi, eğitim düzeyi ve yakınlık açısından birbirlerine uygun olup olmadıklarını inceler. *Kendini açma aşamasında;* kötü veya iyi düşünceler ifade edildikçe ve duygusal olarak birbirlerine açıldıkça yakınlık oluşmaktadır. *Karşılıklı beklentiler aşamasında* ise; çiftler birbirlerinde olmasını istedikleri durumları (gelir düzeyi, sosyal ve cinsellik açısından vb) öğrenirler. Ve karşılıklı bu isteklerin olması için ciddi bir çaba sarf etmektedirler (Pines, 2010: 153).

3.2.5. Üçgen Aşk Kuramı

Aşkı tanımlamak için Robert J. Sternberg, ‘Üçgen Aşk’ kuramını ortaya atmıştır. Ona göre aşkta üç temel komponent vardır. Bunlar; Samimiyet, Tutku, Karar/Bağlılık (Aydın, 2013: 199-200).

Samimiyet; romantik ilişkilerde çiftlerin arasında oluşan yakınlık anlamına gelir. Sevgilinin ihtiyacı olduğu zaman onu anlayışla dinlemeyi, açıkça her şeyini paylaşabilmeyi, her anında onun yanında olmayı ve onun mutluluğu için çabalamayı içermektedir (Gülaçtı ve Özen, 2010:145). *Tutku;* romantikliği, fiziki çekiciliği ve cinsel ilişkinin olmasını sağlayan içgüdüyü ortaya çıkaran bir enerji olarak tanımlanmaktadır. *Karar/Bağlılık;* bireyin başka birini kısa sürede sevmesi için karar almasını ve süregelen zaman içinde ilişkisini devam ettirme bağlılığını ifade etmektedir (Yüksel, 2013: 47).

Bu 3 komponenti temel alarak yaptığı 8 kategoride aşk biçimi oluşturmuştur. Bunlar tablo 1 gösterilmektedir.

Tablo 3.1. Sternberg'e Göre Aşk Biçimleri

Aşkın Yokluğu	Üç birleşenden hiç birinin (samimiyet, tutku ve karar/bağlılık) olmadığı durum. Aşkın olmadığı durum.
Hoşlanma	Samimiyet vardır; ancak, tutku ve karar/bağlılık mevcut değildir.
Tutkulu Aşk	Samimiyet veya bağlılığın olmadığı, tutkunun tek başına var olduğu durum.
İçi Boş Aşk	Tutku veya samimiyetin olmadığı karar/bağlılığın olduğu durum.
Romantik Aşk	Tutkunun ve samimiyetin birlikte var olduğu, ancak karar/bağlılığın olmadığı durum.
Arkadaşça Aşk	Samimiyetin ve karar/bağlılığın birlikte var olduğu, ancak tutkunun mevcut olmadığı ilişkiler.
Yakınlıktan Uzak Aşk	Tutku ve karar/bağlılığın olduğu, ancak samimiyetin olmadığı durumlar. Karar/bağlılık, samimiyetten ziyade tutkudan kaynaklanır (Hollywood tarzı aşk, hemen tanışıp evlenmek gibi).
Bütüncül Aşk	Samimiyet tutku ve karar/bağlılık aynı anda mevcut olduğu durumdur. Ancak uzun soluklu mükemmel aşk olduğu iddia edilemez.

(Kaynak: Aydın, 2013: 199-200).

Bu 3 komponenti temel alarak yaptığı 8 kategoride aşk biçimi oluşturmuştur. Bunlar tablo 1’de gösterilmektedir (Aydın, 2013: 199-200).

1.Aşkın yokluğu, tanıdığımız ve çevremizde olan insanlarla ilişkilerimizi açıklayan bir kategoridir. Zoraki olarak kurulan ilişkilerdir ve arkadaşlık ilişkisi dahi kurulmaz.

2.Hoşlanma ise, tutku ve bağlanmanın olmadığı sadece samimiyet hissedilen birlikteliklerdir. Örneğin; kısa sürede tanıştığımız birinden hoşlanabiliriz. Bu hoşlanma sonucunda kişiye karşı yakınlık duyabiliriz. Fakat bu durum, kişiye karşı uzun süre bağlı kalacağımız anlamına gelmemektedir.

3.Tutkulu aşk, burada sadece tutku vardır. Kişi karşısındaki kişiyi kendine yakın bulmaz ve ona bağlanmaz. Genel olarak bir anda gelişmekte olduğu ve çok sürmeden biteceği ifade edilmektedir.

4. *İçi Boş Aşk*, teslimiyetin olduğu birlikteliklerdir. Bu aşkta ne tutku vardır ne de yakınlık. Örneğin; Görücü usulü evlenen kişilerde bu aşk türü gözlenmektedir.

5. *Romantik aşk*, tutkunun sönmüş olduğu, uzun soluklu teslimiyetin hâkim olduğu arkadaşlıklar veya ebeveyn ilişkileri örnek olarak gösterilir. Kişiler sevgililerini kendilerine yakın hissederek ve fiziki olarak çekici bulurlar. Ama tam bir bağlanma durumu yoktur. Örneğin, tatilde tanışıp romantik bir biçimde aşık olabiliriz ama tatil bittikten sonra ilişki sürdürülmeyebilir.

6. *Arkadaşça aşkta*; tutkunun yitirilmiş olduğu, samimiyet ve bağlılık üzerine kurulan ilişkilerdir. Yıllarca devam eden romantik ilişkiler de bir süre sonra tutku yitirilebilmektedir.

7. *Yakınlıktan uzak aşk*, tutku ve samimiyet vardır ama ilişkiye bağlılık söz konusu değildir. Çok kısa bir zamanda tanışıp, hemen hayatlarını birleştirmeleri yakınlıktan uzak aşka örnektir. Buradaki bağlılık ise tutku ile oluşmaktadır.

8. *Bütüncül aşk* ise; her üçünün bulunduğu aşktır. Fakat uzun süre devam eden mükemmel bir aşk türü olduğu söylenilememektedir.

Sternberg, kişilerin aşk ilişkilerinin güzel bir şekilde devam etmesi için aşk konusundaki tutumlarının birbirine uyması gerektiği ifade etmektedir. Eğer ilişkilerde sorun yaşıyorsa ya kişilerin bu üç unsurun farklı şekillerde birleştiği aşk türleri nedeniyle ya da bu unsurların zaman içinde azalmasıyla ilgili olduğunu belirtmektedir. Örneğin, sevgililerin birinde tutku diğerinde ise yakınlık ve bağlılık unsurları varsa bu farklılıklar nedeniyle ilişkilerinde soruna yol açabilmektedir (Yüksel, 2013: 49).

3.2.6. Lee'nin Çok Boyutlu Aşk Tutumları

Aşk tutumları kuramı, Kanadalı sosyolog J. Alan Lee'nin yaptığı çalışmalara dayanır. Lee bu kuramı, detaylı literatür taraması ve farklı yaşlarda olan erkek ve kadınlarla yaptığı görüşmelerin kalitatif analiz çalışmaları ile ortaya koymaktadır. Lee, her insan için “Seni Seviyorum” sözcüklerinin

herkes de aynı anlamı ifade etmediğini ve her insanın aynı yorumlamadıklarını belirtmiştir. Ona göre, aşk her bireyde aynı anlamı ifade etmediğinden, tek bir boyut ile açıklanamaz (Budak, 2011: 29).

Lee'nin çok boyutlu aşk kuramına göre, aşk; aileden, çevreden, yaşlılarından ve kültürden alınan değerlere göre şekillenen ve öğrenilen bir tutumdur. Bu tutumlar yaşanan ilişkiden ilişkiye farklılık gösterebilmekte ve değişebilmektedir (Yüksel,2013: 56).

Lee kuramını açıklarken aşkı renklere benzetmiştir. Tabiatıta 3 ana renk vardır: kırmızı, mavi, sarı. Bunların dışındaki renkler, bu üç rengin değişik oranlarda birbirine karışmasından ortaya çıkar. Benzeri tarzda 3 temel birincil aşk tutumu vardır: Tutkulu Aşk (eros), Oyun gibi Aşk (ludus), Arkadaşça Aşk (storge).

Bu üç temel aşk tutumu dışındakiler birincil aşk tutumlarının birleşiminden ortaya çıkar ve ikincil aşk tutumları adını alır. Tutkulu Aşk ve Oyun gibi Aşkın bir araya gelerek, Sahiplenici Aşk'ı (mania), Oyun gibi Aşk ve Arkadaşça Aşkın bir araya gelerek Mantıklı Aşk (Pragma), Arkadaşça Aşk ve Tutkulu Aşk bir araya gelerek, Özgeci Aşk (agape) oluşturur. Tabiattaki renkler gibi aşk tutumlarında da iyi ya da kötü yoktur (Helvacı, 2012: 35).

3.2.6.1. Tutkulu Aşk

Fiziksel çekimin ön planda olduğunu aşk tutumudur. Cinsellik önemlidir. Bu aşk tutumundaki bireyler, zihinlerinde istedikleri sevgili modelini belirledikleri için 'ilk görüşte aşık' olabilmektedirler. Çekici buldukları kişileri kolayca açıklayabilirler. Karşılarındaki kişi ideal sevgili modeline uygunsa hemen hayran olurlar. Bir ilişkiye başladıklarında hemen yakınlaşırlar ve sürekli partneriyle birlikte olmayı isterler. Bu tutumda olan kişiler sevgililerinin mutluluğu için fazlaca çaba harcarlar. Sadık bir sevgili ve romantiklerdir (Dashdamirov, 2013: 41).

Yaşanan aşk ne kadar tutkulu olsa da kişiler sevgililerinin kusurlarını farkındadırlar. İlişkilerinde aşırı kaygı yaşamazlar. Sabit fikirli veya kıskanç değildirler, ilişkilerinde kendilerine ve sevgililerine güvenirler (Helvacı, 2012: 36).

3.2.6.2. Oyun gibi Aşk

Aşkı oyun gibi gören bu tutum da eğlence öne çıkmaktadır. Karşısındaki kişi ile ben merkezli aşk oyunu oynamaktadırlar. Aynı anda birden çok sevgilileri olabilir. Genellikle aldatırlar. Sevgililerine bağlanmayı ve umut vermek istemezler. Yaşadıkları ilişkiler yüzeysel ve kısa sürelidir (Tüfekçi, 2008: 35).

Oyun gibi aşk tutumundaki kişilerin genel özellikleri: dışa dönük, etkileyici, iyi bir dinleyici, başarılı, amaçlarını elde etmek için fazlaca çaba harcarlar ve genelde öfkeli dirler. Onlar için aşk yaşamın vazgeçilmez bir parçası olmayıp, aşkı hayatlarında önemli bir yere koymazlar. Karşısındaki kişiyle uzun süreli planlar yapmaktan oldukça kaçınılmaktadırlar (Helvacı, 2012: 36).

3.2.6.3. Arkadaşça Aşk

Dostluğun zamanla, aşka dönüştüğü aşk tutumudur. Kişilerin benzer ilgi alanları ve aktiviteleri vardır. Cinsellik fazla ön planda değildir ve partnerlerinde güzellik/yakışıklılık aramazlar. Lee (1988), arkadaşça aşk tutumuna sahip olan bireyleri heyecansız ve durağan olarak tanımlar. Bu aşk tutumunda yoğun tutku yerine; dostluk, rahatlık ve sakinlik vardır. Genel olarak benzer özelliklere sahip oldukları için fazla çatışma yaşamazlar (Lafçı, 2014: 46).

Arkadaşça aşk bir bakıma oyun gibi aşka benzer. Her ikisinde de yoğun bir tutku yoktur ama kaynakları farklıdır. Oyun gibi aşkta kişi bilinçli olarak duygularından kaçınır, arkadaşça aşkta kişi dostça bir yaklaşımı olduğu için duygularının ayırımında değildir. Paylaşılan aktiviteler çoğaldıkça, zamanla

tutku gelişebilir. Tutkulu aşta olan yanılısamalar, ayrılık sonrası yazılan şiirler-mektuplar veya oyun gibi aşta olduğu gibi çok çabuk sıkılıp yeni ilişkiler arama bu aşk tutumunda görülmez. Heyecan yoktur, üzüntü yoktur. Bu aşk tutumundaki bireyler için partnerin uzakta olması onu daha az kaygılandırır ve uzun süreli yokluğuna dayanabilirler. Ayrılışlar bile arkadaşlıkları devam edebilir (Lafçı, 2014: 45).

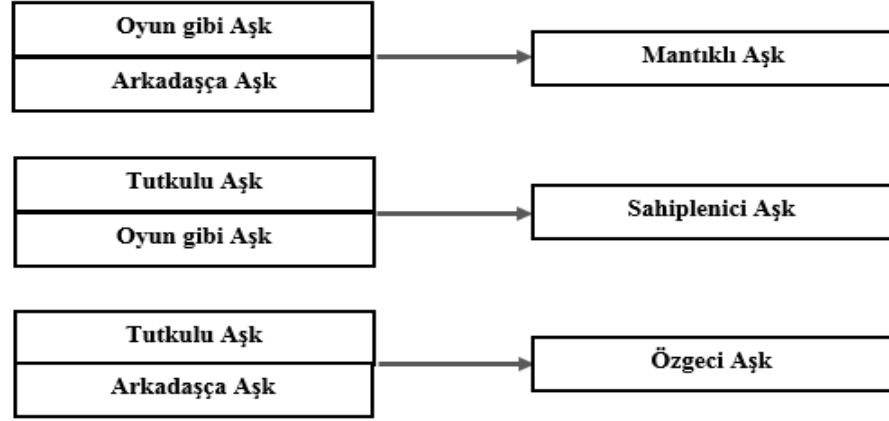
Brehm (1988) tutkulu aşk ve arkadaşça aşk arasındaki temel fark bireyin sevgilisini değerlendirme tarzı olduğunu ifade eder. Ona göre romantik ilişkiler ilk başladığında tutku yoğun olarak yaşandığı için sevgililer birbirlerini idealize ettikleri kadın/erkek olarak görürler. Vakit geçtikçe tutku azalmaya başlar ve çiftler karşılıklı anlaşmaya dayanan arkadaşça aşk tutumunu geliştirirler (Yüksel, 2013: 53).

Söz edilen bu birincil aşk tutumlarının Lee'nin tabiattaki 3 temel renge benzeterek açıkladığı ifade edilmiştir. Lee tutkulu aşkı tutumunu kırmızı renge, oyun gibi aşk tutumunu sarı renge ve arkadaşça aşkı ise maviye benzetmektedir. Ona göre, aşkı renklere benzeterek izah etmenin 2 faydası vardır;

1. Renklerde iyi veya kötü yoktur. Kişiler farklı türden renkleri seçip sevdikleri gibi benzer şekilde aşk tutumlarını da tercih edebileceklerini ayırımına varırlar.

2. Kişilerin daha önceki yaşadıkları aşk ilişkilerini, farklı bir şekilde değerlendirmelerine olanak sağlar. Örneğin; ‘ Onu nasıl sevdiğimi bilmiyorum, çocukluktu yaptıklarım’ gibi bir düşünce kalıbı yerine ‘ Ona karşı hislerim bir çeşit aşk tutumuydu, artık bu aşk tutumunu tercih etmiyorum’ biçiminde değerlendirme yapılabilir (Atak ve Taştan, 2012: 527).

Lee'nin birincil aşk tutumlarının benzer yönlerinden oluşan ikincil aşk tutumları ise; Özgeci Aşk, Mantıklı Aşk ve Sahiplenici Aşktır. Bunlar Şekil 3.1’de gösterilmiştir.

Şekil 3.1. İkincil aşk biçimleri

3.2.6.4. Mantıklı Aşk (Pragma)

Partnerlerin kendilerine yarar sağlayacak bir takım özelliklere göre seçildiği aşk tutumudur. Bu tutuma sahip olan bireyler için önemli bir takım ölçütler vardır. Partnerin din inancı, mesleği, sahip olduğu aile, ilgi alanları, yaşadığı çevre ve maddi durum gibi benzeri özellikler önemlidir. İstedikleri özelliklere uygun birini bulduklarında sadık bir eş olurlar (Dashdamirov, 2013: 40).

Mantıklı aşk tutumu olan bireyler kendilerine uygun gördükleri birini bulabilmek için belirli sosyal aktivitelere katılırlar. Arkadaşça aşk tutumu olan kişiler ise, sevdikleri kişiler için aktivitelere katılıp, ilgi alanlarının aynı olduğu bireyler ile tanışmış olurlar. Mantıklı aşk tutumunda belirli özelliklere göre seçilmiş sevgili vardır fakat arkadaşça aşk tutumunda daha önceden belirlenmiş kriterler yoktur ve bilinçli olarak sevgili seçimi yapılmaz. Spontane gelişir. Mantıklı aşk tutumunda bireyler; hem onlara arkadaşlık edecek hem de istedikleri gibi yönlendirebilecekleri kişileri seçerler. (Arkadaşça aşkta olduğu gibi aranan bir arkadaşlık ve Oyun gibi aşkta görülen partneri yönlendirme vardır.) İlişkileri istedikleri şekilde devam etmezse, oyun gibi aşkta görülen farklı arayışlar içine girerler. Kriterlerine uyan partnerler aramaya başlarlar. Duygular geri planda görülse de, belirledikleri özelliklere uygun partneri bulduklarında zamanla yoğun duygular yaşayabilirler (Yüksel, 2013: 54-55).

3.2.6.5. Sahiplenici Aşk

Aşırı duygusallığın ve kıskançlığın ön planda olduğu, takıntılı bir aşk tutumudur. Bu tutuma sahip olan kişiler partnerlerinden sürekli olarak ilgi beklerler ve sık görüşmek isterler. Sevgililerine takıntılı bir biçimde bağlanırlar ve terk edilmekten aşırı kaygı duyarlar. Sevgilileriyle büyük problemler yaşamalarına rağmen ayrılamazlar. İlişkilerinin bitmesi için ancak terk edilmeleri gerekir. Terk edildiklerinde ise, büyük bir yıkıma uğrarlar ve terk edilmenin verdiği acıyı kolay kolay atlatamazlar (Budak, 2011: 33).

Sevdiklerine büyük bir tutku ile bağlanırlar (tutkulu aşka benzer biçimde) ve sevdikleri kişinin kendilerini daha çok sevmesi için bazı oyunlara (oyun gibi aşka benzer biçimde) başvurabilirler. Tutkulu aşıklar ne istediklerini farkındadırlar, güven problemi yaşamazlar. Sahiplenici aşk tutumundaki kişiler hislerini tam olarak denetleyemediklerini söylerler. Örneğin; ‘ Ona karşı koyamıyorum, o bu sevgiyi hak etmez ama kopamıyorum ondan’ vb. sözler söylerler (Lafçı, 2014: 47).

3.2.6.6. Özgeci Aşk

Bu aşk tutumunda, kişi sevgilisini olumsuz özelliklerine karşın sever ve olumlu/olumsuz özelliklerine bakılmamaktadır. Yarar ya da zarar hesabı yapılmaz. İkincil aşk tutumu olan özgeci aşk; tutkulu aşk ve arkadaşça aşkın bir araya gelmesiyle oluşmaktadır (Büyükşahin ve Hovardaoğlu, 2012: 60).

Tutkulu aşk tutumundaki gibi duygular ön plandadır ve arkadaşça aşk tutumundaki gibi istikrarlı ve sabırlıdır. İlişkilerinin başında sevgililerine karşı çekim duyarlar ama tutkulu aşktaki gibi; fiziki bir coşku yoktur ve sevgililerini kıskanmazlar (Lafçı, 2014: 47).

Karşılarındaki kişiden herhangi bir beklentileri yoktur. Sevgilisinin diğer davranışlarından tatmin olduklarında herhangi bir karşılık alınması veya alınmaması onlar için mühim değildir (Budak, 2011: 33).

Lee, aşkı 6 boyutta ele almıştır. Renklerde belirli ana renkler bir araya gelerek daha fazla renk elde edileceği gibi bu 6 boyut da farklı oranlarda bir araya gelerek aşk tutumları daha da fazla boyutta incelebilir olduğunu söylemektedir. Bu tutumlar etkindir ve zamanla farklılaşabilmektedir (Yüksel, 2013: 56)

Lee'ye göre partnerler benzeri aşk tutumlarına sahipse, ilişkiden alınan mutluluk artar ve çatışma oranı azalır. Fakat partnerler tamamen aynı aşk tutumundaysa, ilişkilerin en başında ilişkileri sorunsuz olsa da zamanla sıkıcı bir hale gelebileceğini belirtmektedir. Birbirlerine zıt tutumlar veya aynı tutumlar farklı oranlarda sorunlar yaratmaktadır (Yüksel, 2013: 56).

Bu kuramla ilgili araştırmalara bakıldığında Lee'nin çok boyutlu aşk kategorileri, aşkı inceleyen birçok araştırmalarla benzerlik göstermektedir. Arkadaşça aşk ve Tutkulu aşk tutumları, Walster ve Walster'in (1978) tutkulu aşk-arkadaşça aşk kuramı ve Sternberg'in (1986) üçgen aşk kuramı ile benzeşmektedir. Hazan ve Shaver'in (1987) kaygılı bağlanma türüyle sahiplenici aşk, kaçınan bağlanma türü ile oyun gibi aşk tutumu birbiriyle bağlantılıdır (Budak, 2011: 34).

3.2.3.Aşka Dair Görüşler ile İlgili Yapılan Araştırmalar

Bu bölümden aşkla ilgili yurt dışı ve yurt içinde yapılan çalışmalara yer verilmiştir.

3.2.3.1. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Kephart (1967), üniversite öğrencilerinin romantik ilişki tecrübeleri hakkında yaptığı çalışmada; kadın öğrencilerin erkek öğrencilerden daha fazla romantik ilişki tecrübesi olduğunu saptamıştır. Fakat evlilik sürecine girdiklerinde bu farkın bulunmadığını belirtmiştir. Kephart, bu durumu, erkeklerin kadınlardan daha geç olgunlaşması ile ilgili olduğu ifade etmektedir. Katılımcılara, 'istediğiniz özelliklere sahip biriyle, aşık olmadığınız halde evlenmeyi düşünür müsünüz?' sorusu sorulmuştur. Erkek katılımcıların %64.6'sı bu soruya hayır cevabı verirken; kadın

katılımcıların %24'ü hayır cevabı vermişlerdir. Kephart, bu farklılığın nedeni olarak, kadınların romantik ilişkilerinde evliliğe daha yönelik ve realist olmasından ötürü meydana geldiğini söylemiştir (Yüksel, 2013: 76).

Knox ve Sporkowski (1968), aşkla ilgili yaptıkları bir çalışmada; üniversite öğrencilerinin romantik ilişki tecrübeleri çoğaldıkça, ilişkilerine ve partnerlerine daha gerçekçi yaklaşacaklarını ifade etmişlerdir. Kişilerin yaşları ve sınıf seviyeleri arttıkça gerçekçi tutumlar sergileyeceği hipotezinden yola çıkarak yaptıkları araştırma sonuçlarına göre, kişilerin yaşları büyüdükçe gerçekçi aşk tutumları puanlarının yükseldiğini saptamışlardır (Küçükarslan ve Gizir, 2014: 154).

Driscoll, Davis ve Lipetz (1972), ebeveynlerin çocuklarının aşk ilişkilerine etkilerini araştırdıkları çalışmalarına göre, ebeveyn müdahalesi ile romantik aşk puanları arasında ilişki saptamışlardır. Aynı çalışmalarında, evlenmeyen çiftlerin evlenenlere göre romantik aşk skorunun daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmışlardır (Lafçı, 2014: 50).

Dion ve Dion (1973), aşk tutumları ile içsel-dışsal kontrolle ilgili çalışmalarında, kadınların erkeklere göre daha fazla mantıklı aşk tutumlarının olduğunu; erkeklerin ise kadınlardan daha fazla romantik ve takıntılı olduğu bildirmişlerdir. İçsel kontrol odağı olanların dışsal kontrol odağı olanlara göre romantiklik puanlarının daha düşük olduğunu ifade etmişlerdir (Ercan, 2008: 37).

Cimbalo ve ark. (1976), kişilerin partnerleriyle birlikte yaptıkları çalışmada, evli kaldıkları zaman dilimi arttıkça aşk skorlarının azaldığı, hoşlanma skorlarının ise hiçbir farklılık göstermediği sonucunu elde etmişlerdir (Ercan, 2008: 38).

Rubin ve Diğerleri (1981)'nin yaptıkları çalışmada, erkeklerin kadınlardan daha hızlı aşık olduklarını ve kadınların erkeklere göre ilişkilerini daha kolay bitirebildikleri sonuçlarını elde etmişlerdir (Lafçı, 2014: 49).

Hendrick ve Hendrick (1986), bireylerin aşk tutumlarını incelemek amacıyla, 807 katılımcıya aşkın yedi boyutunu ölçen 42 maddelik bir anket uygulamıştır. Yaptıkları bu çalışma sonucunda, aşkın altı boyutu açıkça ifade edilmiştir. Aşk

tutumları ile cinsiyet, ırk, geçmiş aşk tecrübeleri, özgüven ve yaşamakta olduğu birliktelik arasındaki ilişki incelenmiş ve anlamlı bir fark saptanmıştır. Yapılan çalışma sonucunda ‘aşk biçimleri ölçeği’ nin güvenilir ve geçerli bir ölçek olduğu bildirilmiştir (Açıkel, 2013: 42-43).

Hendrick ve Hendrick (1986)’nin çalışmalarının sonucuna göre, erkeklerin oyun gibi aşk skorunun kadınlardan daha fazla olduğunu, kadınların ise; arkadaşça aşk, mantıklı aşk ve sahiplenici aşk skorunun erkeklerden daha fazla olduğunu saptamışlardır (Dashdamirov, 2013: 45).

Shaver, Hazan ve Bradshaw (1988), bireyin, ebeveynlerine bağlanma ilişkisi, içsel tecrübeler yoluyla ilerleyen yıllarda kişinin aşk ilişkisini etkileyebileceğini ifade etmektedirler. Onlara göre, bireylerin erken dönemlerde güvenli bağlanma stillerini oluşturması, erişkinlik döneminde daha sağlıklı romantik ilişkiler kurmasına yardımcı olacaktır. Yaptıkları çalışma sonucunda, bireylerin ebeveynlerine bağlanma seviyelerinde artış görülmesi arzu edilen bir durumdur. Dolayısıyla bireylerin ebeveynlerine bağlanma seviyeleri arttıkça, olumlu aşk tutumu skorlarının da arttığı görülmekte; ebeveynlerine bağlanma seviyeleri azaldıkça olumsuz aşk tutumları skorlarının arttığı bilinmektedir. Bu ifadelerinden yola çıkarak yaptıkları araştırma sonuçlarına göre; anneye bağlanma ile oyun gibi aşk tutumu, babaya bağlanma ile saplantılı aşk tutumu arasında olumsuz bir ilişki bulunmuştur (Ercan, 2016: 10).

Woll (1989), aşk tutumları ve kişilik özelliklerini incelediği çalışma sonuçlarına göre, erkeklerin kadınlara göre tutkulu aşk tutumları daha yüksek bulunmuştur ve kadın-erkek açısından farklılık gösteren tek biçim olduğunu saptamıştır. Tutkulu aşk skoru fazla olan bireylerin; duygusal açıdan duyarlı, başarıya odaklanan, gergin, baskın ve psikolojik açıdan güçlü oldukları; Oyun gibi aşk skoru fazla olan bireylerin, sosyal, saldırgan ve dürtüsel oldukları; Arkadaşça aşk skoru fazla olan bireylerin, ilgi görebilmek ve toplum tarafından tanınmak istedikleri; Sahiplenici aşk skoru fazla olan bireylerin ise, saldırganlık, bağımlı olma, nevroitiklik, toplumsal tanınma gereksinimi, hassas olma, duygularını dışa yansıtmama; Mantıklı aşk skorları fazla olan bireylerin, diğer aşk tutumlarına göre daha duygusal, sosyal olarak hassas ve sosyal tanınma gereksiniminin az olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Bu çalışma aşk tutumları ile kişilik özelliklerinin ilişkili olduğunu göstermektedir (Budak, 2011: 47).

Walsh (1991), aşk tutumlarının ile cinsiyeti incelediği çalışmasında, araştırmaya katılanları kadınsı özellikler gösterenler ve erkeksi özellikler gösterenler biçiminde iki kümeye ayırmıştır. Araştırma sonucuna göre, erkeksi özellikler gösteren kişilerin oyun gibi aşk skorlarının daha fazla olduğunu; kadınsı özellikler gösteren kişilerin ise mantıklı aşk skorlarının daha fazla olduğu sonucuna ulaşmıştır. Erkeksi özellikler gösteren ve aşkı oyun gibi görenlerin çok eşliliğe açıkken, kadınsı özellikler gösteren ve mantıklı aşk tutumuna sahip kişilerin çok eşliliğe kapalı oldukları sonucuna ulaşmıştır (Büyüksahin ve Hovardaoğlu,2004: 61).

Dion ve Dion (1993), aşk tutumlarının, cinsiyet ve etnik kökenle ilişkisini araştırmak amacıyla Toronto Üniversitesinde, Asyalı ve Avrupalı öğrencilerle çalışma yapmışlardır. Araştırmada etnik köken farklılığına bakılmadan yapılan sonuçlarda, erkeklerin oyun gibi aşk skorlarının kadınlardan daha fazla olduğunu; kadınların arkadaşça aşk ve mantıklı aşk skorlarının erkeklerden daha fazla olduğunu saptamışlardır. Etnik köken farklılığına bakıldığında ise; Asya kökenli öğrencilerin arkadaşça aşk skorlarının, Avrupalı öğrencilere göre daha fazla olduğu bulunmuştur. Cinsiyet ve etnik köken farklılığına bakıldığında Asyalı kadınların oyun gibi aşk skorları, Asyalı erkeklerden ve Avrupalı erkekler- kadınlardan daha az çıkmıştır. Özgeci aşk skorlarının ise daha fazla olduğu sonucu elde edilmiştir (Helvacı, 2012: 69).

Sprecher ve ark. (1994), ABD, Rusya ve Japonya’da aşk tutumlarını belirlemek amacıyla çalışmalar yapmışlardır. Çalışma sonuçlarına göre, tutkulu aşk tutumunda en yüksek skoru Amerikalı bireyler alırken, oyun gibi aşk ve sahiplenici aşk tutumlarında Rusya en yüksek skoru almıştır. Amerikalı erkekler oyun gibi aşk skorları Amerikalı kadınlardan daha fazla, Amerikalı kadınların ise mantıklı aşk skorları Amerikalı erkeklerden daha fazla olduğu bulunmuştur. Amerika ve Rusya’da kadınların, Japonya’da ise erkeklerin sahiplenici aşk skorlarının daha fazla olduğu bildirilmiştir (Lafçı, 2014: 49).

Neto (1994), üniversite öğrencilerinin aşk biçimlerini araştırdığı çalışmada, erkek öğrencilerin oyun gibi aşk ve özgeci aşk skorlarının kadınlardan daha fazla olduğu sonucuna ulaşmıştır (Lafçı, 2014: 50).

Waller ve Shaver (1994), aşk tutumlarında genetik etkileri belirlemek amacıyla 980 erişkin ikizle çalışma yapmışlardır. Çalışma sonuçlarına göre, aşk tutumlarının doğuştan olmadığı sonucunu saptamışlardır. Kişiliğin aksine aşk tutumlarının genetik etkenlere bağlı olmadığı ve ikizlerin aşk tutumlarındaki benzerliklerin ortak değerlerle ilgili olabileceğini belirtmişlerdir (Ercan, 2008: 37-38).

Arnold ve Thompson (1995) aşk tutumlarının ve kişilik patolojileriyle ilişkisini araştırmışlardır. Araştırmaya 144 üniversite ve yüksek lisans programı öğrencisi katılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, oyun gibi aşk tutumu olan bireylerin ilişkilerine fazla bağımlı olmadıkları fakat ‘alkol bağımlılığı, borderline, düşünce bozukluğu, depresyon ve pasif/agresif kişilik patolojisi’ ölçeklerinden daha fazla skor elde ettikleri; Sahiplenici aşk tutumu olan bireylerin ‘borderline, depresyon ve somatoform’ ölçek skorları daha fazla olduğunu; Özgeci aşk tutumu olan bireylerin, ‘bağımlılık, kompulsif’ ölçeklerinden daha fazla skor elde ettikleri; Mantıklı aşk tutumu olan bireylerin ‘düşünce bozukluğu ve hezeyan’ ölçeklerinden daha fazla skor elde ettikleri; Arkadaşça aşk tutumuna sahip bireylerin ‘cazibeli ve kompulsif’ ölçeklerinden daha fazla depresyon ölçeğinde daha az skor elde ettikleri; Tutkulu aşk tutumları olan bireylerin ‘kompulsif ölçekten daha fazla uyuşturucu bağımlılığı, antisosyallik ve depresyon’ ölçeklerinde daha az puan elde ettikleri sonuçlarına ulaşmışlardır. Yapılan çalışmada, oyun gibi aşk ve sahiplenici aşkın kişilik patolojilerine eğilimli olduğu görülmektedir. Oyun gibi aşk tutumu çoğu psikolog tarafından sağlıklı bir tutum olmadığı ifade edilmektedir. Sahiplenici aşkın takıntılı düşünce ve tuzağa düşürme bileşenleri vardır (Dashdamirov, 2013: 99-100).

Montgomery ve Sorell (1997), erişkinlerin yaşlarına göre aşk biçimlerini inceledikleri çalışmalarında, evli olmayan genç erişkinlerin diğer erişkinlere göre sahiplenici aşk ve oyun gibi aşk skorlarının daha fazla ve özgeci aşk skorlarının ise daha az olduğunu elde etmişlerdir (Yüksel, 2013: 78).

Hendrick (1998), aşk tutumları ve ilişkiden aldıkları doyumu incelediği araştırmalarında, evlilikten aldıkları doyum ile oyun gibi aşk arasında olumsuz ilişki bulunurken, evlilikten aldıkları doyumla mantıklı aşk ve tutkulu aşk arasında olumlu bir ilişki olduğunu saptamışlardır (Lafçı, 2014: 126).

Hendrick ve ark. (1998), aşk tutumları ölçeğinin kısaltılmış versiyonu ile yaptıkları araştırmalarında ise, kadınların tutkulu, mantıklı ve arkadaşça aşk skorlarının erkeklere göre daha fazla olduğu bildirmişlerdir. Erkeklerin kadınlara göre daha fazla sahiplenici aşk, oyun gibi aşk ve özgeci aşk skorlarının fazla olduğu sonucunu elde etmişlerdir (Büyüksahin, 2006: 87).

Bernandes ve ark. (1999), Portekiz’de yaşayan 135 kadın 130 erkek katılımcı olmak üzere toplamda 245 kişinin aşk tutumlarını ve cinsel tutumlarını araştırmışlardır. Araştırma sonuçlarına göre, kadınların erkeklere göre daha fazla mantıklı aşk tutumuna sahip olduğu; erkeklerin ise oyun gibi aşk ve özgeci aşk tutumuna sahip oldukları sonucuna ulaşmışlardır. Erkeklerin cinselliğe daha açık olduğunu da bildirmişlerdir. Oyun gibi aşk tutumu genel olarak Portekiz kültürlerinde farklılık göstermediği ve Özgeci aşk tutumunun Portekizli bireyler için etkili olmadığı saptanmıştır (Lafçı, 2014: 54).

Neto ve Ark. (2000), aşk tutumlarını kültürel açıdan kıyaslama yaparak incelemişlerdir. Bu araştırmaya; ‘Angola, Brezilya, Verde, Macao, Fransa, Mozambik, Portekiz ve İsviçreli’ kişiler katılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre erkeklerin oyun gibi aşk ve özgeci aşk skorlarının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Tutkulu aşk skorunda farklılık Portekizli bireyler ile Macao’lu bireyler arasında saptanmıştır. Arkadaşça, mantıklı ve oyun gibi aşk tutumlarında da farklılık söz konusu olmuştur. Araştırmanın önemli sonucu ise; ‘tutkulu aşk, sahiplenici aşk ve oyun gibi aşk’ yaşanan toplumdan bağımlı değilken, ‘mantıklı aşk, arkadaşça aşk ve oyun gibi aşk’ tutumlarının yaşanan topluma daha bağlı olduğu sonucuna ulaşmışlardır (Helvacı, 2012: 70).

Davies (2001), aşk tutumları ve sosyal arzu edilmeye ilgili araştırmalarında, saplantılı aşk tutumunun kadın ve erkeklerde sosyal arzu edilme ile olumsuz bir ilişki olduğu sonucunu bulmuşlardır. Tutkulu aşk ve oyun gibi aşk erkeklerde sosyal arzu

edilmeyle arasında olumlu bir ilişki bulunurken; kadınlarda ise özgeci aşk tutumu ile sosyal arzu edilme arasında olumlu bir ilişki sonucu elde edilmiştir (Ercan, 2008: 38).

Hendrick ve Hendrick (2002), aşk tutumları ile cinselliği inceledikleri araştırmalarında, erkeklerde özgeci aşk tutumunun kadınlarda ise mantıklı aşk tutumunun daha fazla olduğu saptamışlardır. Cinsellik konusunda erkeklerin daha kabul edici, kadınların ise daha talepkar olduğu sonucu çıkmıştır (Lafçı, 2014: 51).

Medora ve Ark. (2002), Amerika, Türkiye ve Hindistan’da yaşayan bireylerin romantik aşk tutumunu incelemişlerdir. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre romantiklik sıralaması sırası ile; Amerika, Türkiye ve Hindistan olmuştur. Her üç ülkede de kadınlar erkeklere göre daha romantik olduğu sonucuna ulaşmışlardır (Büyüksahin ve Hovardaoğlu, 2004: 61).

Kanemasa ve ark. (2004), aşk biçimleri üzerine yaptıkları çalışmada, Japonya’da yaşayan kadın ve erkek aşk tutumlarını incelemişlerdir. Çalışma sonuçlarına göre, kadınların özgeci aşk ve mantıklı aşk skorları, erkeklere göre daha fazla olduğunu saptamışlardır (Ercan, 2008: 36).

Arranz (2005), yeni kişilerle tanışmak için interneti kullanan ve interneti kullanmayan bireylerin aşk tutumlarını ve beden algılarını belirlemek için yaptığı çalışmaya, 259 birey katılmıştır. Yeni kişilerle görüşmek amacıyla internet kullananların, internetin kullanmayanlara oranla beden algı puanlarının daha az olduğu saptanmıştır. Erkeklerde, interneti kullananların, interneti kullanmayanlardan daha fazla sahiplenici aşk puanı almıştır. Kadınlarda ise internet kullananların, internet kullanmayanlardan daha az mantıklı aşk puanı aldığını saptamıştır (Açıkel, 2013: 43).

Collins ve ark. (2005), aşk tutumları ve içe dönüklük üzerine çalışma yapmışlardır. 826 psikoloji öğrencisiyle yapılan araştırmada, erkek öğrencilerin içe dönük olma düzeyleri ile sahiplenici ve oyun gibi aşk tutumları arasında olumlu bir ilişki bulunurken, kadın öğrencilerin ise içe dönük olma düzeyleri ile sahiplenici aşk

tutumu, tutkulu aşk tutumu ve özgeci aşk tutumu arasında olumlu bir ilişki saptanmıştır (Lafçı, 2014: 55).

Hendrick ve Hendrick (2006), aşk tutumları ve çiftlerin sorumlulukları ile ilgili çalışmasında, tutkulu aşk, arkadaşça aşk ve mantıklı aşk tutumları ve sorumluluk arasında olumlu bir ilişki bulunurken, oyun gibi aşk ve çiftlerin sorumluluk almaları arasında olumsuz bir ilişki sonucu elde etmişlerdir (Ercan,2008: 37).

Neto (2008), üç neslin aşk tutumlarını incelemek amacıyla bir çalışma yapmıştır. Katılımcılar 48 kadın üniversite öğrencisi, onların anneleri ve anneanneleridir. Araştırma sonuçlarına göre, üç neslinde aşk tutumları birbirlerine benzerdir. ‘Tutkulu Aşk, Arkadaşça Aşk, Mantıklı Aşk ve Özgeci Aşk’ tutumlarında kuşaklara göre farklılıklar saptanmıştır. Anneannelerin annelere göre, mantıklı aşkı tutumu daha yüksek olduğu bulunmuştur. Mantıklı aşk haricinde diğer aşk tutumları ile uygunluk açısından fark saptanmamıştır (Lafçı, 2014: 55-56).

Perez ve ark. (2009), İspanyada yaşayan bireylerin aşk tutumlarını incelemek amacıyla çalışma yapmışlardır. Araştırmaya 1351 birey katılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre, kadınların ve erkeklerin ‘Tutkulu Aşk, Özgeci Aşk, Arkadaşça Aşk ve Mantıklı Aşk’ skorlarının daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Oyun gibi aşk tutumu tercih edilmezken, Sahiplenici aşk tutumu skorları daha düşük olduğu sonucuna ulaşmışlardır (Helvacı, 2012: 72).

3.2.3.2.Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Şahin (2001)’nin yaptığı araştırmaya göre, erkeklerde oyun gibi aşk ve özgeci aşk biçimlerinin kadınlardan fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Oyun gibi aşk ve özgeci aşk biçimleri dışında kadın ve erkek açısından farklılık saptanmamıştır. Tutkulu aşk, arkadaşça aşk, mantıklı aşk, özgeci aşk biçimlerinin yaşadıkları ilişkiden alınan doyumla arasında olumlu bir ilişki bulunurken; Oyun gibi aşk ve ilişkiden alınan doyum arasında olumsuz bir sonuca ulaşılmıştır. Sahiplenici tutum ve ilişkiden alınan doyum arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır. Çiftlerin birbirleriyle uyumları ile tutkulu aşk, özgeci aşk ve arkadaşça aşk biçimleri arasında

olumlu oyun gibi aşk biçimindeyse olumsuz bir ilişki bulunmuştur. Çalışmada, bireylerin psikolojik açıdan iyi olmalarıyla tutkulu aşk arasında olumlu bir ilişki bulunurken, sahiplenici aşk biçiminde olumsuz bir ilişki saptanmıştır (Yüksel, 2013: 74).

Büyükşahin ve Hovardaoğlu (2004), çiftlerin aşk biçimlerini belirlemek amacıyla yaptıkları çalışmada; kadınlar ve erkekler özgeci aşk tutumları açısından birbirinden farklılık göstermektedir. Erkeklerin, kadınlara göre ilişkilerinde daha çok özgeci aşk tutumuna sahip oldukları saptanmıştır. Kişilerin ilişki durumları incelendiğinde; ilişkileri sevgililik evresinde olan kişilerin, sözlü/nişanlı ve evli olanlara göre, daha çok sahiplenici aşk tutumları gösterdikleri bulunmuştur.

Büyükşahin (2006)'nin yaptığı başka bir araştırmada; tutkulu aşk ve özgeci aşk tutumları, yaşanan ilişki biçimine ve kadın-erkek açısından birbirinden farklı olduğu bulunmuştur. Kadınlar, tutkulu aşk boyutundan daha fazla skor alırken; erkekler özgeci aşk boyutundan daha fazla skor almıştır. İlişki durumları incelendiğinde, sevgililik evresinde olan bireyler özgeci aşk tutumundan diğerlerine göre daha düşük skor aldığı bildirilmiştir. Sözlü/nişanlı bireyler, sevgililik evresinde olanlardan daha fazla tutkulu aşk tutumuna sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Ercan (2008), 590 genç erişkinle yaptığı çalışmada, aşk tutumlarını ve benlik tiplerini ele almıştır. Araştırma sonuçlarına göre,

- Kadın ve erkeklerin ilişki tecrübeleri ve ilişki süreleri birbirlerinden farklılık göstermektedir. Erkeklerin ilişki tecrübeleri kadınlardan daha fazladır, kadınların ise ilişki süresi erkeklere göre daha uzun sürmektedir. Çalışmaya katılan genç erişkinlerin aşk tutumlarının ortalama skorları sırasıyla; tutkulu aşk, özgeci aşk, arkadaşça aşk, mantıklı aşk ve oyun gibi aşk biçiminde sıralanmıştır. Buna göre örneklem grubunda en yüksek skoru alan tutkulu aşk boyutu olmuştur.
- İlişki sayısı ve aşk tutumları arasındaki ilişkiye bakıldığında; ilişki sayısı ile oyun gibi ve özgeci aşk puanları arasında düşük düzeyde olumlu ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Kişilerin ilişki tecrübeleri çoğaldıkça oyun gibi aşk ve özgeci aşk skorları artmaktadır.

- İlişki süresi ile tutkulu aşk ve arkadaşça aşk skorları arasında düşük düzeyde olumlu ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Kişilerin ilişki süreleri uzadığında tutkulu ve arkadaşça aşk skorları artmaktadır. İlişki süresi ile oyun gibi aşk ve sahiplenici aşk puanları arasında düşük düzeyde olumsuz ve anlamlı bir ilişki vardır. İlişki süresi azaldıkça oyun gibi aşk ve sahiplenici aşk skorları artmaktadır.
- İlişki durumlarına göre sevgililik evresinde olan bireylerin tutkulu aşk skorlarının, sözlü/nişanlı ve evli olanların skorlarından daha düşük olduğu bulunmuştur. Sevgili olanların, arkadaşça aşk skorları, evli olanlardan daha düşük; evli olan bireylerin, oyun gibi aşk skorları, sevgili olanlara göre daha düşük; sevgili olan bireylerin özgeci aşk skorları, sözlü/nişanlılara göre daha düşük olduğu bulunmuştur.
- Aşk tutumları ve kadın-erkek farklılığına bakıldığında ise; erkeklerin oyun gibi aşk tutumları ve özgeci aşk tutumları kadınlardan daha yüksek olduğu saptanmıştır. Özgeci ve oyun gibi aşk tutumları dışındaki tutumlarda kadın erkek açısından farklılık bulunmamıştır.
- Aşk tutumlarını ve gelir düzeyi incelendiğinde, arkadaşça aşk, mantıklı aşk ve özgeci aşk tutumuna sahip olan bireyler, gelir düzeyi bakımından farklılık göstermektedir. Gelir düzeyi düşük olan kişilerin arkadaşça, mantıklı ve özgeci aşk skorları, gelir düzeyi yüksek olan kişilerden daha yüksek çıktığı sonucuna ulaşmıştır.
- Aşk tutumları ile eğitim durumuyla ilişkisinde; mantıklı aşk, sahiplenici aşk ve özgeci aşk tutumlarının eğitim durumlarına göre anlamlı farklılık gösterdiği saptanmıştır. Diğer aşk tutumları eğitim düzeyine göre anlamlı farklılık göstermemiştir. Lise ve ilkokul mezunları, yüksek lisans mezunlarına göre daha çok mantıklı aşk tutumunu tercih etmektedir. İlkokul mezunları, lisans mezunu bireylere göre daha çok mantıklı aşk tutumunu tercih ettikleri bulunmuştur. Sonuç olarak eğitim durumu yükseldikçe mantıklı aşk tutumunun daha az tercih edildiği sonucu elde edilmiştir. Lise ve ilkokul mezunları, yüksek lisans mezunlarına göre daha fazla sahiplenici aşk tutumunu tercih etmişlerdir. Eğitim

durumu yükseldikçe sahiplenici aşk daha az tercih edildiği bildirilmiştir. Lise ve ilkokul mezunları, yüksek lisans ve lisans mezunlarına göre daha fazla özgeci aşk tutumlarını tercih etmektedir.

Uzun Özer ve Tezer (2008), 133 yüksek lisans öğrencisi ile yaptığı çalışma bulgularına göre, aşk tutumları olumlu duyguların %15'ini açıklamakta, olumsuz duyguların ise %20'sini açıkladığını ifade etmektedirler. Tutkulu aşk, olumlu-olumsuz duyguları yordamaktadır. Sahiplenici aşk ve özgeci aşk tutumlarının ise, sadece olumsuz duyguları yordanabileceğini ifade etmişlerdir.

Tüfekçi (2008), aşk tutumları ve kişilik özelliklerini, transaksyonel analiz açısından incelemiştir. Örneklem grubu olarak 350 lisans öğrencisi seçilmiştir. Yapılan çalışma sonuçlarına göre, aşk tutumları cinsiyete göre göre farklılaşmaktadır. Kadınların, erkeklerden daha çok tutkulu aşk tutumunu tercih ettikleri; erkeklerin ise kadınlardan daha çok oyun gibi aşk tutumunu tercih ettikleri sonucu bulunmuştur. Arkadaşça aşk, sahiplenici aşk ve mantıklı aşkın cinsiyete göre farklılık göstermemektedir. Ve erkeklerin kadınlardan daha fazla özgeci aşk tutumuna sahip olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bireylerin ilişki durumlarına bakıldığında; özgeci aşk ve tutkulu aşk tutumları yaşadıkları ilişki durumuna göre farklılık göstermektedir. Diğer tutumlarda ilişki durumuna göre bir farklılık görülmemektedir. İlişkisi olan bireylerin, ilişkisi olmayan bireylere göre daha yüksek özgeci ve tutkulu aşk tutumunu seçtiği bulunmuştur.

Budak (2011), 337 öğrenciyle yaptığı çalışma sonuçlarına göre, aşk tutumları kadın ve erkeğe göre farklılaşmaktadır. Erkekler kadınlardan daha fazla özgeci ve oyun gibi aşk tutumlarını tercih etmektedir. Kadınlar ise erkeklerden daha çok mantıklı aşk ve arkadaşça aşk tutumlarını tercih etmektedir. Aşk tutumları ve ilişki sayıları incelendiğinde, kişilerin ilişki tecrübeleri arttıkça oyun gibi aşk skorların yükseldiği, arkadaşça aşk skorlarının düştüğü saptanmıştır. Bireylerin, yaşadıkları ilişki süresi uzadıkça tutkulu aşk skorları yükseldiği sonucuna ulaşmıştır.

Helvacı (2012), 330 lisans öğrencisi ile yaptığı araştırma sonuçlarına göre, bedensel istismar ile oyun gibi aşk tutumu arasında olumlu; tutkulu aşk ve bedensel istismar arasında olumsuz bir ilişki saptanmıştır. Duygusal istismar ile oyun gibi aşk

arasında olumlu ilişki; özgeci aşk, arkadaşça aşk, tutkulu aşk arasında olumsuz bir ilişki sonucuna ulaşılmıştır. Duygusal istismar ile özgeci, arkadaşça ve tutkulu aşk arasında olumsuz bir ilişki olduğu belirtilmiştir. Aşk tutumlarına kadın ve erkek açısından bakıldığında, erkekler oyun gibi aşk tutumunu ve özgeci aşk tutumunu kadınlara göre daha fazla tercih etmektedir. Kadınlar ise, erkeklerden daha fazla mantıklı aşk tutumunu tercih etmekte olduğunu bildirmiştir.

Dashdamirov (2013), aşk tutumları ve depresyon ilişkisini incelemiştir. Örneklem grubu olarak 125'i erkek 275'i kadın olmak üzere toplamda 400 üniversite ve yüksek lisans öğrencisi seçilmiştir. Yapılan araştırma sonucuna göre; bireylerin depresyon puanları ile arkadaşça aşk puanları arasında zıt yönlü, anlamlı olmayan bir ilişki bulunmuştur. Bireylerin tutkulu aşk puanları ile depresyon puanları arasında zıt yönlü, oyun gibi aşk ve sahiplenici aşk arasında aynı yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Aşk tutumlarının cinsiyete, yaşa ve yaşadığı yere göre farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Bireylerin aşk tutumlarına ele alındığında, oyun gibi aşk tutumu hariç diğer tüm aşk tutumlarında bireylerin gelir durumuna göre farklılık gözlenmediği saptanmıştır. Bireylerin ilişki sürelerine göre anlamlı farklılık gösteren aşk tutumları; 'tutkulu aşk, oyun gibi aşk, özgeci aşk ve arkadaşça aşk' olarak bulunmuştur. Mantıklı aşk tutumu ve sahiplenici aşk tutumu ilişki sürelerine göre farklılık göstermemiştir.

Yüksel (2013), aşk tutumları ile yaşamın anlamı arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Örneklem grubunu 250 erkek ve 215 kadın olmak üzere 465 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmadan elde edilen sonuçlarına göre, aşk tutumlarına cinsiyet açısından bakıldığında, erkekler kadınlardan daha fazla oyun gibi aşk ve özgeci aşk tutumlarını tercih etmektedir. Diğer aşk tutumlarında cinsiyete göre farklılık bulunmamıştır. Bireylerin aşk tutumları; sosyo-ekonomik düzeyleri ve algılanan ebeveyn tutumları göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Aşk tutumları ve ebeveyn beraberliğine bakıldığında, oyun gibi aşk ve mantıklı aşk tutumlarında anlamlı bir farklılık gözlemlenmiştir. Anne ve babaları boşanmış bireyler, anne ve babaları birlikte olan bireylerden daha fazla oyun gibi aşk tutumunu tercih etmektedirler.

Açıkel (2013), aşk tutumları ile kişilik özelliklerini incelemiştir. Örneklem grubu olarak 493 üniversite öğrencisi seçilmiştir. Aşk tutumları ile cinsiyet

arasındaki farklılığa bakıldığında, özgeci aşk, oyun gibi aşk ve mantıklı aşk tutumlarının farklılık gösterdiği bulunmuştur. Arkadaşça aşk, tutkulu aşk ve sahiplenici aşk tutumlarının kadın ve erkek açısından farklılık göstermemektedir. Erkekler, kadınlardan daha fazla özgeci aşk ve oyun gibi aşk tutumlarını; kadınlar ise, erkeklerden daha fazla mantıklı aşk tutumunu tercih etmektedir. Aşk tutumları ile doğup büyüdüğü yer açısından ele alındığında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Lafçı (2014), aşk tutumları ile evlilik ilişkisini incelemiştir. Örneklem grubunu 104 evli çift oluşturmaktadır. Aşk tutumları ve evlilik uyumları incelendiğinde, tutkulu aşk, arkadaşça aşk, sahiplenici aşk ve özgeci aşk ile evlilik uyumu arasında olumlu; oyun gibi aşk ve mantıklı aşk ile evlilik uyumu arasında olumsuz bir ilişki bulunmuştur. Yaş değişkeni açısından incelendiğinde, mantıklı aşk hariç evli bireylerin yaşları ilerledikçe evlilik uyumu ve mantıklı aşk tutumu hariç bütün aşk tutum puanları düştüğü bulunmuştur. Aşk tutumları ile madde kullanımı arasındaki ilişkide; madde kullananlar, madde kullanmayanlardan daha fazla oyun gibi aşk tutumunu tercih ettikleri sonucu elde edilmiştir. Aşk tutumları ile meslekler arasındaki ilişkide; çalışmayan kadınlarda özgeci aşk tutumu diğer bireylere oranla daha fazladır. Çalışmayan kadınlar hariç bütün mesleklerde tutkulu aşk tutumunun daha fazla olduğu gözlemlenmiştir.

Aşk tutumları ile eğitim düzeyi ilişkisine bakıldığında ise tutkulu aşk puanları yüksekten düşüğe doğru sırasıyla; yüksek lisans ve üniversite mezunları, lise mezunları ve ilkokul mezunları olarak saptanmıştır. Ortaokul, lise, üniversite ve yüksek lisans mezunları, oyun gibi aşk tutumları okuma yazma bilenlerden ve ilkokul mezunlarına göre daha fazla olduğu bulunmuştur. İlkokul ve ortaokul mezunlarının mantıklı aşk tutumlarının, lise ve üniversite mezunlarına göre daha fazla olduğu saptanmıştır. Lise, üniversite ve yüksek lisans mezunlarının sahiplenici aşk tutumlarının ilkokul mezunlarına göre daha fazla olduğu belirtilmiştir. Lise mezunlarının özgeci aşk tutumlarının üniversite mezunlarına göre daha çok bu tutumu tercih ettikleri saptanmıştır.

Uştuk (2016), üç kuşağın aşk tutumlarını incelediği çalışma sonuçlarına göre, 14-18 yaşlarındaki bireylerin tutkulu aşk tutumuna, 18-25 yaşlarındaki bireylerin

romantik aşk tutumuna, 40 yaş ve üzeri bireylerin arkadaşça aşk tutumuna sahip oldukları sonucuna ulaşmıştır.

Karahasanoğlu (2016), aşk tutumları, kişilik özellikleri ile bağlanma modelleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Örneklem grubunu 116 erkek, 119 kadın olmak üzere 235 üniversite öğrencisi oluşturmuştur. Yapılan araştırma sonuçlarına göre; aşk tutumlarının cinsiyete göre farklılık gösterdiği gözlenmektedir. Erkeklerin, kadınlardan daha fazla oyun gibi aşk ve özgeci aşk tutumunu tercih ettikleri bulunmuştur. Diğer aşk tutumlarında kadın ve erkek arasında anlamlı farklılık saptanmamıştır. Aşk tutumları ve ilişki durumlarına bakıldığında, ilişkisi olan bireylerin, ilişkisi olmayanlara göre daha çok tutkulu aşk, arkadaşça aşk ve özgeci aşk tutumlarına sahip oldukları bulunmuştur. İlişkisi olmayan bireylerin anlamlı bir farklılık olmamasına rağmen, ilişkisi olan bireylere göre mantıklı ve oyun gibi aşk tutumu tercih etmişlerdir. Aşk tutumları ve bağlanma stilleri incelendiğinde, altı aşk tutumunun dördü ile bağlanma stilleri arasında bir ilişki olduğu saptanmıştır. Bunlar; ‘tutkulu aşk, arkadaşça aşk, sahiplenici aşk ve özgeci aşk’ tır. İlişki bulunamayan tutumların, mantıklı aşk ve oyun gibi aşk olduğu gözlemlenmektedir. Saplantılı bağlanma stili ile özgeci aşk ve sahiplenici aşk arasında olumlu bir ilişki bulunurken; arkadaşça aşk ve kayıtsız bağlanma stili arasında olumsuz bir ilişki; oyun gibi aşk ile bağlanma stilleri arasında ilişki bulunmamıştır.

Ercan (2016), aşk tutumları ile ebeveynlere bağlanma ilişkisini incelemiştir. 285 lisans öğrencisi katıldığı çalışma sonuçlarına göre; aşk tutumları ve yaşadıkları ilişki sayılarına göre incelendiğinde, erkeklerin ilişki tecrübeleri kadınlardan daha fazla olduğu bulunmuştur. İlişki süresinin kadın ve erkeğe göre farklılık göstermediği gözlemlenmiştir. Yaşanılan ilişki sayısı artma gösterdikçe oyun gibi aşk tutumu puanları artmakta, sahiplenici aşk puanlarının ise düşmekte olduğu görülmüştür. Aşk tutumlarına, cinsiyet açısından bakıldığında erkeklerin, kadınlardan daha fazla oyun gibi aşk ve özgeci aşk tutumunu tercih ettiklerine; kadınların ise erkeklerden daha fazla mantıklı aşk ve sahiplenici aşk tutumunu tercih ettikleri sonucu elde edilmiştir.

4. ALGILANAN EBEVEYN İLİŞKİSİ

4.1. Algılanan Ebeveyn İlişkisi Kavramı

Algılanan ebeveyn ilişkisi, çocuğun anne ve babası arasındaki etkileşimleri gözlemlemesi ve anlamlandırması ile ilgili olduğu düşünülen bir kavramdır.

Bebek, dünyaya geldikten sonra ilk ilişkisini anne ve babayla kurmaktadır. Gladding (2012), başkalarıyla kurulan ilişkilerde gösterilen davranışların ve ilişki kurma biçimlerinin ebeveynlerden öğrendiğimizi dile getirmektedir. Kişinin fizyolojik ve psikolojik açıdan gelişmesi ebeveynleriyle olan ilişkileri sonucunda gerçekleşir. Kişinin karakter özellikleri sahip olunan ebeveynlere göre biçimlenebilmektedir (Varol, 2015: 19).

Çocuklar, ebeveynlerini model alarak onların görüş ve davranışlarıyla bilgi kazanmış olurlar. Çocuklukta oluşan bu bilgi edinimi, yetişkinlik döneminde aşk ilişkilerinde ortaya çıkar. Kişiler, ebeveynlerinin evliliklerinde karşılaştıkları sorunlara karşı göstermiş oldukları tutumları gözlemleyerek, buna benzer bir tutumu kendi ilişkilerinde gösterebilmektedirler (Öziş ve Çelik, 2016:3). Esfandyari ve diğerleri 'nin (2009), yaptıkları araştırma sonuçlarına göre, çocukların, anne ve babalarını örnek aldıklarını ve başkalarıyla ilişkilerinde anne-babanın davranışlarına benzeyen tutumlar gösterdiklerini saptamışlardır (Üney, 2016: 17).

Genellikle anne ve babanın sahip olduğu özelliklere benzeyen kişiler ile yakın ilişkiler kurulduğu ifade edilmektedir. Erkekler, annelerine benzeyen kadınları; kadınlar, babalarına benzeyen erkekleri seçme eğilimi gösterdikleri belirtilmektedir (Öziş,2016: 40).

Kişi, ebeveynlerinde gözlemlediği, beğendiği veya hiç hoşlanmadığı özelliklere sahip olan ve kendi cinsinden olan ebeveynine benzer birinin kendine eş olarak seçilme ihtimalinin daha fazla olduğu ifade edilmektedir. Kişilerin bilinçaltında ebeveynlerin ilişkilerine benzer bir ilişki yaşama isteği vardır. Anne ve babada beğenilen özelliklere sahip biri tercih edildiği gibi beğenilmeyen özelliklere

sahip biri de seçilebilir veya aynı cinsten olan ebeveyne benzer bir partner olunabilmektedir. Ebeveynlerin olumsuz özelliklerine benzer birini seçilmesinin nedeni ilk ilişki şemalarının onlarla kurulmuş olmasından kaynaklanmaktadır. Genel olarak ebeveynlere benzer kişilerin partner olarak seçilmesini iki sebebi olduğu ifade edilmektedir. İlk sebep; en yakından tanınan ve bilinen örnek çift ebeveynlerdir. İkinci sebepse; ebeveynlerde hoşlanılmayan bir takım özelliklerin yarattıkları olumsuz etkiyi çocukluk döneminde değiştiremediklerini, ebeveyne benzer partner tercih edilerek, değiştirebilmeyi amacından meydana gelmektedir. Ebeveynin değiştirilemeyen özelliklerini bugün değiştirmeye çalışılmasıyla açıklanmaktadır (Kılıç, 2017: 89-90).

Böylelikle kişinin, ebeveynlerinin evliliklerinde göstermiş oldukları tutumlar, kendi ilişkisi için önemli bir etken olabilmektedir. Örneğin, bir erkek ebeveynlerinin evlilik ilişkisi koruyucu olarak algılıyorsa, kendi ilişkisinde koruyucu olan bir kadın tercih edebilmektedir. Başka bir şekilde, annesi gibi koruyucu bir tutum gösterebilir veya kendisi koruyucu bir tutum sergilerken, koruyucu tutuma sahip birini de tercih edebilir. Çoğu eşin birbirine benzediğini ifade eden, Buss ve diğerlerine (1986,1988) göre, ebeveynlere benzer kişilerin seçilmesinin nedeni genlerinin diğer kuşaklara aktarabilme çabasıyla kaynaklandığını ifade etmişlerdir. Evrim kuramı da bu bakış açısını desteklemektedir. Bu kurama göre, eş seçiminde aranan özellikler; korunma ve gen değişkenliğini desteklemek adına önemli olduğu ifade edilir. Partnerler birbirlerine benzerler, bunun nedeni kişilerin davranışları kendi genlerinin devamlılığını güvence altına almalarına göre düzenlenmektedir (Öziş ve Çelik, 2016: 2).

Geher'in (2003), yaptığı araştırma sonucuna göre, kişinin eşinin anne veya babasına benzer olması ile ilişkilerinden memnun olmaları arasında ilişki olduğunu saptamıştır. Amato (2001), boşanmış ebeveynlerin çocukları, anne ve babalarının ayrı olmasından etkilendiklerini ve bağlanma problemi olan, kendi ilişkilerinde ebeveynleri gibi çatışma yaşayan bireylere dönüştükleri ifade etmektedir. Bu bireyler için ebeveynleri olumsuz bir modele sahiptir. Ebeveynlerde gözlenen ilişki tutumu, kişiler için model oluşturup kendi ilişkilerinde tercihlerini etkilemektedir. Bu etkinin kişilerin belirli özelliklere sahip birini istemesinde ve ilişkilerinin niteliğine yön verebileceği ifade edilmektedir (Öziş ve Çelik, 2016: 2).

4.2. Algılanan Ebeveyn İlişkisi ile İlgili Kuramlar

Bu bölümde algılanan ebeveyn ilişkisi ile ilgili yer verilmiştir.

4.2.1. Psikanalitik Kuram

Psikanalitik kuram, erişkin ilişkilerini bilinçaltı açıklamalarıyla bilinen ilk kuramdır. Psikanalitik kuramının kurucusu olan Freud, romantik eş seçiminde psikoseksüel gelişim evrelerinin etkilerini vurgulamıştır. Ona göre kişilerin romantik eş seçmesinde psikoseksüel gelişim evrelerinden olan; fallik evrenin etkileri vardır (Keldal, 2015: 42-43).

Freud'un kuramında ifade ettiği, bilinen bir açıklama ile 'Erkekler annesine benzeyen kadınlarla; kadınlar ise babasına benzeyen erkeğe aşık olmaktadır'. Aşık olacağımız kişiyi seçmek bilinçdışı bir süreçtir ve kişi bunu fark edememektedir (Pines, 2010: 233).

Freud bunu 'Oedipus karmaşası' ile açıklamaktadır. Ona göre, erkek çocuk annesine aşık olmasını 'Ödip Kompleksi', kız çocuk babasına aşık olmasını 'Elektra Kompleksi' olarak adlandırmıştır (Snowden, 2011: 119-120).

Ödipal dönemdeki sorunlar, erkek çocuğun babayla özdeşleşmesi; kız çocuğun anneye özdeşleşmesi ile bu dönemi başarıyla geçmiş olur. Ve kız çocuğun babasına benzeyen bir erkeği seçeceğini; erkeğin annesine benzeyen bir kadını seçeceğinin temelleri burada atılır. Bu dönem başarıyla atlatılmazsa, çocuk ilk aşk nesnesine saplanacağı ifade edilmektedir. Erişkinin aşkı bulması, esasında onu tekrardan bulmaktır. Çocuklukta anne veya babaya karşı duyulan arzu yetişkinlikte karşı cinsten olan eşe yöneltilir. Erişkinlikte bu durum, bireylerin kime aşık olacaklarını belirleyen en önemli etkenlerden biridir. Aşk deneyimlendiğinde, genel olarak sevgili idealize edilir. Aşık olunan kişide var olan her bir özellik, mükemmel olarak görülür. Freud, sevgiliye idealize etmenin, benlikten karşıdaki kişiye 'libidinal narsisizm' akışıyla ifade etmektedir. Sevilen kişi, ego idealini yerine geçmektedir. Freud 'Anaklitik Aşk' ve 'Narsist Aşk' kavramlarından söz eder. Anaklitik aşk ise; anne veya babaya benzeyen bireye aşık olmayı açıklayan kavramdır Narsist Aşk; birey

kendine benzeyen, idealize ettiği veya kendisine ait bir parçası olarak gördüğü bireye aşık olur. (Pines,2010: 239-247).

Narsist aşk tutumu olan bireyler, bilinçdışı narsistik gereksinimleri tatmin edecek sevgili modeli aramaktadırlar. Çiftlerden biri öfkeli ve saldırganken diğeri güvensiz, boyun eğen biri olabilmektedir. Bireyler, ego ideallerinin gereksinimlerini sağlayabilecek bireyleri aşk nesnesi olarak seçebilmektedirler. Gereksinimlerin benzer olması da bireyleri bir araya getirebileceği belirtilmektedir (Karaburç, 2017: 64).

Geher (2010) ve Jedlicka (1980,1984)'nın araştırmalarında elde ettikleri bulgulara göre, erkekler fiziki açıdan annesine benzeyen kadınları seçtiği; erkeklerin ise babalarına benzeyen kişileri tercih ettikleri sonucuna varmışlardır (Keldal, 2015: 43).

Otto F. Kernberg (2017)'e göre, yapılan klinik çalışmalar, kadınların sevmediği bir erkeği kolayca terk edebileceğini gösterirken, erkeklerin kadınları terk ettiklerinde suçluluk duyduklarını göstermektedir. Bunun nedeni olarak erkeklerin anneye karşı öfke konusundaki duyduğu suçluluk duygusundan kaynaklandığı ifade edilmektedir.

4.2.2. Nesne İlişkileri Kuramı

Psikanalitik kuramın kurucu olan Freud ve onun izinden giden kuramcıların, kişilerarası ilişkileri ilk kez kuramsal bir çerçevede ele almışlardır. Nesne ilişkileri, psikanalitik bakış açılarından biri olarak kabul edilmektedir. Bu kuramın kişiler arası ilişkileri psikopatolojik açıdan ele alan ilk yaklaşımlardan olduğu belirtilmektedir. Freud (1917), depresyonu kişilerarası ilişkiler açıdan incelemiştir ve depresyonun ortaya çıkış nedeni olarak içselleştirilen ilişkilerin ve nesne kaybının etkili olduğunu öne sürmüştür (Çolakoğlu,2012: 23).

Nesne, kişinin psişesinin parçası olarak gördüğu; kişi, ilişki veya olay gibi durumların, içsel temsilleri olarak tanımlanmaktadır. Nesne ilişkileri kuramcılarına göre, insanların iç dünyaları; nesnelerden ve nesne ilişkilerinden oluştuğunu ifade

etmektedirler. Örneğin, kişinin sevgilisiyle kurduğu aşk ilişkisi, bir nesne ilişkisidir (Pines, 2010: 258).

Bu kuramcılar, kişilerin bebeklik/çocukluk döneminde kurdukları ilişkileri içselleştirilmesini ve bu yapıların oluşma sürecini incelerler. Nesne ilişkileri kuramı göre, çocuk ve erişkinin duygusal ilişkileri erken döneminde yaşananlar sonucu oluşan içsel temsiller ile biçimlenmektedir (Eryavuz, 2006: 16).

Nesne ilişkileri kuramının, en önde gelen isimlerinden biri ‘Margaret Mahler’dir. Mahler (1975)’e göre, yeni doğan bir bebekte kişilik yoktur; kişilik, ‘‘psikolojik doğum’’ ismini verdiği gelişim döneminden sonra ortaya çıktığını ifade etmektedir. Ona göre bebek 0-2 ayları arasında ‘otistik dönem’ adını verdiği bir aşamadan geçer. Bu dönemde bebek sadece kendi gereksinimlerine yönelmiştir. Otistik dönemden sonra gelen ‘sembiyotik aşama’ da 2-5 ayları arasında bebek, annesiyle kendi varlığını ayırtıramaz. Bu dönemde yaşadığı, annesi ile bir olma tecrübesi, gelecekte yaşayacağı aşk ilişkileri için çok önemli olduğu vurgulanmaktadır. Bu aşamayı başarılı bir şekilde geçirilmesi için annenin sorumluluklarını yerine getirmesine ve bebeğinde bu durumu kabullenmesine bağlı olmaktadır. Bu sembiyotik ilişkiden sonra anneden kendini ayırtırıp özerk bir benlik geliştirmesi 4 evrede gerçekleşmektedir. Bunlar sırasıyla; ‘ayrışma’, ‘pratik’, ‘yakınlaşma’ ve ‘bireyselliğin pekiştirilmesi’ (Pines, 2010: 223-226).

1.Ayrışma evresi; 6-9 ayları arasında gerçekleşir. Bu dönemde bebek çevresini; ağzı, gözü ve elleri ve ayakları yardımıyla keşfetmeye çalışmaktadır. Örneğin, bebeğin elini emmesi ayrışma eylemidir. Burada anneye ait birtakım şeyleri bebek içselleştirmektedir.

2. Pratik evresi; 10-16 ayları arasında bebek, anneden kendini ayırtırma pratiği yapar. Bu evrede anne bebeğin özerklik kazanması için teşvik edip, gereksinim duyduğunda yanında olursa, anne bebekten ayrıldığında onun sevgisini kaybetmeyeceğini öğrenmektedir.

3. Yakınlaşma evresi; 17-24 ayları arasında özerkliğin artmasıyla zaman zaman korkutucu hale gelen özerklik durumunda annenin bebeğin gereksinimi olduğunda onun yanında olması önemli olmaktadır.

4. Bireyselliğin pekiştirilmesi; 24-36 ayları arasında kazanılan özerkliğin, ayrışmanın kuvvetli hale geldiği evre olarak ifade edilmektedir. Bu dört evre sağlıklı bir şekilde atlatıldığında psikolojik doğum gerçekleşmektedir. Psikolojik doğumun bebekte, altı ay ve üç yaşları arasında olduğu ifade edilmektedir (Pines, 2010: 223-226).

Psikolojik doğum, anneden “ayırılma ve bireyselleşme” anlamına gelmektedir. Bu evrede bebek hem bağımsız olmak için bir istek duyar hem de annesiyle yeniden birleşme isteği vardır. Bu evre eğer başarılı bir biçimde geçirilirse, bebek nesneden kendini ayırıştırır. Bu durum yetişkinlikte, yakın ilişkilerinde sağlıklı ilişkiler kurmasına olumlu etki etmektedir (Epözdemir, 2014: 30).

Anneden kendini ayırştırmayı başarılı bir şekilde gerçekleştiremeyen çocuklar ise, sınır farklılıklarını ayırt edemez ve diğer insanlara ilişkileri tamamen keserler veya diğerleriyle çok iç içe olurlar. Örneğin, ebeveynleri tarafından, çocukluğunda ilgi görmeyen, tek başına bırakılan çocuklar yetişkinliklerinde; yakın ilişkilerinde karşı tarafı sıkı, bağımsız olamayan, hiçbir işi tek başına yapamayan ‘yapışkan’ kimseler olabilmektedirler (Eryavuz, 2006: 17).

Bir başka bakış açısına göre, bebek anneyle bağ kurma gereksinimi duymaktadır. Bebek, annesine duyduğu bu gereksinim karşılanmazsa anneyi reddeden bir nesne olarak görür. Reddedilmenin verdiği üzüntüyle başa çıkabilmek adına bu durumu içselleştirip, ideal anne nesnesinden ayırıştırarak bilinçdışına atar. Bebek, ebeveyninde hoşuna giden bazı özellikleriyle özdeşleşme yoluna gider. Bu ilerde yaşayacağı romantik ilişkisindeki kişide olmasını istediği bazı özellikler burada oluşmaktadır. Bastırılmış, bilinç dışına atılmış nesne ilişkileri, erişkinlikte bilinç düzeyine çıkıp romantik ilişki yaşadığı kişide benliğinin eksik parçalarını tamamlamaya çalışır. Mutsuz, sorunlu ilişkilerde ise, bebeklikte bastırılan nesne ilişkilerinin bilinç düzeyine çıkmadığı ifade edilmektedir (Gürsoy, 2004: 28).

4.2.3. Evrimsel Kuram

Evrimsel kuramının kökeni Darwin'in türlerin evrimi çalışmalarına dayanmaktadır. Araştırmacılar, insanlık tarihi süresince kadın ve erkeklerin uyumu, hayatta kalabilmeleri ve üremelerini açıklamak amacıyla çalışmalar yapmışlardır. Darwin, zor yaşam şartlarına rağmen hayvanların nasıl hayatta kaldıklarını ve belirli türlerin varlıklarını nasıl sürdüklerini hakkında araştırmalar yapmıştır. Evrimsel bakış açısıyla eşin seçilmesini araştıran Darwin, bu süreçte doğal bir seçim olmadığını ve evrimsel olarak değişime neden olmakta olan 'eşeyssel seçim' teorisini meydana getirmiştir. Eşin seçilmesinde eşeyssel seçimde iki durum söz konusudur. Birinci durum, aynı cinsten olanlar birbirleri arasında yarış yaparlar ve kazanan karşı cinsten kişiyi seçebilir duruma gelir. Bu yarışın kazananı kadınlar eşeyssel seçimde yararlı bir konumdadır. Cinsiyetler arası yarışta sadece güç yoktur. Burada iyi bir konumda olmak, baskın olabilmek adına yarışmaktadırlar. Baskın ve iyi bir konumda olanlar eş seçiminde avantajlı olabilmektedir. Her iki cinsin istediği özelliklere uygun kişiler diğerlerine göre daha üstün bir konumdadır. Örneğin, toplumda diğerlerine göre daha az olan turuncu saçlı bir erkek bir kadın tarafından eş olarak seçmeyi isterse, turuncu saçlı erkek diğerlerinden daha üstün bir konumda olmaktadır. Ve üremeleriyle toplumda turuncu saçlı insanların sayısı artmaktadır. Bu nedenle evrimsel değişimler gerçekleşmektedir (Keldal, 2015: 43-44).

Evrimsel kuramına göre, eş seçimi yapılırken cinsiyet farklılıklarından söz edilmektedir. İnsan türünün devamı için erkekler daha çok doğurganlık göstergeleri olan göğüs ve geniş kalça vb gibi fiziki görünüme göre seçtiği; kadınlar ise gelir düzeyine ve kendilerini terk etmeyecek erkekleri seçtiği ifade edilmektedir. Erkekler, kadınları dış görünüşüne göre seçerken; kadınlar erkeğin gelir düzeyine göre seçimler yapmaktadırlar (Aydın ve Demir, 2017: 629).

Bir başka evrimsel bakış açısına göre, bireyin erişkinlik dönemindeki romantik ilişkilerinde, erken çocukluk döneminde oluşturduğu sevgi bağlarının önemli bir etkisi olduğu ifade edilmektedir. Çocukluk döneminde oluşan sevgi bağlarının kişinin erişkinlik döneminde yaşadığı aşk ilişkilerine yönlendirmesini tanımlayan kavram '*Mühürleme*' dir. Buna göre, bireyler sosyal etkilere açık olan evrimsel izlencelere göre gelişmektedirler. Sosyal etkilerin kişileri güçlü bir şekilde

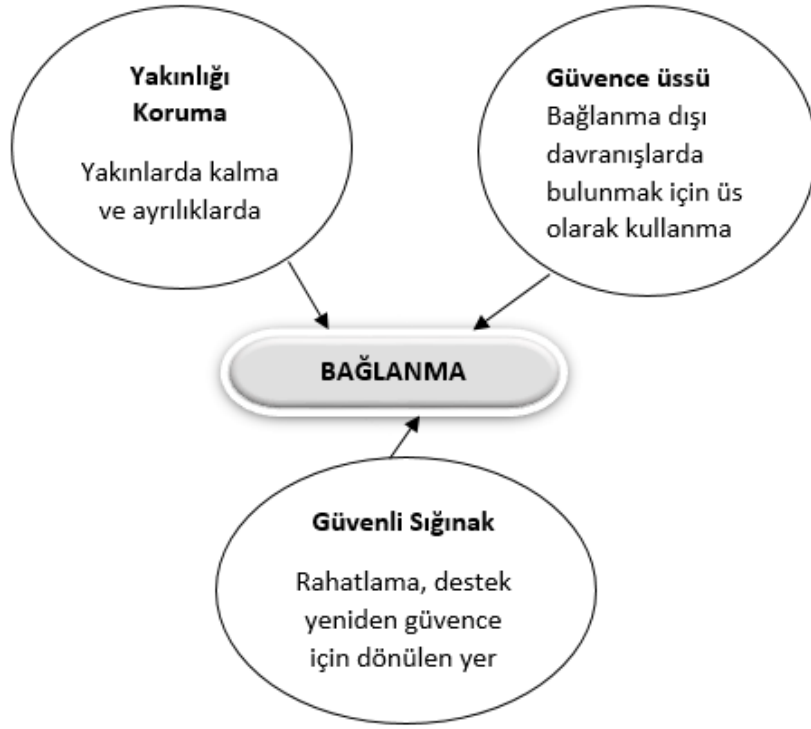
biçimlendirdiği kritik evreler vardır. Bu biçimlendirme aşamasına ‘Mühürleme’ adı verilmektedir. Aşk, sevgi gibi insan ilişkileri için önemli olan kavramlar, insanın düşünce yapısına bir kere yerleştirdikten sonra bu kavramların ifade ettiği anlam hep aynı şekilde mühürlü kalır (Pines, 2010: 277).

Evrin psikoloğu olan Ada Lumpert’e göre, ilk sevgi tecrübesinin olumlu ya da olumsuz bir biçimde çocuğun yaşamı boyunca zihnine mühürlendiğini ifade etmektedir. Örneğin, ilgisiz ve öfkeli bir anneyle büyümüş erkek çocuğu yetişkinlik döneminde, annesine benzeyen ilgisiz ve öfkeli bir kadını eş olarak tercih edebilir. Bunun sebebi ilk sevgi ilişkisi bağı bu şekilde kurulmuş olmasından kaynaklanır. Çocuklukta yaşanan tecrübeler insanların zihnine mühürlenmiştir. Ve bu tecrübeler hayat boyu tekrar kazanılmaya çalışılır. Bunlar, çocuklukta gidilen yerler, yenilen yemekler ve birlikte büyüdüğümüz bireylerin zihnimize oluşturduğu olumlu kalıntılardır. Fiziki görünüm, renk, karakter; çocuklukta mühürlenip, erişkinlikte arzulanabilmektedir. Lumpert’e göre, fiziki görünüm, davranışlar ve kişilik açısından ebeveynlere benzer eşler seçilmesinin nedeni erken çocukluk döneminde kurulan sevgi örüntüsünden kaynaklanmaktadır (Pines, 2010: 277-278).

Cinsellik üzerine araştırmalarıyla bilinen John Money (1986), çalışmalarında ‘Aşk Haritası’ adını verdiği kavram olumlu mühürlemeye benzer. Bu haritanın, kişilerin zihin yapısının haritası olduğu belirtilmektedir. İnsan zihninde, kişilerin kime aşık olacağı ve kişileri cinsel açıdan uyaracak özellikler şablon olarak belirlidir. John Money (1986)’e göre, aşk haritaları genellikle 5-8 yaşlarında gelişir ve bunun daha erken yaşlarda da gelişebileceğini vurgulamaktadır. Bu haritaların oluşumunda; anne ve babanın, arkadaşlarının ve tecrübelerin etkisi vardır. Kişiler büyüdükçe, bu haritalarda kendilerine uygun sevgili imgesi bilinçdışında belirlenmektedir. Aşk haritaları; kişiye heyecan veren, cinsel olarak uyarılmasını sağlayan nesneler ve objeleri de içermektedir. Çocuklukta ebeveynlerle dünyayı tanıırken ve anlamlandırırken, erişkinlikle onlara ve kendine benzeyen bireyleri çekici bulunmasının doğal bir durum olduğu ifade edilmektedir (Pines, 2010: 278-279).

4.2.4. Bağlanma Kuramı

John Bowlby, yaptığı araştırmaları temel alarak bu kuramı oluşturmuştur. Bowlby, bebeklerin annelerinden ayrıldıkları zaman göstermiş oldukları eylemleri gözlemlemesi kuramın çıkış noktasıdır. Laboratuvar ortamında yaptığı çalışmalar ve gözlemler sonucu anneden (bakım veren bireylerden) ayrıldıklarında bir takım duygusal reaksiyonlar gösterdiklerini belirtmiştir. Bebekler ile bakım verenleri arasında neden kuvvetli bir duygusal bağ oluşturduklarını, bebeklerin bakım verenlerinden ayrıldıkları zaman neden kaygı duyduklarını, neden basit bir şekilde ayrılamadıkları açıklamak amacıyla bakım verenlerinden ayrı kalan bebeklerin reaksiyonlarını incelemiştir ve bebeklerin birbiriyle aynı olmayan reaksiyonlar gösterdikleri sonucuna ulaşmıştır. Anneyle bebek çok kısa bir süre için ayrı kaldığında yaşadıkları stresle başa çıkan bebekler, annelerinin tekrar döneceğini, döndüklerinde onları yine aynı şekilde seveceğini, ilgileneceğini bilmektedirler. Bir kısım bebeklerde, annelerinden ayrıldıklarında bu ayrılıkla baş edemeyip ağlamayla reaksiyon sergilerler. Diğer bebeklerse, annelerinden ayrı kaldıklarında ümitsizliğe düşüp, anneleri yeniden döndüklerinde dahi annelerinde uzak kalarak reaksiyon sergilediklerini görölmüştür (elik, 2009: 47).

Şekil 3.2. Bağlanma ilişkisinin üç temel işlevi

(Kaynak: Sığırcı, 2010: 30).

Bowlby, yeni doğan bebeğin bakım ve sevgi gereksinimlerini karşılayan, bebeği tehlikelerden koruyan kişilere yaklaşma ve yaklaşmanın koruma isteğiyle bir takım bağlanma eylemleri gösterdiklerini açıklamıştır. Yeni doğan bebek için, ona bakım veren güvendiği bir üstür. Herhangi bir tehdit altında olduğunu sezdiği anda yakınlık aramaya başlar. Bebeğin ihtiyacı olduğu zaman istekleri karşılanırsa bakım veren kişi, güvendiği bir sığınak durumuna gelir. Bebeğin bakım veren kişiye karşı yakın olmak için gösterdikleri bağlanma eylemleri; ağlamak, emmek ve anlaşılmayan sesler olarak belirtilir. Rheingold, yeni doğan bebeğin; annesine bakışları, gülümsemesi gibi eylemlere karşı, annenin ona yanıt vermesi bağlanma eylemini güçlendirdiğini ifade etmiştir (Aydın, 2017: 29).

Bağlanma, bebek ve bakım veren arasında, bebeğin temel gereksinimlerini yerine getirme ve tehditlere karşı bebeğin korunmasını sağlayan, sürekliliği olan bir süreçtir. Bu bağlanma süreci bireyin hayatının etkiler ve şekillendirir (İlericiler, 2015: 28).

Bowlby, bağlanmayı ve bağımlılığı birbirinden farklı bir şekilde tanımlamıştır. Ona göre bireyin fiziki gereksinimleri için bir kimseye güven duymasını bağımlıdır. Bebeğin doğduğu ilk zamanlar anneye bağımlı olur fakat aralarında bir bağlanma gerçekleşmez. Anne ve bebek birbirlerinden uzak kalsalar bile, bebek başka insanlara karşı yakınlık korunur. Bir eylemin bağlanma olarak ele alınması için var olan bağlanmanın anneden başka diğer bireylere karşı da var olması ve bir durumla karşılaşıldığında bağlanılan bireye verilen reaksiyonla, başka bireylere verilen reaksiyonun aynı olmaması gerekmektedir (Kapucı, 2014: 46).

Bowlby ve Ainsworth'ün çalışmalarına göre, bütün normal gelişim gösteren bebeklerin bağlanma eylemleri altıncı ve yedinci aylarında; kendi istekleriyle, yakın olmak istediği ve kendilerinden ayrı kalmasına karşı geldikleri tek bir birey olduğunu gözlemlemişlerdir. Bu bireylere 'Bağlanma Figürü' olarak ifade edilmektedir. Bebekler, 1 yaşına kadar farklı bir bağlanma figürü kullanmazlar. Bağlandıkları bireyler, genel olarak annelerdir; bu baba veya bakıcı da olabilmektedir. Bağlandığı bireyle yakınlığın kurulması ve sürdürülmesi bağlanma için çok önemlidir. Yakınlığın kurulması, bebeğin etrafını tanınmasında ve tehditlere karşı korunacağı güvenli yer olarak görülürken, dışarıya karşı güven duymalarını da sağlamaktadır (Baltacıoğlu, 2016: 29-30).

Bowlby, bağlanmanın sadece bebeklerde olmadığını, insan yaşamı süresince birincil gereksinimler kadar önemi olduğunu vurgulamıştır. Kişilerin garip, tehlikeli olanlara karşı duyulan korkuyla baş edebilmek için başkalarının desteği ile yakınlığa gereksinimi olduğunu ve tüm insanların bağlanmayla dünyaya geldiklerini belirtmiştir (Altun, 2015: 23).

Bu kurama göre, bebeklikte oluşan anneye bağlanmanın erişkinlik dönemine genellenebilmektedir (Tan,2016: 28). Safran (1990), erişkin yaşamında kişilerin ilişkilerinde göstermiş oldukları davranışların, bebeklik evresinde bağlanma figürüyle kurmuş oldukları ilişkinin etkili olduğunu ifade etmiştir (Tanış,2014: 14).

Bağlanma kuramının gelişimine katkıları olan Ainsworth ve arkadaşları, bağlanmadaki farklılıkları birbirinden ayırmak için 3 temel bağlanma türünü ortaya koymuşlardır. 'Güvenli, kaygılı ve kaçınmacı bağlanma'. Daha sonra dördüncü bir

bağlanma türü ortaya çıkmıştır. Bu ‘dağınık bağlanma’ ismini almıştır (Demir, 2016: 34-35).

4.2.4.1. Yetişkin Bağlanma Stilleri

Aşk ilişkilerinin, bir bağlanma süreci olduğunu ifade eden Hazan ve Shaver, erişkinlerin romantik ilişkilerindeki tutumlarının, Ainsworth ve arkadaşlarının öne sürdüğü 3 bağlanma türüne benzer biçimde kategorilere ayrıldığını ifade etmişlerdir (Okşak, 2004: 17).

Teorilerini uygulama alanında test etmek için, çalışmalarını 14-82 yaş grubu üzerinde uygulamışlardır. Çıkan sonuçlar, Hazan ve Shaver’i yanıltmamıştır. Güvenli bağlanan bireylerin aşk ilişkilerini sağlıklı bir şekilde devam ettirdikleri görülmüştür. Güvenli bağlanma gerçekleştiren bireyler aşk ilişkilerini mutlu, dostça ve güven veren biçimde olduğunu ifade etmişlerdir (Kılıç, 2017: 24-25).

Bebeklik döneminde anne ve babalarından reddeden ve kaçınmacı tutumları tecrübe edenler, erişkinlikte aşk ilişkilerinde kaçınmacı bağlanma tutumu sergilerler. Bu bireyler, romantik ilişki kurmaktan olabildiğince kaçınırlar ve sevgililerine karşı ilgisiz ve mesafeli olurlar. Bu kişiler kendileriyle alakalı olumlu bilişsel temsiller geliştirirken, onlara göre başkaları güvenilir değildir (Erden, 2016: 20).

Kaygılı/Kararsız bağlanma stili olan kişiler, romantik ilişkilerinde sevgililerini güvenilir biri olarak görmezler ve düş kırıklığına uğramaktan çok korkarlar. Bu kişiler, genellikle sevgililerine yapışan ve kıskanç kimselerdir. Duygusal açıdan yakın olmaya saplantılı bir biçimde önem verirler (Erdoğan, 2007: 14).

Bartholomew ve Horowitz, Hazan ve Shaver’in ifade ettiği türleri 4 başlık altında ele almıştır. Bireyin benliği ve diğerleriyle ilişkili pozitif veya negatif temsillerinin çeşitli birleşimleriyle, ‘Dörtlü Bağlanma Modeli ‘ oluşturulmuştur (Şekil 3.3’de gösterilmiştir) Bunlar; ‘Güvenli, Saplantılı, Korkulu ve Kayıtsız’ (Erişti, 2010: 35).

BAŞKALARI MODELİ	BENLİK MODELİ	
	Olumlu	Olumsuz
	Olumlu	Olumsuz
	GÜVENLİ	SAPLANTILI
	KAÇINAN	KORKULU

Şekil 3.3. Dört Kategori Modeli

(Kaynak: Yücel, 2014: 45).

1. Güvenli bağlanma modeli: Bu model, Hazan ve Shaver'in 3'lü bağlanma türündeki güvenli bağlanmanın aynısıdır. Kişinin benliğini ve başkalarını olumlu olarak gördüğü modeldir. Bu model biçiminde bağlanan bireyler sevmeye layık olduklarını, başkalarının da sevinebilir, güvenli ve dengeli olduğunu düşünürler. Bu kişiler diğer insanlarla olan ilişkilerinde, saplantılı kişiler gibi bir bağımlılık şeklinde ilişki kurmazlar (Açık, 2008: 11).

2. Saplantılı bağlanma modeli: Kişi kendisini olumsuz, başkalarını ise olumlu olarak gördükleri model olarak ifade edilmektedir. Romantik ilişkilerinde kendilerini kanıtlamak için çaba harcarlar. Yoğun olarak başkaları tarafından onaylanma ihtiyacı hissetmektedirler. İlişkilerinde olması gerekenden çok fazla yakınlık kurmak isterler. Kıskançlıkları ve güvensizlikleri vardır, partnerlerinin kendilerine yakın davranmadıklarını düşünürler ve terk edilmekten korku duyarlar (Baltacıoğlu, 2016: 44).

3. Kayıtsız/Kaçınan bağlanma modeli: Kişi kendisini olumlu olarak, diğerlerini ise olumsuz olarak gördüğü modeldir. Burada kişi, diğerlerine reddedici davranışlar sergiler ve bağımsızlığına çok önem verir. Bağlandıkları kişiyi ulaşılamaz ve sorumluluklarını yerine getiremeyen biri olarak görmektedirler. Başkalarından uzak kalarak, bağlanma gereksinimlerini reddederler çünkü bağlandıkları kişi onları reddetmelerine olasılıklarına karşı kendilerini korurlar. Diğerlerine güvenmedikleri, onların kendilerine destek göstermeyeceğini düşünmektedirler. Yakın olma ve

diğerlerine kendileriyle ilgili paylaşımlar yapmak konusunda isteksizlik gösterdikleri belirtilmiştir (Yıldız, 2005: 30-31).

4. Korkulu bağlanma modeli: Kişinin kendisini ve diğerlerini olumsuz olarak gördüğü modeldir. Kendisinin sevilen biri olmadığını, diğerlerinin de güvenilir olmadığını ve diğerlerinin de onu reddedeceği inançları bulunmaktadır. Bu bireyler, kaygılı ve kaçındırlar. Oldukça çekingen ve özgüvenlerinin düşük olduğu, ifade edilmektedir. Bu bireyler, diğerleriyle yakın olmaktan kaçınırlar ve olası reddedilmelere karşı kendilerini korumaya çalışmaktadırlar. Bu modelde olan bireylerin anne ve babalarının; reddeden ve fazlaca eleştiren kişiler olduğu ifade edilir (Bozdemir, 2015: 54).

Erişkin bağlanma türleri, çocukluktaki/bebeklikteki bağlanmaya benzer olmasına karşın farklılıkları da bulunmaktadır. Weis (1982), çocuk-bakım veren bağlanmasının tek yönlü olduğunu ve bunun erişkinlikte olan bağlanmanın ise iki yönlü olduğunu vurgulayarak farklılığı öne sürmüştür. Erişkinlikte partnerler birbirini karşılıklı olarak gözetmektedirler. Bebeklikte/çocuklukta güven gereksinim vardır, bunu bakım veren karşılar ama bebek bakım verenin gereksinimlerini karşılayamamaktadır. Diğer farklılık konusu erişkinlikte bağlanılan birey benzer yaşlarda olur, cinsel bir yakınlık vardır (Bolattekin, 2014: 24).

Tablo 4.1. Dönemlere Göre Bağlanma

BAĞLANMA DAVRANIŞI	BEBEKLİKTE VE ÇOCUKLUKTA BAĞLANMA	ERGENLİKTE BAĞLANMA	YETİŞKİNLİKTE BAĞLANMA
BAĞLANMA FİĞÜRÜ	Anne veya bakım veren	Akran, arkadaş	Eş, romantik partner
BAĞLANMA İLİŞKİSİNİN NİTELİĞİ	Tamamlayıcıdır.	Karşılıklıdır.	Karşılıklıdır.
BAĞLANMANIN TAMALAYICI ÖĞELERİ	• Yakınlığı koruma • Güvence üssü • Güvenli sığınak	• Özerkliği kabul ettirme • Duygusal bağ kurma	• Bağlanma • Bakım • Cinsel birleşme
BAĞLANMA STİLLERİ	• Güvenli • Kaygılı • Kaçınan • Dağınık	• Güvenli • Kaygılı • Kaçınan • Dağınık	Güvenli, kaygılı, kaçınan bağlanma ile • Güvenli • Saplantılı • Korkulu • Kayıtsız
BAĞLANMADA ETKİLEŞİMLER	• Dışsal • Gözlemlenebilir	• İçsel • Temsil edilebilir	• İçsel • Temsil edilebilir

Tablo 2’de dönemlere göre bağlanma gösterilmiştir (Bolattekin, 2014: 25).

4.2.5. Sosyal Öğrenme Kuramı

Öğrenme kuramından ortaya çıkmış bir kuramdır. Bu kuram, kişilerin diğerlerini gözlemleyerek belirli tutum ve davranışları öğrenilebileceğini savunmaktadır. Sosyal öğrenme kuramında öne çıkan isimlerden biri olan Albert Bandura, öğrenmenin sosyal ortamlarda oluştuğunu ifade etmektedir. Ona göre, çocuk çevresinde bulunan insanları gözlemleyerek öğrenmektedir (Bulduk,2015: 17).

Bu kurama göre, iki öğrenme süreci vardır. Bunlar; ‘model alarak öğrenme’ ve ‘edimsel koşullanma ile öğrenme’ olarak ifade edilmektedir. Edimsel koşullanma; pekiştirilerek ve mükâfatlandırılarak öğrenilen davranışların gelecekte tekrarlanmasıdır. Model alarak öğrenmede ise, anne-baba veya çevredeki kişiler gözlemlenerek taklit edilmektedir. Genel olarak kızlar annelerini; erkekler ise babalarını model almaktadır (Kaplan, 2016: 29-30).

Sosyal öğrenme kuramı anne ve babanın evliliğinin kalitesinin ve ayrılmalarının, çocukların yetişkinlikteki ilişkilerine nasıl bir etki ettiğini açıklamaktadır. Kişi kendi ilişkisindeki davranışlarını, ebeveynlerinin ilişkilerini gözlemleyerek öğrenmektedir. Ebeveynler, kişilerin ilişkilerinde model oluşturabilmektedir (Demir, 2014:60). Bu kuram, çocukluk çağında kurulan yakın ilişkilerde fayda sağlamak amacıyla bir tutum sergilendiğini ve bunun yetişkinlikte de aynı biçimde devam ettiği belirtmektedir. Kişilerin ilişkilerinde göstermiş oldukları tutum ve davranışlar geçmiş öğrenmeleriyle ortaya çıkmaktadır ve bu durum kişinin ilişkisine etki edebilmektedir (Kervancıoğlu, 2016: 20).

Anne ve babanın birbiriyle olan iletişimi, onları model olarak alan çocukları etkilemektedir. İlk öğrenmelerini ebeveynleri aracılığıyla gerçekleştiren çocuk, gözlemlediği tutumları ve davranışları benimser ve kendi yaşamına bunları yansıtabilmektedir (Karadağ, 2015: 56).

Ebeveynler evliliklerinde, eş rolleriyle ilgili üstlerine düşen görevleri yerine getirdiklerinde çocuk, kadın ve erkeğe ait rollere ilişkin bilgi sahibi olur ve kendi ilişkisinde bu bilgilerini kullanır. Örneğin, kızını tek başına büyüten bir hem baba hem de anne rolünü üstlenmek durumunda kalır. Anneye ait bir takım rolleri de yerine getiren baba modeli, kız için yetişkinlik döneminde babası gibi bir eş beklentisi içinde olabilmektedir. Böyle bir durum kişinin ilişkisinde bir takım problemlere de neden olduğu ifade edilmektedir (Öziş, 2016: 41).

4.3. Ebeveyn ve Çocuk İlişkisi

Kişilerin eş seçiminde algılanan ebeveyn tutumlarının etkisi, ebeveyn ve çocuk arasında kurulan duygusal bağdan kaynaklandığı ifade edilen konulardan biridir. Kişinin ebeveynleriyle kurduğu ilişki eş seçimlerini etkilediği belirtilmektedir. Ebeveyn ve olası eş arasındaki benzerlikler, çocuk ve ebeveyn arasında kurulan olumlu ilişkinin etkisinden kaynaklanabilmektedir (Öziş, 2016: 45).

Anna Freud ve Burlingham (1944), ebeveyn ve çocuk arasındaki ilişkinin, kurulan bütün ilişkilere model oluşturduğunu ifade etmektedirler. Bu ilişkide

çocuğun kendini sevilen ve istenen bir birey olarak algılaması sağlıklı ilişkiler kurması için çok önemli olduğunu belirtmişlerdir (Türkoğlu, 2013: 17).

Çocuklar ebeveynleri ile olumlu ilişki kurmaya gereksinim duymaktadırlar. Eğer olumsuz ilişkiler kurulursa bu çocuğun yetişkinlik dönemindeki aşk ilişkilerinde, sosyal ilişkilerinde ve okul hayatlarında sorunlara yol açmaktadır (Öngider, 2006: 12).

Baba ve çocuk ilişkisini ele alan araştırmalara bakıldığında ise; erkek çocukların, erken dönemlerde babalarından mahrum olmasının cinsel kimlik oluşumuna olumsuz bir şekilde etki ettiği ifade edilmektedir. Kadın ve erkek ilişkisini, kız çocukları babalarını gözlemlemesi ve babalarıyla kurdukları ilişkiler sonucu öğrenmektedirler. Kız çocuklarında ise erinlik evresinde baba mahrumiyetinin olması olumsuz etkiler oluşturabilmektedir (Korap, 2013: 71).

Grotevant ve Cooper (1985), yaşanan sorunda iletişim kurdukları kişiler ile erinin kimlik arama evresi arasındaki ilişkiyi incelemek için laboratuvar ortamında gözlemler yapmışlardır. Araştırma sonuçlarına göre, erkeklerin kimlik arama evresiyle ilişkili iletişiminin babasıyla olduğu, babalarından destek gören ve görüşlerini babayla paylaşan erkeklerin kimlik gelişimi diğerlerine göre daha çok geliştiği saptanmıştır. Erkek çocukların anneyle ve anne-baba iletişiminin kimlik evresiyle ilgili olmadığı bulunmuştur. Kız çocuklarının ise sıcak ilişkilerin kurulmadığı ailelerde, sıcak ilişkiler kurulmuş olan kız çocuklarına göre gelişmiş bir kimliğe sahip oldukları görülmüştür. Kızların kimlik gelişiminde ebeveyn ilişkisi, ebeveyn-kız ilişkilerinden daha etkili olduğu sonucu elde edilmiştir (Hortasçu, 2012: 118-120).

Anne ve baba ilişkilerinde mutlu olduklarında, çocukların gereksinimlerine daha özenli davranırlar ve ev ortamı sağlıklı iletişim için daha uygun olur. Böylece ebeveynler çocuğa, kadın ve erkek ilişkileri açısından olumlu bir örnek oluşturur ve çocuğun gelişimine katkıda bulunurlar. Eğer anne ve baba arasında olumsuz iletişim ve çatışma varsa anne-baba ve çocuk ilişkisini kötü yönde etkileyebilmektedir (Easterbrooks ve Emde, 2017: 100h)

Örneğin; erkek bir çocuğa anne istenmediğini hissettirip, reddettiğinde çocuk yetişkinlik döneminde birlikte olduğu kişiye annesinden gördüğü davranışları yansıtabilir. Anne ile kurulmuş olan bu olumsuz ilişki, erkeklerin seçimlerinde annesiyle aynı özellikleri olan kadınları tercih etmesine sebep olmaktadır. Bunun anne ve eş benzerliğini destekleyici bir durum olduğu ifade edilmektedir. Ama tüm bunlara rağmen eş seçimindeki benzerlikleri tamamen ebeveyn ve çocuk ilişkisi ile ifade etmenin yeterli olmadığı belirtilmektedir. Bunun nedeni olarak; toplumsal kurallar, yetiştirilme stilleri ve anne-babanın birbirlerine karşı tutumları bunlar çocukluk evresinde öğrenilip kişinin tercihlerine etki ettiği ifade edilmektedir (Öziş, 2016: 44-45).

4.4. Ebeveynler ve Eşler Arasındaki Benzerlikler

Anne ve babanın evliliği, çocuğun yetişkinlik dönemindeki birlikteliklerine etki ettiği bilinmektedir. Bilinen etkiler ise; çocuğun partnerine karşı oluşan fikirleri, birlikte olduğu kişiye verdiği özen, ilişki tutumları, gösterilen yakınlık ve ilişkilerinin kalitesidir. Bu etkiler daha çok, kişinin ilişki yaşayacağı kişiyi seçmesinde görülmektedir. Birlikte olunacak kişinin, tesadüfi olarak seçilmediği ifade edilmektedir. Ebeveynlere benzer kişilerin tercih edildiği dile getirilen konulardan biridir. Benzerliklerin kişilik özelliği ve fiziki görünüm açısından olduğu ifade edilmektedir (Öziş, 2016: 43).

Fiziki görünüm benzerliğinde yüzle ilgili çalışmalar yapılmıştır. Yüz özellikleri kalıtsal olarak belirlenmektedir. Çocukların ve anne-babanın birbirine benzemesi kalıtımla açıklanır. Bu sebeple, partnerlerin zaman geçtikçe birbirlerine benzemeleri fenotip (dış görünümle) ve genotip (genlerle ilgili) olmak üzere 2'e ayrıldığı ifade edilmektedir. Bazı araştırmacılar, ebeveyn-eş benzerliğini desteklemek adına bazı çalışmalar yapmışlardır. Bereczkei (2002), ebeveynler ile seçilen eşler arasında fiziki benzerliği ölçtüğü çalışmasında 318 kişi katılmıştır. Ölçüm yüzü 14 farklı bölüme ayırarak yapılmıştır. Çalışma sonuçlarına göre, ebeveyn ve eşler arası benzerlik saptanmıştır. Bilhassa erkeklerin anneleri ve partnerleri arasında ağızları ve çeneleriyle bir benzerlik olduğu bulunmuştur. Genel olarak benzerlik göz çevresi/büyüklüğü-burun genişliğinde saptanmıştır. Yüz ve benzerlikle ilgili diğer bir çalışmada, dünyaya geldiklerinde yaşlı ebeveynlere sahip

olan kişilerin genel olarak kendilerinden yaş olarak büyük bireyleri; genç ebeveyni olan kişilerde genç olan kişilerin yüzlerini çekici buldukları saptanmıştır. Birlikte olunan kişinin bilhassa saç ve göz renkleri anne veya babayla benzer olması, fiziki özellik açısından partner seçiminde etkili olabilmektedir. Bir diğer benzerlik alanı ise kişilik özellikleridir. Erkeklerin partnerleri ve annelerinde ‘‘dürüstlük’’ açısından benzerlik bulunurken; kadınların partnerleri ve babalarında herhangi bir benzerliğe rastlanılmadığı ifade edilmektedir (Öziş, 2016: 43-44).

4.5. Kuşaklar Arası Aktarım

Araştırmacılar kuşaklar boyu insanların yakın ilişkilerinde, erken çocukluk dönemindeki konuları veya kendinden önceki kuşakları kopyalama eğilimi gösterdikleri ifade etmektedirler. Çocuğun anne ve babasının çatışmalı bir ilişkisi varsa, yetişkinlikte yakın ilişkilerinde bilhassa sorunların var olduğu ilişkilerinde anne ve babalarının ilişkilerine benzer yaklaşımlar gösterebilmektedirler (Easterbooks ve Emde, 2016: 100-101h).

Bu anlayışa göre, anne ve baba sorunlu davranışlarını çocuklarına aktarmaktadırlar. Çocuk bu aktarımı model alarak diğer ilişkilerine öğrendiklerini yansıtabilmektedir. Bu model, boşanmış anne ve babaya sahip çocukların olumsuz ya da dengeli olmayan davranış şekillerini öğrenerek, anne ve babasının ayrılmasının problemli ilişkileri çözme yöntemi olarak algıladıklarını ifade etmektedir. Böylece kişiler boşanmaya daha olumlu bakmaya başlayabilmektedir. Ebeveynlerin ayrı ve çatışmalı ilişkilerin yaşandığı ortamda davranış problemler artar. Böyle bir ilişkinin varlığında çocuklar sağlıklı iletişim ve anlaşma yollarını öğrenememektedirler. Ve öğrendiği bu davranış kalıplarını kendi ilişkilerine aktarabilmektedirler. Boşanmış veya ayrılmış ebeveynleri sahip genç erişkinler boşanmaya karşı olumlu ve evliliğe karşı olumsuz bir tutum sergileyebilirler. Dolayısıyla böyle bir ortamda yetişmiş bireylerin aşka karşı tutumlarının olumsuz olacağı düşünülmektedir. Kişilerin anne ve babalarının ilişkilerinde mutsuz olduklarına ilişkin algısı yerleştiğinde bu durum aşka karşı bakışlarını kötü yönde etkilediği ifade edilmektedir (Öziş, 2016: 45).

Kişilerin çocukluk evrelerinde, aile içi yaşanan olumsuz olaylar/çatışmalar cinsel kimlik gelişimini kötü yönde etkileyerek yetişkinlikte çok fazla cinsel ilişkiler

yaşamalarına neden olduğu ifade edilmektedir. Üvey ailede ya da sadece anneye yetişen kız çocuklarının erken regli olmaya başlamaktadırlar. Yaşanan bu örseleyici durumların kişilerinin aile içi gelişmeyen duygusal bağlılık ile ilişkili olduğu ifade edilmektedir (Öziş, 2016: 46).

4.6. Algılanan Ebeveyn İlişkisi İle İlgili Yapılan Çalışmalar

Algılanan ebeveyn ilişkisiyle ilgili yurtdışında yapılmış hiçbir çalışmaya rastlanılmamıştır. Yurt içinde ise sadece Öziş (2016) tarafından yapılmış tek bir çalışmaya rastlanılmaktadır. Algılanan ebeveyn ilişkileri insan yaşamının birçok alanını etkilemekte olduğu düşünüldüğü için ebeveynlerle ilgili yapılmış olan çeşitli çalışmalara bu kısımda yer verilecektir.

4.6.1. Yurt içinde yapılan çalışmalar

Şendil (1999), çocukların anne ve babalarının evlilik çatışmasını nasıl algıladıklarını incelemiştir. Çocuklara ebeveynleri arasındaki çatışmayla ilişkili resim kartları gösterilerek, bunlara nasıl tepkiler verdikleri araştırılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, çatışma ile ilişkili kartlara çocukların “%93’ünün üzüntü, kaygı ve korku” hissettikleri cevabı verdikleri ifade edilmektedir. Ayrıca çalışmadan elde edilen başka bir sonuca göre ise, çocukların çatışmalı bir durumla karşı karşıya kaldıklarında bunun sebebini öğrenmek istemeleri, kötü durumlarla karşılaşmalarından korkmaları, çatışmaya kendilerinin sebep olduklarını düşünmeleri ve ebeveynlerine bu durumda ilgili olumsuz duygular besledikleri saptanmıştır. Çocukların %83’ünün ise anne ve babalarının çatışma yaşadıkları anda bu çatışmayı durdurmak istedikleri sonucu elde edilmiştir.

Çiftçi (2010), genç yetişkinlerin algıladıkları ebeveyn ilişkisi ile bağlanma stillerini incelediği çalışmasında örneklem grubunu 163 lisans öğrenci oluşturmaktadır. Yapılan araştırma sonuçlarına göre, anneye ve babaya yabancılaşma boyutları ile kaygılı bağlanma stili arasında zıt yönlü, düşük ve anlamlı bir ilişki saptanmıştır.

Salahur (2010), lisans öğrencilerinin anne ve babalarından algıladıkları kabul-red ile bağlanma stilleri ve depresif belirti dereceleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma sonuçlarına bakıldığında anneleri tarafından çocukluk dönemlerinde kabul edildiklerini düşünen kişilerin erişkinliklerinde birlikte oldukları kişilerle daha güvenli ilişkiler kurabileceğini ya da çocukluk döneminde annesi tarafından reddedildiğini düşünen kişilerin güvensiz (kaygılı) ilişkiler kurulacağı sonucuna varılmıştır.

Turanlı (2010), evlilik uyumu ile benlik saygısı ve bağlanma biçimlerini arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Çalışmaya katılan örneklem grubunun çift uyumları ile ebeveynlerin tartışma sıklığı incelendiğinde, anne ve babası sık tartışan kişilerin çift uyumlarının daha düşük olduğu bulunmuştur.

Çolakoğlu (2012)'un yaptığı çalışma sonuçlarına göre, ebeveynlik biçimlerinin cinsiyete göre farklılaştığı sonucuna ulaşmıştır. Erkeklerin, kadınlara göre annelerini Aşırı koruyucu olarak algıladığı bulunmuştur. Erkeklerin, kadınlara göre babalarını aşırı koruyucu, başarı odaklı olarak algıladıkları saptanmıştır. Olumsuz kişilerarası biçimlerinde de cinsiyetlere göre farklılıklar bulunarak; erkeklerin, kadınlara göre daha fazla 'baskın, kaçınan, duyarsız, manipülatif ve alaycı' biçimleri olduğu belirtilmiştir.

Yıldız (2013), algılanan ebeveyn tutumlarıyla evlilik doyumu arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre, demokratik anne ve baba tutumu puanları yükseldikçe evlilik doyum puanlarının yükselmektedir. Otoriter ve koruyucu ebeveyn tutumları puanları yükseldikçe evlilik doyumu puanlarının düşmekte olduğu saptanmıştır.

Yalçın (2014), ergenlerin mizaç özelliklerinin ve ebeveyn kabul/reddin olumsuz davranışlara etkisini incelediği çalışmasına 400 öğrenci ve anneleri katılmıştır. Elde edilen bulgulara göre, ebeveynler tarafından algılanan red düzeyi puanları yükseldikçe yıkıcı davranış puanlarının yükseldiği saptanmıştır. Cinsiyete göre ise algılanan red ve kabulün farklılık göstermediği sonucu elde edilmiştir. Anneden algılan red düzeyinin yıkıcı davranışların daha çok artmasına sebep olduğu

görülmüştür. Tam tersi durumda ise, anneden algılanan sıcaklık düzeyinin yükselmesi ile yıkıcı davranışları azaldığı saptanmıştır.

Özsoy (2014), parçalanmış aileye sahip lisans öğrencilerinin ebeveyn tutumlarını algılama stilleri ile ilişkilerinde bilişsel çarpıtmalarını incelemiştir. Çalışma örneklemini 270 lisans öğrencisi oluşturmaktadır. Elde edilen araştırma sonuçlarına göre, algılanan demokratik ebeveyn tutumları ile yakın olmaktan kaçma bilişsel çarpıtması arasında anlamlı ve olumsuz bir ilişki saptanmıştır. Araştırmadan elde edilen bir başka sonuç ise korumacı ve otoriter ebeveyn tutumları arasında yakın olmaktan kaçma bilişsel çarpıtması ile anlamlı ve olumlu bir ilişki saptanmıştır.

Karahasan (2015)'in, ebeveyn tutumları ile düşünme tarzları arasındaki ilişki incelediği araştırmasına 75'i kadın 44'ü kadın olmak üzere toplamda 114 kişi katılmıştır. Bu araştırmadan elde edilen bulgulara göre, ebeveyn tutumları ile eğitim düzeyine bakıldığında; eğitim düzeyi puanları azaldıkça koruyucu ve otoriter ebeveyn tutumları puanlarının arttığı saptanmıştır. Ebeveyn tutumları ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Araştırmaya katılanların sırasıyla yüksekten düşüğe doğru algılanan ebeveyn tutumları; demokratik ebeveyn tutumu, koruyucu ebeveyn tutumu ve otoriter ebeveyn tutumu olarak bulunmuştur.

Oktay (2016), algılanan ebeveyn tutumları ile bağlanma stilleri arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Çalışma sonuçlarına göre, kaçınan bağlanma stili ile anne ve baba tutumlarında 'otoriter ve demokratik' boyutlarında anlamlı bir ilişki saptanamamıştır. Kaygılı bağlanma stili anne ve baba tutumlarında 'otoriter ve demokratik' boyutlarında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Medeni durum ve algılanan ebeveyn tutumları incelendiğinde, evli olan kişilerin, bekar olanlara göre otoriter anne tutumları daha düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Oğuz (2016), genç erişkinlerin çocukluklarında algıladıkları ebeveyn tutumu ile anksiyete ve benlik saygısı arasındaki ilişki incelemiştir. Çalışma 80 kadın, 77 erkek olmak üzere toplamda 157 katılımcı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, ebeveyn tutumları ile benlik saygısı ve anksiyete arasında ilişki saptanamamıştır.

Öziş (2016), evlilik yaşam doyumunu, algılanan ebeveyn ilişkisi, psikolojik dayanıklılık ve dinsel inanç gücü açısından incelemiştir. Araştırma sonuçlarına göre, evli bireylerin dinsel inanış gücü ile ebeveynlerin bağımlı ilişki tutumu arasında anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Psikolojik dayanıklılık ile ilgisiz baba tutumu arasında anlamlı bir ilişki elde edilmiştir. Bu durum ebeveynlerin, sergilemiş oldukları tutumun çocukların psikolojik gelişimlerine etkide bulunduğu ifade etmektedir.

4.6.2. Yurt dışında yapılan çalışmalar

Coleman ve Ganong (1984), boşanmış ya da evli anne ve babaya sahip bekar genç erişkinlerin evlilikle ilgili düşüncelerini incelemiştir. Bu çalışma sonuçlarına göre, anne ve babanın boşanmış ya da evli olması bireylerin evlilikle ilgili fikirlerine etki etmemekte, anne ve üvey baba ile yaşayan kişilerin boşanmayla ilgili olumlu fikirlerinin olduğu, baba ve üvey anneye yaşayan bireylerin de aynı fikirlere sahip olduğu saptanmıştır (Öziş, 2016: 69-70).

Long (1986), lisans öğrencilerinin, aile yapısını ve ebeveynlerinin ilişkilerinde anlaşma durumlarını incelemiştir. Elde edilen sonuçlarına göre, anne ve babanın mutlu olması ile bireylerin öz saygı dereceleri arasında bir ilişki bulunmuştur. Bu sonuca göre, anne ve babanın ilişkilerindeki mutsuz olan bireylerin öz saygıları, anne ve babası mutlu olan bireylere göre daha düşük olduğu saptanmıştır. Anne ve babaları ayrı bireylerin öz saygı puanları iki grubun arasında olduğu bulunmuştur. Genel olarak araştırmada elde edilen sonuç, ebeveyn ilişkileri kişilerin özsaygı seviyelerini etkilemekte olduğudur (Shahrak, 2013: 49).

Hazan ve Shaver (1994), güvenli bağlanan bireylerin aşk ilişkilerini ve çocukluk dönemlerinde anne ve babayla ilişkilerini incelemiştir. Yaptıkları çalışma sonuçlarına göre, ebeveynlerine güvenli bağlanan bireylerin aşk ilişkileri ile ilgili görüşlerinde daha olumlu fikirlere sahip oldukları saptanmıştır (İslam, 2015: 33).

Clark ve diğerleri (1998), ebeveyne bağlanma, aile yapısı ve ebeveyn çatışması ile ebeveynlerin boşanmasının erişkin-ebeveyn ilişkisi nasıl etkilediğini incelemiştir. Yapılan araştırma sonuçlarına göre, anne ve baba arasında çatışma

arttıkça, ebeveyn-çocuk ilişkisindeki sıcaklığın ve erişkinlerin duygusal ilişkilerindeki yakınlığın azalmakta olduğu saptanmıştır. Araştırmadan elde edilen diğer bir sonuç ise, ebeveyn çatışmasının çocuklar üzerindeki etkilerine bağlı olarak boşanmadan daha mühim olduğu bulunmuştur (Uğar, 2014: 51).

Wolfinger (2003), anne ve babanın boşanmasının, çocukların eş seçmelerinde ve evlilik ilişkilerini sürdürmeleri arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, ebeveynlerin boşanması çocukların yetişkinlik dönemindeki evlilik ilişkisini devam ettirme süresinin kısalmasına sebep olduğu saptanmıştır (Öngider, 2006: 40).

Parmar ve Rohner (2005), Hintli lisans öğrencilerinin algıladıkları anne-baba kabul/reddi ile psikolojik uyumlarını incelemişlerdir. Araştırma sonuçlarına göre, anne ve babalarından algıladıkları kabul/red ile eşlerinden algıladıkları kabul/ reddin birbiriyle ilişkili olduğu saptanmıştır (İslam, 2015: 52).

Cummings ve diğerleri (2007), anne ve babanın çocukluk dönemlerinde algıladıkları evlilik çatışmalarının, şimdiki evlilik ilişkisindeki çatışmalar ile çocuğun anne ve babasının çatışmasına vermiş olduğu tepkiler üzerinde etkilerini araştırmışlardır. Bu çalışmada çocuklara deneysel ortamda anne ve babalarının rutin tartışmaları izlettirilmiştir. Daha sonra çocuklara duyguları, düşünceleri ve anne-babalarının sorun çözme metotlarını nasıl değerlendirdikleri sorulmuştur. Çalışma sonuçlarına göre, çocukluk dönemlerinde evlilik çatışmalarına şahit olan anne ve babalarının, sorun çözme metotlarında daha çok yıkıcı metotlar kullanarak fazla olumsuz duygular yaşadıkları saptanmıştır. Çalışmadan elde edilen diğer bir sonuç, çocukların anne ve baba çatışmalarına karşı verdikleri tepkilerinin, anne ve babalarının çatışmaya şahit olmalarından etkilenmiş olduklarıdır. Araştırmada genel olarak, anne ve babalar çocukluk dönemlerinde şahit oldukları evlilik çatışmalarının, kendi evlilik çatışmalarını ve çocukların yaşanan çatışmalara verdiği tepkileri etkilediği sonucuna ulaşılmıştır (Turan, 2014: 26-27).

5. YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde; çalışmada kullanılan araştırma modeline, araştırmada belirlenmiş olan evren ve örnekleme, veri toplama araçlarına ve toplanan verilerin analizinde kullanılan istatistiksel tekniklerin açıklamalarına yer verilmiştir.

5.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma, yetişkinlerin algıladıkları ebeveyn ilişki tutumları ve aşka dair görüşleri arasındaki ilişkiyi çeşitli değişkenler açısından inceleyerek, elde edilen sonuçları ortaya koymayı hedefleyen, ilişkisel tarama modeline dayanan betimsel bir araştırmadır.

İlişkisel tarama modeli, iki veya daha fazla sayıda değişken arasındaki değişimin varlığını ya da düzeyini incelemeyi hedefleyen araştırma modelidir. İlişkisel tarama modelinde, değişkenler arasında ilişkiler iki biçimde incelenmektedir. Bunlar; Korelasyon türü ilişkisel tarama ve karşılaştırma türü ilişkisel taramadır. Korelasyon türü ilişkisel tarama, değişkenlerin birlikte değişim gösterip göstermediği ve değişim varsa bunun nasıl olduğunu tespit etmeye çalışır. Karşılaştırma türü ilişkisel tarama modelinde en az iki değişken olmaktadır, değişkenlerden birine (bağımsız değişkene) göre gruplar oluşturulur ve diğer değişkene (bağımlı değişken) göre değişim gösterip göstermediğine bakılmaktadır (Karasar, 2014: 81-82).

Araştırmada yetişkinlerin algıladıkları ebeveyn ilişkisi ile aşka dair görüşleri arasındaki ilişki, korelasyon türü tarama modeliyle incelenmiştir.

5.2. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Bu araştırmanın evrenini Sakarya ilinde yaşayan yetişkinler oluşturmaktadır.

Araştırmanın örneklemini ise, Sakarya ili Serdivan ilçesi İstiklal mahallesinde ikamet eden, seçkisiz (random) örnekleme yöntemlerinden, basit seçkisiz örnekleme yöntemiyle seçilmiş 380 yetişkin oluşturmaktadır. Araştırmada kullanılan veriler, araştırmacı tarafından 17.02.2018- 09.03.2018 tarihleri arasında toplanmıştır.

Araştırmaya katılan yetişkinler sözlü olarak bilgilendirilmiş olup, araştırmanın hangi amaçla yapılacağı kişisel bilgi formunda ve ölçeklerde yazılı olarak ifade edilmiştir. Katılımcılara verilen ölçek ve formlar ortalama 15-20 dakika arasında doldurulmuştur. Veri toplama işleminden sonra bütün yanıt formları kontrol edilerek eksik veya hatalı olan form ve ölçekler değerlendirilmeye alınmamıştır.

5.3. Veri Toplama Araçları

Verilerin toplanmasında Kişisel Bilgi Formu, Algılanan Ebeveyn İlişkisi Ölçeği ve Aşka İlişkin Tutumlar Ölçeğinden yararlanılmıştır.

5.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Yetişkinlerin özelliklerini betimlemek için algılanan ebeveyn ilişkisi ve aşka dair görüşlerle ilgili olduğu düşünülen çeşitli değişkenlere ilişkin verilerin elde edilmesi amacıyla araştırmacı tarafından Kişisel Bilgi Formu hazırlanmıştır. Kişisel Bilgi Formunda; cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, ilişki durumu, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi ve birlikte yaşanan kişiler gibi kişisel bilgileri içeren sorular yer almaktadır.

5.3.2. Aşka İlişkin Tutumlar Ölçeği: Kısa Form (LAS)

“Aşka İlişkin Tutumlar Ölçeği” (Kısa Form LAS) kişilerin aşka dair tutumlarını belirlemek için Hendrick, Hendrick ve Dicke (1998) tarafından Lee’nin (1973), aşk kategorileri temel alınarak geliştirilmiştir (Büyüksahin ve Hovardaoğlu, 2004: 60).

Aşka ilişkin tutumlar ölçeği 6 alt boyuttan oluşmaktadır. Bunlar; tutkulu aşk, arkadaşça aşk, mantıklı aşk, oyun gibi aşk, mantıklı aşk ve özgeci aşktır. Ölçekte yer alan maddelerin alt ölçekler açısından dağılımlarına bakıldığında; 8. 12. 16. 23. maddeler tutkulu aşkı; 7. 14. 22. ve 24. maddeler arkadaşça aşkı; 5. 11. 18. 20. maddeler mantıklı aşkı; 2. 3. 17. 19. maddeleri oyun gibi aşkı; 4. 9. 13. 21. maddeler özgeci aşkı ve 1. 6. 10. 15. maddeler sahiplenici aşkı ölçtüğü görülmektedir. Bu ölçekte her alt boyutu ölçmek için dört madde, toplamda 24 madde bulunmaktadır. Ölçekten altı farklı puan alınmakta ve her alt boyut için en az 4 puan en fazla 20 puan alınmaktadır. Belirli bir alt boyutta puanların artması, o alt boyutta bulunan aşk tutumu tercih edildiğini göstermektedir. Katılımcılardan, şuan birlikte olduğu kişiyi düşünerek, şuan birlikte oldukları kimse yoksa en son birlikte olduğu gibi düşünerek ya da hiç ilişkisi olmamış ise ideallerindeki kişiyi düşünerek beşli likert tipi ölçek (kesinlikle yanlış- 1puan, kesinlikle doğru-5 puan) üzerinden değerlendirme yapmaları istenmektedir (Karahasanoğlu, 2016: 33-34).

Ölçeğin Türkçe'ye çevrilmesi Büyüksahin ve Hovardaoğlu (2004) tarafından yapılmıştır. LAS kısa formunun faktör analizlerine bağlı olarak elde edilen üç veya dört maddeden oluşan alt ölçeklerin, Cronbach Alpha güvenirlik katsayıları bütün çalışmalarda tüm boyutlar dikkate alındığında .62 ve .88 arasında değiştiği görülmektedir. LAS kısa formunun güvenirlik çalışmasında iç tutarlılık; Cronbach Alpha .70 iki yarım güvenirliğinin .70 olduğu bulunmuştur. Bu sonuçlar ölçeğin güvenirliğinin kabul edebilir olduğunu göstermektedir.

5.3.3. Algılanan Ebeveyn İlişkisi Ölçeği

Algılanan Ebeveyn İlişkisi Ölçeği, Çelik ve Öziş (2016) tarafından, kişilerin algıladıkları ebeveyn ilişkisini ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. 37 maddeden oluşan hem anne hem baba formu olan 4'lü likert tipi bir ölçektir (Kesinlikle katılmıyorum:0, tamamen katılıyorum: 3 puan). Ölçekte; otoriter, ilgisiz, demokratik, koruyucu ve bağımlı alt boyut olmak üzere toplamda 5 boyut vardır. Ölçekte; 1-3. maddeler otoriter tutumu; 4-12. maddeler ilgisiz tutumu; 13- 18. maddeler koruyucu tutumu, 19-30. maddeler demokratik, 31-37. maddeler bağımlı tutumu ölçmektedir. Belirli bir alt boyutta puanların artması, o alt boyuta dair algılanan ebeveyn ilişki tutum düzeyinin yüksek olduğu anlamına gelmektedir (Öziş, 2016: 84).

Ölçekte yapı geçerliliğini belirlemek amacıyla yapılan AFA sonucunda ölçeğin anne formunun toplam varyansın %60.77'sini ve baba formunun toplam varyansın %60.07'sini açıkladığı saptanmıştır. Yapılan faktör analizinde, ölçeğin hem anne formunun hem baba formunun 37 maddeden ve 5 alt boyuttan oluştuğu sonucuna ulaşılmıştır. Ölçeğin anne formu ve baba formuna ilişkin faktör yüklerine bakıldığında maddelerin faktör yüklerinin anne formunda .56 ve 0.89 arasında değiştiği, baba formuna ilişkin faktörlerin ise .53 ve .82 arasında değiştiği gözlemlenmektedir. Ölçeğin anne formuna ilişkin faktörlerin (otoriter= .80, ilgisiz= .88, bağımlı= .88 demokratik= .95 ve koruyucu= .83) ve baba formuna ilişkin faktörlerin (otoriter= .73, ilgisiz= .89, bağımlı= .86, demokratik= .95 ve koruyucu= .81) iç tutarlılık katsayıları güvenilir ve geçerli bir ölçek olduğunu göstermektedir. Elde edilen bulgular incelendiğinde Algılanan Ebeveyn İlişkisi Ölçeği bu çalışmada kullanılabilecek güvenilir ve geçerli bir ölçek olduğu düşünülmektedir (Öziş, 2016: 84).

5.4. Verilerin Analizi

Bu araştırmada veri toplama araçları ile toplanan verilerin analizinde SPSS for Windows 21.0 paket programı kullanılmıştır. Verilerin betimleyici analizlerinde, sayısal değişkenlerde; ortalama, standart sapma ve ortanca değerleri, kategorik değişkenlerde; sayı ve yüzdeler kullanılmıştır. Elde edilen verilerin normal dağılıma uygun olup olmadığı, Normalite Testleri (Kolmogorov-Smirnov), Kurtosis, Skewness değerleri, standart sapma değerleri (değişim katsayısı) ve histogram grafikleri incelenerek değerlendirilmiştir.

Bağımsız iki grubun sürekli değişkenlerin karşılaştırılmasında, parametrik koşullar sağlanmadığından parametrik olmayan Mann Whitney U Testi, ikiden daha fazla bağımsız grupların sürekli değişkenlerin karşılaştırılmasında parametrik koşullar sağlanmadığından parametrik olmayan Kruskal Wallis Testi kullanılmıştır. Yapılan Kruskal Wallis Testi sonucunda anlamlı bir farklılık çıkan sonuçlarda bu anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu incelemek amacıyla yapılan Mann Whitney U Testi ile ikili karşılaştırmalar incelenmiştir. Yetişkinlerin algıladıkları ebeveyn ilişki tutumları ve aşka dair görüşleri arasındaki ilişkileri belirlemek amacıyla Spearman Korelasyon Tekniği kullanılmıştır.

6. BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde aşk tutumları ölçeği ile algılanan ebeveyn ilişkisi ölçeğinden elde edilen veriler, araştırmacının hazırladığı kişisel bilgi formundan elde edilen veriler, sonuçlar ve ilgili yorumlar yer almaktadır.

Çalışmaya katılan yetişkinlerden alınan kişisel bilgiler Tablo 6.1.'de gösterilmektedir.

Tablo 6.1. Kişisel Bilgi Formundan Elde Edilen Bulgular

	n	%
Cinsiyet		
Kadın	188	49,5
Erkek	192	50,5
Toplam	380	100,0
Yaş		
20-29	184	48,4
30-39	111	29,2
40-49	49	12,9
50 ve üzeri	36	9,5
Toplam	380	100,0
Eğitim Durumu		
İlköğretim	94	24,7
Lise	132	34,7
Üniversite	135	35,5
Yüksek lisans ve üzeri	19	5,0
Toplam	380	100,0
İlişki Durumu		
İlişki yok	110	28,9
İlişkisi var	98	25,8
Evli	172	45,3
Toplam	380	100,0
Anne Eğitim Durumu		

Okur-Yazar Değil	53	13,9
İlköğretim	275	72,4
Lise	41	10,8
Lisans ve Üzeri	11	2,9
Toplam	380	100,0
Baba Eğitim Durumu		
Okur-Yazar Değil	17	4,5
İlköğretim	261	68,7
Lise	74	19,5
Lisans Ve Üzeri	28	7,4
Toplam	380	100,0
Birlikte Yaşanan Kişiler		
Yalnız	20	5,3
Anne/Baba/Kardeşler	172	45,2
Eş ve/veya Çocuklar	158	41,6
Diğer	30	7,9
Toplam	380	100,0

Tablo 6.1.'de yetişkinlerin sosyo-demografik özellikleri, cinsiyet açısından ele alındığında; örneklemin 188'ini kadınlar (%49,5), 192'sini erkekler (%50,5) oluşturmaktadır.

Örneklem grubunu oluşturan katılımcıların yaşları incelendiğinde; 20-29 yaş aralığında 184 (%48,4) katılımcı, 30-39 yaş aralığında 111 (%29,2) katılımcı, 40-49 yaş aralığında 49 (12,9) katılımcı, 50 ve üzeri yaş aralığında ise 36 (%9,5) katılımcı bulunmaktadır.

Katılımcıların eğitim durumlarına bakıldığında ise; İlköğretim mezunu 94 (%24,7) kişi, Lise mezunu 132 (%34,7) kişi, Üniversite mezunu 135 (%35,5) kişi ve Yüksek Lisans ve üzeri programlar mezun olan 19 (5,0) kişi olduğu görülmektedir.

Katılımcıların ilişki durumları ele alındığında; ilişkisi olmayan 110 (%28,9) kişi, ilişkisi olan 98 kişi (%25,8) ve evli olan 172 kişi olduğu bulunmuştur.

Örnekleme katılan katılımcıların annelerin eğitim durumları incelendiğinde; annesi okur-yazar olmayan 53 (%13,9) kişi, İlköğretim mezunu 275 (%72,4) kişi, Lise mezunu 41 (%10,8), Üniversite ve üzeri mezun olan 11 (%2,9) kişi olduğu bulunmuştur.

Örnekleme katılan katılımcıların babalarının eğitim durumları incelendiğinde; babası okur-yazar olmayan 17 (%4,5) kişi, İlköğretim mezunu 261 (%68,7) kişi, Lise mezunu 74 (%19,5), Üniversite ve üzeri mezun olan 28 (%7,4) kişi olduğu bulunmuştur.

Örnekleme grubunu oluşturan katılımcıların birlikte yaşadığı kişiler incelendiğinde; yalnız yaşayan 20 (%5,3) kişi, anne-baba ve/veya kardeşlerle yaşayan 172 (%45,2) kişi, eş ve/veya çocuklar ile yaşayan 158 (%41,6) kişi ve diğer kişilerle yaşayan 30 (%7,9) kişi olduğu bulunmuştur.

6.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

İlk problem, ‘Yetişkinlerin aşka dair görüşleri nasıldır?’ biçiminde belirlenmiştir. Bu bölümde ilk probleme ilişkin istatistiksel sonuçlara ve ilgili yorumlara yer verilmektedir.

Yetişkinlerin aşka dair görüşlerine ilişkin dağılımlar Tablo 6.2’de yer almaktadır.

Tablo 6.2. Yetişkinlerin Aşk Tutumlarına İlişkin Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları

	$\bar{x}$	Ss
Özgeci Aşk	10,9895	2,95791
Arkadaşça Aşk	14,5895	2,82561
Tutkulu Aşk	12,7579	2,86261
Mantıklı Aşk	13,2368	3,12141
Oyun Gibi Aşk	10,9895	2,95791
Sahiplenici Aşk	13,4474	3,54911
Toplam	77,4368	12,66927

Yetişkinlerin aşka dair görüşlerine ilişkin alt boyutları puanları incelendiğinde, toplam puan olarak en yüksekten düşüğe doğru sırasıyla; arkadaşça aşk ($\bar{x}=14,58$), sahiplenici aşk ($\bar{x}=13,44$), mantıklı aşk ($\bar{x}=13,23$), tutkulu aşk ($\bar{x}=12,75$), oyun gibi aşk ($\bar{x}=10,98$) ve özgeci aşk ($\bar{x}=10,98$) biçiminde sıralandığı görülmektedir.

6.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

İkinci alt problem ‘Yetişkinlerin aşka dair görüşleri, kişisel bilgi formunda yer alan sorulara (cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, ilişki durumu, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu ve birlikte yaşanan kişiler) göre farklılaşmakta mıdır?’ biçimde belirlenmiştir. Bu kısımda ikinci alt problemle ilgili istatistiksel sonuçlara ve yorumlara yer verilmiştir.

Yetişkinlerin aşka ilişkin tutumları, cinsiyet değişkenine göre Mann-Whitney U testi sonuçları Tablo 6.3.’de yer verilmiştir.

Tablo 6.3. Aşka İlişkin Tutum Ölçeğinin Cinsiyete Göre Karşılaştırması (Mann-Whitney U Testi Sonuçları)

Aşka İlişkin Tutumlar	Cinsiyet	n	Sıra Ort.	Sıra Toplamı	U	p
Tutkulu Aşk	Kadın	188	182,42	34295,00	16529,000	,153
	Erkek	192	198,41	38095,00		
Oyun Gibi Aşk	Kadın	188	169,94	31948,50	14182,500	<0,001
	Erkek	192	210,63	40441,50		
Arkadaşça Aşk	Kadın	188	208,05	39112,50	14749,500	,002
	Erkek	192	173,32	33277,50		
Mantıklı Aşk	Kadın	188	195,78	36807,50	17054,500	,351
	Erkek	192	185,33	35582,50		
Sahiplenici Aşk	Kadın	188	184,14	34617,50	16851,500	,262
	Erkek	192	196,73	37772,50		
Özgeci Aşk	Kadın	188	180,03	33845,00	16079,000	,064
	Erkek	192	200,76	38545,00		
Toplam Aşk	Kadın	188	185,46	34866,00	17100,000	,376
	Erkek	192	195,44	37524,00		

Tablo 6.3.'de yetişkinlerin aşk tutumları, cinsiyet açısından incelendiğinde, tutkulu aşk alt boyutunda, $p<0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p=0,153$).

Yetişkinlerin aşk tutumlarına, cinsiyet açısından oyun gibi aşk boyutunda bakıldığında $p<0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p=0,001$). Buna göre sıra ortalamaları incelendiğinde, erkeklerin kadınlara oranla daha fazla oyun gibi aşk tutumunu tercih ettikleri görülmektedir.

Yetişkinlerin aşk tutumları, cinsiyet açısından Arkadaşça aşk boyutunda incelendiğinde $p<0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p=0,002$). Buna göre sıra ortalamaları incelendiğinde, kadınların erkeklere göre daha fazla arkadaşça aşk tutumunu tercih ettikleri bulunmuştur.

Yetişkinlerin aşk tutumlarına, cinsiyet açısından Mantıklı aşk boyutunda incelendiğinde $p<0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p=0,351$).

Yetişkinlerin aşk tutumları, cinsiyet açısından sahiplenici aşk boyutunda incelendiğinde $p<0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p=0,262$).

Yetişkinlerin aşk tutumlarına, cinsiyet açısından özgeci aşk boyutunda bakıldığında $p<0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p=0,064$).

Yetişkinlerin, Aşka İlişkin Tutumlar Ölçeğinden elde edilen toplam puanları cinsiyetleri açısından incelendiğinde, $p<0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p=0,376$).

Yetişkinlerin aşk tutumlarının, yaşlarına ilişkin karşılaştırılması Kruskal Wallis sonuçları Tablo 6.4'de verilmiştir.

Tablo 6.4. Aşka İlişkin Tutumların Yaşa Göre Karşılaştırması (Kruskal Wallis Testi Sonuçları)

Aşka İlişkin Tutumlar	Yaş	n	Sıra Ort.	Sd	χ^2	Önem Denetimi
Tutkulu Aşk	20-29	184	199,45	3	2,838	,417
	30-39	111	185,75			
	40-49	49	181,26			
	50 ve üzeri	36	171,97			
Oyun Gibi Aşk	20-29	184	202,18	3	7,500	,058
	30-39	111	191,53			
	40-49	49	158,10			
	50 ve üzeri	36	171,72			
Arkadaşça Aşk	20-29	184	184,88	3	,983	,805
	30-39	111	194,52			
	40-49	49	196,74			
	50 ve üzeri	36	198,32			
Mantıklı Aşk	20-29	184	188,36	3	1,039	,792
	30-39	111	198,06			
	40-49	49	180,27			
	50 ve üzeri	36	192,04			
Sahiplenici Aşk	20-29	184	182,23	3	2,712	,438
	30-39	111	203,34			
	40-49	49	188,04			
	50 ve üzeri	36	196,50			
Özgeci Aşk	20-29	184	185,40	3	1,074	,783
	30-39	111	192,23			
	40-49	49	196,12			
	50 ve üzeri	36	203,57			
Toplam Aşk	20-29	184	191,54	3	1,005	,800
	30-39	111	195,86			
	40-49	49	177,72			
	50 ve üzeri	36	186,03			

Tablo 6.4’de yetişkinlerin aşk tutumları yaşları açısından incelendiğinde, tutkulu aşk boyutunda yaşa göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan Kruskall Wallis testi sonucuna göre $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p=0,417$).

Yetişkinlerin yaşlarına göre, oyun gibi aşk boyutunda farklılık olup olmadığını incelemek amacıyla yapılan Kruskall Wallis testi sonucuna göre $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p= 0,058$).

Yetişkinlerin yaşlarına göre, arkadaşça aşk boyutunda farklılık olup olmadığını incelemek amacıyla yapılan Kruskall Wallis testi sonucuna göre $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p=0,805$).

Yetişkinlerin yaşlarına göre, mantıklı aşk boyutunda farklılık olup olmadığını incelemek amacıyla yapılan Kruskall Wallis testi sonucuna göre $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p=0,792$).

Yetişkinlerin yaşlarına göre, sahiplenici aşk boyutunda farklılık olup olmadığını incelemek amacıyla yapılan Kruskall Wallis testi sonucuna göre $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p=0,438$).

Yetişkinlerin yaşlarına göre, özgeci aşk boyutunda farklılık olup olmadığını incelemek amacıyla yapılan Kruskall Wallis testi sonucuna göre $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p= 0,783$).

Yetişkinlerin yaşlarına göre aşka ilişkin tutumlar ölçeğinden alınan toplam puanların farklılık gösterip göstermediğini incelemek amacıyla yapılan Kruskall Wallis testi sonucuna göre $p<0,05$ düzeyinde anlamlı farklılık saptanmamıştır ($p=0,800$).

Yetişkinlerin aşk tutumlarının, eğitim düzeylerinin karşılaştırılmasına ilişkin Kruskall Wallis sonuçları Tablo 6.5’de verilmiştir.

Tablo 6.5. Aşka İlişkin Tutumların Eğitim Durumuna Göre Karşılaştırması (Kruskal Wallis Testi Sonuçları)

Aşka İlişkin Tutumlar	Eğitim Durumu	N	Sıra Ort.	sd	χ^2	Önem Denetimi
Tutkulu Aşk	İlköğretim	94	185,06	3,000	,522	,914
	Lise	132	190,68			
	Üniversite	135	191,79			
	Lisansüstü	16	174,78			
Oyun Gibi Aşk	İlköğretim	94	176,06	3,000	3,442	,328
	Lise	132	197,98			
	Üniversite	135	185,89			
	Lisansüstü	16	217,16			
Arkadaşça Aşk	İlköğretim	94	207,18	3,000	6,126	,106
	Lise	132	175,49			
	Üniversite	135	193,11			
	Lisansüstü	16	158,97			
Mantıklı Aşk	İlköğretim	94	201,84	3,000	2,316	,509
	Lise	132	181,70			
	Üniversite	135	189,23			
	Lisansüstü	16	171,84			
Sahiplenici Aşk	İlköğretim	94	192,35	3,000	,316	,957
	Lise	132	185,95			
	Üniversite	135	190,63			
	Lisansüstü	16	180,78			
Özgeci Aşk	İlköğretim	94	210,46	3,000	10,895	,012
	Lise	132	186,94			
	Üniversite	135	184,53			
	Lisansüstü	16	117,69			
Toplam Aşk	İlköğretim	94	193,01	3,000	1,770	,621
	Lise	132	185,77			
	Üniversite	135	193,10			
	Lisansüstü	16	157,53			

Tablo 6.5’de yetişkinlerin aşk tutumlarının eğitim düzeylerine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla Kruskal Wallis testi yapılmıştır. Yetişkinlerin aşk tutumları eğitim düzeyleri açısından incelendiğinde, tutkulu aşk boyutunda eğitim düzeyine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini

belirmek için yapılan Kruskall Wallis testi sonucuna göre $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p=0,914$).

Yetişkinlerin aşk tutumları eğitim düzeyleri açısından incelendiğinde, oyun gibi aşk boyutunda anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini incelemek için yapılan Kruskall Wallis testi sonucuna göre $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p=0,328$).

Yetişkinlerin aşk tutumları eğitim düzeyleri açısından incelendiğinde, arkadaşça aşk boyutunda anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini incelemek için yapılan Kruskall Wallis testi sonucuna göre $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p=0,106$).

Yetişkinlerin aşk tutumları eğitim düzeyleri açısından incelendiğinde, mantıklı aşk boyutunda anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini incelemek için yapılan Kruskall Wallis testi sonucuna göre $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p=0,509$).

Yetişkinlerin aşk tutumları eğitim düzeyleri açısından incelendiğinde, sahiplenici aşk boyutunda anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini incelemek için yapılan Kruskall Wallis testi sonucuna göre $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p=0,957$).

Yetişkinlerin aşk tutumları eğitim düzeyleri açısından incelendiğinde, özgeci aşk boyutunda anlamlı bir farklılık olup olmadığını incelemek amacıyla yapılan Kruskall Wallis testi sonucuna göre $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p=0,012$).

Yetişkinlerin özgeci aşk alt boyutunda eğitim düzeyleri açısından farklılığın hangi düzeyler arasında olduğunu tespit etmek amacıyla yapılan Man Whitney U Testi ikili karşılaştırma sonuçları Tablo 6.5.1’de verilmiştir.

Tablo 6.5.1. Özgeci Aşk Alt Boyutunun, Eğitim Düzeylerine Göre Karşılaştırılmasında, Mann-Whitney U Testi Sonuçları

	Sıra Ort. Farkları	U	p
İlköğretim-Lise	53,46	5422,5	0,105
İlköğretim-Üniversite	55,88	5469,5	0,074
İlköğretim-Lisansüstü	79,62	527	0,004
Lise-Üniversite	2,42	8792,5	0,851
Lise-Lisansüstü	26,16	882,5	0,036
Üniversite-Lisansüstü	23,73	916	0,430

Tablo 6.5.1’de yetişkinlerin aşka ilişkin tutumları ölçeğinin özgeci aşk alt boyutunda, eğitim düzeyleri açısından ilköğretim ve lisansüstü mezunları arasında $p<0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur ($p=0,004$). Sıra ortalamaları farkları ele alındığında ilköğretimden mezun olan kişilerin lisansüstünden mezun olanlara göre daha fazla özgeci aşk tutumuna sahip oldukları söylenilebilir.

Lise ve lisansüstü mezunları arasında $p<0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık ($p=0,036$) olduğu saptanmıştır. Buna göre lise mezunu olan kişilerin, lisansüstünden mezun olan kişilere göre daha fazla özgeci aşk tutumuna sahip olduğu görülmektedir. Buna göre eğitim düzeyi puanları düşükçe özgeci aşk tutumu puanları yükselmektedir.

Sıra ortalama farklarına bakıldığında yüksekten düşüğe doğru sırasıyla; ilköğretim mezunları, lise mezunları ve lisansüstü mezunları biçiminde sıralandığı görülmektedir.

Yetişkinlerin eğitim düzeyleri açısından, aşka ilişkin tutumlar ölçeğinden alınan toplam puanların farklılık gösterip göstermediğini incelemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis testi sonucuna göre $p<0,05$ düzeyinde anlamlı farklılık saptanmamıştır ($p=621$).

Tablo 6.6’de Yetişkinlerin aşk tutumlarının, ilişki durumuna göre Kruskal Wallis sonuçları verilmiştir.

Tablo 6.6. Aşka İlişkin Tutumların İlişki Durumuna Göre Karşılaştırması (Kruskal Wallis Testi Sonuçları)

Aşka İlişkin Tutumlar	İlişki Durumu	n	Sıra Ort.	sd	χ^2	Önem Denetimi
Tutkulu Aşk	İlişkisi yok	110	204,48	2	2,801	,246
	İlişkisi var	98	189,31			
	Evli	172	182,24			
Oyun Gibi Aşk	İlişkisi yok	110	209,54	2	11,344	,003
	İlişkisi var	98	205,41			
	Evli	172	169,83			
Arkadaşça Aşk	İlişkisi yok	110	180,65	2	5,325	,070
	İlişkisi var	98	176,77			
	Evli	172	204,62			
Mantıklı Aşk	İlişkisi yok	110	177,73	2	2,153	,341
	İlişkisi var	98	193,96			
	Evli	172	196,69			
Sahiplenici Aşk	İlişkisi yok	110	177,10	2	4,313	,116
	İlişkisi var	98	183,52			
	Evli	172	203,05			
Özgeci Aşk	İlişkisi yok	110	176,63	2	6,489	,039
	İlişkisi var	98	178,56			
	Evli	172	206,17			
Toplam Aşk	İlişkisi yok	110	186,44	2	,347	,841
	İlişkisi var	98	188,90			
	Evli	172	194,01			

Tablo 6.6’da yetişkinlerin aşk tutumlarının ilişki durumlarına göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis testi sonuçları yer almaktadır. Buna göre, yetişkinlerin ilişki durumunun tutkulu aşk boyutunda farklılık gösterip göstermediğini incelemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis testi sonucuna göre anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p= 0,246$).

Yetişkinlerin ilişki durumunun oyun gibi aşk boyutundan farklılık gösterip göstermediğini incelemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis Testi sonucuna göre anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p= 0,003$).

Yetişkinlerin oyun gibi aşk alt boyutunda ilişki durumları açısından farklılığın hangi ilişki durumları arasında olduğunu tespit etmek amacıyla yapılan Man Whitney U Testi ikili karşılaştırma sonuçları Tablo 6.6.1’de verilmiştir.

Tablo 6.6.1. Oyun gibi Aşk Alt Boyutunun İlişki Durumuna Göre Karşılaştırılmasında Mann-Whitney U Testi Sonuçları

	Sıra Ort. Farkları	U	p
İlişkisi Yok-İlişkisi Var	36,45	8253	0,01
İlişkisi Yok- Evli	14,42	5523,5	0,116
İlişkisi Var- Evli	-14,29	5370	0,114

Tablo 6.6.1’de yetişkinlerin aşka ilişkin tutumlar ölçeğinin oyun gibi aşk alt boyutunda ilişki durumları açısından, ilişkisi olmayan kişiler ile ilişkisi olan kişiler arasında $p<0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p=0,01$). Sıra ortalamaları farkları ele alındığında, ilişkisi olmayan kişilerin ilişkisi olan kişilere göre daha fazla oyun gibi aşk tutumuna sahip oldukları görülmektedir.

Yetişkinlerin oyun gibi aşk alt boyutunda, ilişki durumları açısından ilişkisi olmayan kişiler ve evli olan kişiler arasında anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p=0,116$). Yetişkinlerin oyun gibi aşk alt boyutunda, ilişki durumları açısından ilişkisi olan kişiler ve evli olan kişiler arasında anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p=0,114$).

Yetişkinlerin ilişki durumunun arkadaşça aşk boyutundan farklılık gösterip göstermediğini incelemek amacıyla yapılan Kruskall Wallis testi sonucuna göre anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p= 0,070$).

Yetişkinlerin ilişki durumunun mantıklı aşk boyutundan farklılık gösterip göstermediğini incelemek amacıyla yapılan Kruskall Wallis testi sonucuna göre anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p= 0,341$).

Yetişkinlerin ilişki durumunun sahiplenici aşk boyutundan farklılık gösterip göstermediğini incelemek amacıyla yapılan Kruskall Wallis testi sonucuna göre anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p= 0,116$).

Yetişkinlerin ilişki durumunun özgeci aşk boyutundan farklılık gösterip göstermediğini incelemek amacıyla yapılan Kruskall Wallis testi sonucuna göre anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p= 0,039$).

Özgeci aşk alt boyutunda, yetişkinlerin ilişki durumları açısından hangi ilişki durumları arasında farklılık olup olmadığını tespit amacıyla yapılan Mann Whiney U Testi ikili karşılaştırma sonuçları Tablo 6.6.2’de verilmiştir.

Tablo 6.6.2. Özgeci Aşk Alt Boyutunun İlişki Durumlarına Göre Karşılaştırılmasında, Mann-Whitney U Testi Sonuçları

	Sıra Ort. Farkları	U	p
İlişkisi Yok-İlişkisi Var	-19,28	9523,50	0,51
İlişkisi Yok-Evli	-29,5	6134	0,737
İlişkisi Var- Evli	18,24	5159,5	0,044

Tablo 6.6.2’de Aşka ilişkin tutumlar ölçeğinin özgeci aşk alt boyutunda, ilişki durumları açısından farklılığı belirlemek amacıyla yapılan Mann-Whitney U Testi ikili karşılaştırma sonuçlarına göre, ilişkisi olan ile evli olan kişiler arasında $p<0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p=0,044$). Sıra ortalama farklarına bakıldığında ilişkisi olan kişilerin, evli olan kişilere göre daha fazla özgeci aşk tutumuna sahip olduğu görülmektedir.

Yetişkinlerin Aşka İlişkin Ölçeğinden alınan toplam puanlarının ilişki durumuna göre farklılık gösterip göstermediğini incelemek amacıyla yapılan Kruskall Wallis testi sonucuna göre anlamlı bir farklılık saptanmamıştır (0,841).

Yetişkinlerin aşk tutumlarının, annelerinin eğitim düzeylerine ilişkin Kruskall Wallis sonuçlarına Tablo 6.7’de yer verilmiştir.

Tablo 6.7. Aşka İlişkin Tutumların Annenin Eğitim Durumuna Göre Karşılaştırılması (Kruskall Wallis Testi Sonuçları)

Aşka İlişkin Tutumlar	Anne Eğitim Durumu	n	Sıra Ort.	sd	χ^2	Önem Denetimi
Tutkulu Aşk	Okur-yazar değil	53	182,24	3	6,995	,072
	İlköğretim	275	194,16			
	Lise	41	160,60			
	Lisans ve üzeri	11	250,32			
Oyun Gibi Aşk	Okur-yazar değil	53	197,77	3	1,473	,689
	İlköğretim	275	186,82			
	Lise	41	206,78			
	Lisans ve üzeri	11	186,68			
Arkadaşça Aşk	Okur-yazar değil	53	204,92	3	1,682	,641
	İlköğretim	275	189,77			
	Lise	41	175,89			
	Lisans ve üzeri	11	193,77			
Mantıklı Aşk	Okur-yazar değil	53	186,28	3	,412	,938
	İlköğretim	275	190,19			
	Lise	41	193,13			
	Lisans ve üzeri	11	208,77			
Sahiplenici Aşk	Okur-yazar değil	53	186,16	3	1,343	,719
	İlköğretim	275	189,00			
	Lise	41	197,09			
	Lisans ve üzeri	11	224,45			
Özgeci Aşk	Okur-yazar değil	53	198,98	3	3,932	,269
	İlköğretim	275	192,48			
	Lise	41	160,50			
	Lisans ve üzeri	11	212,05			
Toplam Aşk	Okur-yazar değil	53	191,58	3	1,701	,637
	İlköğretim	275	190,80			
	Lise	41	177,65			
	Lisans ve üzeri	11	225,73			

Tablo 6.7’de yetişkinlerin aşk tutumlarının, annelerinin eğitim düzeylerine göre farklılık gösterip göstermediğini incelemek amacıyla Kruskall Wallis sonuçları yer almaktadır. Elde edilen sonuçlara göre, yetişkinlerin annelerinin eğitim düzeyleri açısından tutkulu aşk boyutunda farklılık olup olmadığını incelemek amacıyla

yapılan Kruskall Wallis testi sonuçlarına göre, $p>0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p=0,072$).

Yetişkinlerin, annelerinin eğitim düzeyleri açısından oyun gibi aşk boyutunda farklılık olup olmadığını incelemek amacıyla yapılan Kruskall Wallis testi sonuçlarına göre, $p>0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p=0,689$).

Yetişkinlerin, annelerinin eğitim düzeyleri açısından arkadaşça aşk boyutunda farklılık olup olmadığını incelemek amacıyla yapılan Kruskall Wallis testi sonuçlarına göre, $p>0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p=0,641$).

Yetişkinlerin, annelerinin eğitim düzeyleri açısından mantıklı aşk boyutunda farklılık olup olmadığını incelemek amacıyla yapılan Kruskall Wallis testi sonuçlarına göre, $p>0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p=0,938$).

Yetişkinlerin, annelerinin eğitim düzeyleri açısından sahiplenici aşk boyutunda farklılık olup olmadığını incelemek amacıyla yapılan Kruskall Wallis testi sonuçlarına göre, $p>0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p=0,719$).

Yetişkinlerin, annelerinin eğitim düzeyleri açısından özgeci aşk boyutunda farklılık olup olmadığını incelemek amacıyla yapılan Kruskall Wallis testi sonuçlarına göre, $p>0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p=0,269$).

Yetişkinlerin, annelerinin eğitim düzeyleri açısından Aşka İlişkin Tutumlar Ölçeğinden elde edilen puanların anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini incelemek için yapılan Kruskall Wallis testi sonuçlarına göre, $p>0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p=0,637$).

Yetişkinlerin aşk tutumlarının, babalarının eğitim düzeylerine ilişkin Kruskall Wallis sonuçları Tablo 6.8’de yer verilmiştir.

Tablo 6.8. Aşka İlişkin Tutumların Babanın Eğitim Durumuna Göre Karşılaştırılması (Kruskal Wallis Testi Sonuçları)

Aşka İlişkin Tutumlar	Baba Eğitim Durumu	n	Sıra Ort.	sd	χ^2	Önem Denetimi
Tutkulu Aşk	Okur-yazar değil	17	165,12	3	1,017	,797
	İlköğretim	261	191,91			
	Lise	74	189,62			
	Lisans ve üzeri	28	195,07			
Oyun Gibi Aşk	Okur-yazar değil	17	180,24	3	4,045	,257
	İlköğretim	261	186,46			
	Lise	74	212,62			
	Lisans ve üzeri	28	175,95			
Arkadaşça Aşk	Okur-yazar değil	17	170,24	3	,990	,804
	İlköğretim	261	193,65			
	Lise	74	185,94			
	Lisans ve üzeri	28	185,52			
Mantıklı Aşk	Okur-yazar değil	17	206,38	3	,466	,926
	İlköğretim	261	188,91			
	Lise	74	190,69			
	Lisans ve üzeri	28	195,20			
Sahiplenici Aşk	Okur-yazar değil	17	214,65	3	,874	,832
	İlköğretim	261	189,07			
	Lise	74	190,01			
	Lisans ve üzeri	28	190,45			
Özgeci Aşk	Okur-yazar değil	17	176,59	3	,316	,957
	İlköğretim	261	191,01			
	Lise	74	192,58			
	Lisans ve üzeri	28	188,66			
Toplam Aşk	Okur-yazar değil	17	183,71	3	,251	,969
	İlköğretim	261	190,15			
	Lise	74	195,10			
	Lisans ve üzeri	28	185,71			

Tablo 6.8’de yetişkinlerin aşk tutumlarının, babalarının eğitim düzeylerine göre farklılık gösterip göstermediğini incelemek amacıyla Kruskal Wallis sonuçları yer almaktadır. Elde edilen sonuçlara göre, yetişkinlerin babalarının eğitim düzeyleri açısından tutkulu aşk boyutunda farklılık olup olmadığını incelemek amacıyla

yapılan Kruskall Wallis testi sonuçlarına göre, $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p=0,797$).

Yetişkinlerin babalarının eğitim düzeyleri açısından oyun gibi aşk boyutunda farklılık olup olmadığını incelemek amacıyla yapılan Kruskall Wallis testi sonuçlarına göre, $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p=0,257$).

Yetişkinlerin babalarının eğitim düzeyleri açısından arkadaşça aşk boyutunda farklılık olup olmadığını incelemek amacıyla yapılan Kruskall Wallis testi sonuçlarına göre, $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p=0,804$).

Yetişkinlerin babalarının eğitim düzeyleri açısından mantıklı aşk boyutunda farklılık olup olmadığını incelemek amacıyla yapılan Kruskall Wallis testi sonuçlarına göre, $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p=0,926$).

Yetişkinlerin babalarının eğitim düzeyleri açısından sahiplenici aşk boyutunda farklılık olup olmadığını incelemek amacıyla yapılan Kruskall Wallis testi sonuçlarına göre, $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p=0,832$).

Yetişkinlerin babalarının eğitim düzeyleri açısından özgeci aşk boyutunda farklılık olup olmadığını incelemek amacıyla yapılan Kruskall Wallis testi sonuçlarına göre, $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p=0,957$).

Yetişkinlerin babalarının eğitim düzeyleri açısından Aşka İlişkin Tutumlar Ölçeğinden elde edilen toplam puanların anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini incelemek için yapılan Kruskall Wallis testi sonuçlarına göre $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p=0,969$).

Yetişkinlerin aşk tutumlarının, birlikte yaşadıkları kişilere ilişkin Kruskall Wallis sonuçlarına Tablo 6.9'da yer verilmiştir.

Tablo 6.9. Aşka İlişkin Tutumların Birlikte Yaşadıkları Kişilere Göre Karşılaştırılması (Kruskal Wallis Testi Sonuçları)

Aşka İlişkin Tutumlar	Birlikte Yaşadıkları Kişiler	n	Sıra Ort.	sd	χ^2	Önem Denetimi
Tutkulu Aşk	Yalnız	20	198,18			
	Anne-Baba-Kardeşler	172	201,34	3	3,854	,278
	Eş veya Çocuklar	158	178,07			
	Diğer	30	188,72			
Oyun Gibi Aşk	Yalnız	20	192,40			
	Anne-Baba-Kardeşler	172	208,13	3	10,468	,015
	Eş veya Çocuklar	158	169,56			
	Diğer	30	198,47			
Arkadaşça Aşk	Yalnız	20	176,58			
	Anne-Baba-Kardeşler	172	184,20	3	7,766	,051
	Eş veya Çocuklar	158	206,27			
	Diğer	30	152,83			
Mantıklı Aşk	Yalnız	20	192,28			
	Anne-Baba-Kardeşler	172	190,86	3	,195	,978
	Eş veya Çocuklar	158	191,47			
	Diğer	30	182,13			
Sahiplenici Aşk	Yalnız	20	195,90			
	Anne-Baba-Kardeşler	172	184,84	3	4,099	,251
	Eş veya Çocuklar	158	201,38			
	Diğer	30	162,05			
Özgeci Aşk	Yalnız	20	160,55			
	Anne-Baba-Kardeşler	172	185,30	3	4,965	,174
	Eş veya Çocuklar	158	203,45			
	Diğer	30	172,12			
Toplam Aşk	Yalnız	20	184,95			
	Anne-Baba-Kardeşler	172	194,65	3	1,362	,715
	Eş veya Çocuklar	158	190,61			
	Diğer	30	169,82			

Tablo 6.9’da yetişkinlerin aşk tutumlarının, birlikte yaşadıkları kişilere göre farklılık gösterip göstermediğini incelemek amacıyla yapılan Kruskall Wallis testi sonuçlarına yer verilmiştir. Elde edilen sonuçlara göre yetişkinlerin birlikte yaşadıkları kişilere göre, tutkulu aşk boyutunda farklılık gösterip göstermediğini incelemek için yapılan Kruskall Wallis sonuçlarına göre, $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p=0,278$).

Yetişkinlerin yaşadıkları kişilere göre, oyun gibi aşk boyutunda farklılık olup olmadığını incelemek için yapılan Kruskall Wallis testi sonuçlarına göre, $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p=0,015$).

Oyun gibi aşk alt boyutunda, birlikte yaşanan kişiler açısından farklılığın hangi kişilerle yaşayanlar arasında olduğunu tespit etmek amacıyla yapılan Mann Whitney U Testi ikili karşılaştırma sonuçları Tablo 6.9.1’de verilmiştir.

Tablo 6.9.1. Oyun Gibi Aşk Alt Boyutunun Birlikte Yaşadıkları Kişilere Göre Karşılaştırılmasında, Mann-Whitney U Testi Sonuçları

	Sıra Ort. Farkları	U	p
Yalnız-Anne/Baba/Kardeşler	-8,06	1575,5	0,536
Yalnız-Eş ve Çocukları	10,45	1394,5	0,389
Yalnız-Diğer	-0,25	297	0,952
Anne/Baba/Kardeşler-Eş ve Çocukları	33,44	10834,5	0,001
Anne/Baba/Kardeşler-Diğer	5,25	2446	0,648
Eş ve Çocukları-Diğer	-14,67	2000	0,173

Tablo 6.9.1’de aşka ilişkin tutumlar ölçeğinin oyun gibi aşk alt boyutunda, birlikte yaşanan kişiler açısından anne/baba/kardeşlerle yaşayanlar kişiler ile eş ve çocukları ile yaşayan kişiler arasında $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p=0,001$). Sıra ortalama farkları incelendiğinde, anne/baba/kardeşlerle yaşayan kişilerin, eş veya çocuklarıyla yaşayan kişilere göre daha fazla oyun gibi aşk tutumunu tercih ettikleri görülmektedir.

Yetişkinlerin yaşadıkları kişilere göre, arkadaşça aşk boyutunda farklılık olup olmadığını incelemek için yapılan Kruskall Wallis testi sonuçlarına göre, $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p=0,051$).

Yetişkinlerin yaşadıkları kişilere göre, mantıklı aşk boyutunda farklılık olup olmadığını incelemek için yapılan Kruskall Wallis testi sonuçlarına göre, $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p=0,978$).

Yetişkinlerin yaşadıkları kişilere göre, sahiplenici aşk boyutunda farklılık olup olmadığını incelemek için yapılan Kruskall Wallis testi sonuçlarına göre, $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p=0,251$).

Yetişkinlerin yaşadıkları kişilere göre, özgeci aşk boyutunda farklılık olup olmadığını incelemek için yapılan Kruskall Wallis testi sonuçlarına göre, $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p=0,174$).

Yetişkinlerin birlikte yaşadığı kişiler açısından, Aşka İlişkin Tutumlar Ölçeğinden elde edilen toplam puanların anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini incelemek için yapılan Kruskall Wallis testi sonuçlarına göre $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p=0,715$).

6.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Üçüncü alt problem ‘Yetişkinlerin algıladıkları ebeveyn ilişki tutumları dağılımları nasıldır?’ biçimde belirlenmiştir. Bu bölümde üçüncü alt probleme ilişkin istatistiksel sonuçlara ve ilgili yorumlara yer verilmektedir.

Tablo 6.10’da yetişkinlerin Algılanan Ebeveyn İlişkisi Ölçeğinin Anne Formuna ilişkin ortalama ve standart sapma sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 6.10. Algılanan Ebeveyn İlişkisi, Anne Formun İlişkin Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları

	$\bar{x}$	ss
Otoriter Tutum	7,1947	2,68269
İlgisiz Tutum	15,2105	6,02877
Koruyucu Tutum	16,5895	3,96554
Demokratik Tutum	37,3658	8,29536
Bağımlı Tutum	15,8605	5,43215
Ölçek Toplam	92,2211	15,03798

Tablo 6.10’da yetişkinlerin algılanan ebeveyn ilişkisi ölçeğinin anne formuna ilişkin alt boyutları puanları incelendiğinde, toplam puan olarak en yüksekten düşüğe doğru sırasıyla; Demokratik Tutum ($\bar{x}$ =37,36), Koruyucu Tutum ($\bar{x}$ =16,58), Bağımlı Tutum ($\bar{x}$ =15,86), İlgisiz Tutum ($\bar{x}$ =15,21) ve Otoriter Tutum ($\bar{x}$ =7,19) olarak belirlenmiştir.

Yetişkinlerin Algılanan Ebeveyn İlişkisi Ölçeğinin Baba formuna ilişkin ortalama ve standart sapma sonuçları Tablo 6.11’de verilmiştir.

Tablo 6.11. Algılanan Ebeveyn İlişkisi, Baba Formuna İlişkin Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları

	$\bar{x}$	ss
Otoriter Tutum	7,5895	2,92742
İlgisiz Tutum	16,7789	6,04107
Koruyucu Tutum	16,0395	4,40389
Demokratik Tutum	32,4579	7,93581
Bağımlı Tutum	14,7026	5,73914
Ölçek Toplam	88,7605	15,15611

Tablo 6.11’de yetişkinlerin algılanan ebeveyn ilişkisi ölçeğinin baba formuna ilişkin alt boyutları puanları incelendiğinde, toplam puan olarak en yüksekten düşüğe doğru sırasıyla; Demokratik Tutum ($\bar{x}$ =32,45), İlgisiz Tutum ($\bar{x}$ =16,77), Koruyucu Tutum ($\bar{x}$ =16,03), Bağımlı Tutum ($\bar{x}$ =14,70) ve Otoriter Tutum ($\bar{x}$ =7,58) olarak belirlenmiştir.

6.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Dördüncü alt problem ‘Yetişkinlerin algıladıkları ebeveyn ilişkileri, kişisel bilgi formunda yer alan sorulara (cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, ilişki durumu, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu ve birlikte yaşanan kişilere) göre farklılaşmakta mıdır?’ biçimde belirlenmiştir. Bu bölümde dördüncü alt problemle ilgili istatistiksel sonuçlara ve yorumlara yer verilmiştir.

Yetişkinlerin algıladıkları ebeveyn ilişkisinin, cinsiyet değişkenine göre Mann-Whitney U testi sonuçlarına Tablo 6.12’de yer verilmiştir.

Tablo 6. 12. Algılanan Ebeveyn İlişkinin Cinsiyete Göre Karşılaştırması (Mann-Whitney U Testi Sonuçları)

Algılanan Ebeveyn İlişkisi	Cinsiyet	n	Sıra Ort.	Sıra Toplamı	U	p
Anne Otoriter	Kadın	188	192,62	36212,00	17650,000	,708
	Erkek	192	188,43	36178,00		
Baba Otoriter	Kadın	188	177,72	33412,00	15646,000	,024
	Erkek	192	203,01	38978,00		
Anne İlgisiz	Kadın	188	169,90	31941,50	14175,500	<,001
	Erkek	192	210,67	40448,50		
Baba İlgisiz	Kadın	188	177,47	33363,50	15597,500	,022
	Erkek	192	203,26	39026,50		
Anne Koruyucu	Kadın	188	190,34	35783,00	18017,000	,977
	Erkek	192	190,66	36607,00		
Baba Koruyucu	Kadın	188	192,47	36185,00	17677,000	,728
	Erkek	192	188,57	36205,00		
Anne Demokratik	Kadın	188	198,70	37356,00	16506,000	,149
	Erkek	192	182,47	35034,00		
Baba Demokratik	Kadın	188	198,91	37394,50	16467,500	,139
	Erkek	192	182,27	34995,50		
Anne Bağımlı	Kadın	188	168,44	31666,50	13900,500	,000
	Erkek	192	212,10	40723,50		

Baba Bağımlı	Kadın	188	173,51	32619,50	14853,500	,003
	Erkek	192	207,14	39770,50		
Anne Toplam	Kadın	188	177,93	33450,00	15684,000	,027
	Erkek	192	202,81	38940,00		
Baba Toplam	Kadın	188	179,32	33712,50	15946,500	,050
	Erkek	192	201,45	38677,50		

Tablo 6.13’de yetişkinlerin algıladıkları ebeveyn ilişkisi, cinsiyet açısından incelendiğinde Anne Otoriter alt boyutunda, $p<0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. Yetişkinlerin cinsiyetleri açısından Baba Otoriter alt boyutunda ise $p<0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p=0,024$). Sıra ortalamaları incelendiğinde, erkeklerin kadınlara göre anne ve baba ilişkilerinde babalarını daha otoriter algıladıkları bulunmuştur.

Yetişkinlerin cinsiyetleri açısından, İlgisiz Tutum alt boyutu incelendiğinde Anne İlgisiz alt boyutunda $p<0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0,001$). Sıra ortalamaları incelendiğinde, erkeklerin kadınlardan daha fazla anne ve babasının ilişkisinde annelerini ilgisiz olarak algıladıkları bulunmuştur.

Baba İlgisiz alt boyutunda $p<0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p=0,022$). Sıra ortalamaları incelendiğinde, erkeklerin kadınlardan daha fazla anne ve babasının ilişkisinde babalarını ilgisiz olarak algıladıkları bulunmuştur.

Yetişkinlerin cinsiyetleri açısından, Koruyucu Tutum alt boyutu incelendiğinde Anne Koruyucu alt boyutunda $p<0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p=0,977$). Baba Koruyucu alt boyutunda $p<0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p=0,728$).

Yetişkinlerin cinsiyetleri açısından, Demokratik Tutum alt boyutu incelendiğinde Anne Demokratik alt boyutunda $p<0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p=0,149$). Baba Demokratik alt boyutunda $p<0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p=0,139$).

Yetişkinlerin cinsiyetleri açısından, Bağımlı Tutum alt boyutu incelendiğinde Anne Bağımlı alt boyutunda $p<0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0,001$). Sıra ortalamaları incelendiğinde, erkeklerin kadınlardan daha fazla anne ve babalarının ilişkilerini bağımlı olarak algıladıkları bulunmuştur.

Baba Bağımlı alt boyutunda $p<0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p=0,003$). Sıra ortalamaları incelendiğinde, erkeklerin kadınlardan daha fazla anne ve babasının ilişkisinde babalarını bağımlı olarak algıladıkları bulunmuştur.

Yetişkinlerin, Algıladıkları Ebeveyn İlişkisi Ölçeğinden elde edilen anne toplam puanlar cinsiyet açısından incelendiğinde, $p<0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p=0,027$). Yetişkinlerin, Algıladıkları Ebeveyn İlişkisi Ölçeğinden elde edilen baba toplam puanlar cinsiyet açısından incelendiğinde, $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p=0,050$).

Yetişkinlerin algıladıkları ebeveyn ilişkisinin, yaşa ilişkin Kruskal Wallis sonuçlarına Tablo 6.13’de yer verilmiştir.

Tablo 6. 13. Algılanan Ebeveyn İlişkisinin Yaşa Göre Karşılaştırması (Kruskal-Wallis Testi Sonuçları)

Algılanan Ebeveyn İlişkisi	Yaş	n	Sıra Ort.	sd	χ^2	Önem Denetimi
Anne Otoriter	20-29	184	189,53	3,000	1,029	,794
	30-39	111	185,29			
	40-49	49	194,93			
	50 ve üzeri	36	205,49			
Baba Otoriter	20-29	184	203,35	3,000	9,073	,028
	30-39	111	166,15			
	40-49	49	184,93			
	50 ve üzeri	36	207,49			
Anne İlgisiz	20-29	184	189,80	3,000	1,631	,652
	30-39	111	189,53			
	40-49	49	180,62			
	50 ve üzeri	36	210,53			

Baba İlgisiz	20-29	184	192,47	3,000	1,065	,786
	30-39	111	182,63			
	40-49	49	192,23			
	50 ve üzeri	36	202,33			
Anne Koruyucu	20-29	184	191,43	3,000	4,128	,248
	30-39	111	203,40			
	40-49	49	173,93			
	50 ve üzeri	36	168,51			
Baba Koruyucu	20-29	184	183,95	3,000	3,112	,375
	30-39	111	205,36			
	40-49	49	180,51			
	50 ve üzeri	36	191,78			
Anne Demokratik	20-29	184	189,07	3,000	3,139	,371
	30-39	111	203,28			
	40-49	49	171,39			
	50 ve üzeri	36	184,42			
Baba Demokratik	20-29	184	183,64	3,000	5,585	,134
	30-39	111	210,90			
	40-49	49	176,53			
	50 ve üzeri	36	181,65			
Anne Bağımlı	20-29	184	194,01	3,000	2,292	,514
	30-39	111	177,89			
	40-49	49	202,19			
	50 ve üzeri	36	195,56			
Baba Bağımlı	20-29	184	196,11	3,000	1,872	,599
	30-39	111	191,85			
	40-49	49	175,86			
	50 ve üzeri	36	177,60			
Anne Toplam	20-29	184	191,48	3,000	,662	,882
	30-39	111	190,22			
	40-49	49	180,67			
	50 ve üzeri	36	199,74			
Baba Toplam	20-29	184	191,63	3,000	1,231	,746
	30-39	111	196,70			
	40-49	49	177,17			
	50 ve üzeri	36	183,76			

Tablo 6.13’de yetişkinlerin algıladıkları ebeveyn ilişkisi yaşları açısından, Otoriter Anne alt boyutunda farklılık olup olmadığını belirlemek için yapılan Kruskal Wallis testi sonucunda $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p=0,794$). Yetişkinlerin yaşları açısından, Otoriter Baba alt boyutunda farklılık olup olmadığını belirlemek için yapılan Kruskal Wallis testi sonucunda $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p=0,028$).

Baba Otoriter Tutum alt boyutunda, yetişkinlerin yaşları açısından hangi yaş aralıklarında farklılık olduğunu tespit etmek amacıyla yapılan Mann Whitney U Testi ikili karşılaştırma sonuçları Tablo 6.13.1’de verilmiştir.

Tablo 6.13.1. Baba Otoriter Aşk Alt Boyutunun Yaşa Göre Karşılaştırılmasında, Mann-Whitney U Testi Sonuçları

	Sıra Ort. Farkları	U	p
20-29-30-39	-18,77	8172,5	0,004
20-29-40-49	37	4066	0,288
20-29-50 ve Üzeri	-41,33	3194,5	0,735
30-39-40-49	18,41	2458,5	0,330
30-39-50 ve Üzeri	-22,55	1596	0,068
40-49-50 ve Üzeri	-4,13	790	0,410

Tablo 6.13.1’de yetişkinlerin algılanan ebeveyn ilişkisi ölçeğinin Baba Otoriter Tutumu alt boyutunda, yaşları açısından 20-29 yaşları ve 30-39 yaşları arasında $p<0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p=0,004$). Sıra ortalama farklarına bakıldığında, 30-39 yaş aralığındaki bireylerin 20-29 yaş aralığındaki bireylere göre anne ve babasının ilişkisinde babalarını daha otoriter olarak algıladıkları görülmektedir.

Yetişkinlerin yaşları açısından, İlgisiz Anne Tutumu alt boyutunda farklılık olup olmadığını belirlemek için yapılan Kruskal Wallis testi sonucunda $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p=0,652$). Yetişkinlerin yaşları açısından, İlgisiz Baba Tutumu alt boyutunda farklılık olup olmadığını belirlemek için yapılan Kruskal Wallis testi sonucunda $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p=0,786$).

Yetişkinlerin yaşları açısından, Koruyucu Anne Tutumu alt boyutunda farklılık olup olmadığını belirlemek için yapılan Kruskal Wallis testi sonucunda $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p = 0,248$). Yetişkinlerin yaşları açısından, Koruyucu Baba Tutumu alt boyutunda farklılık olup olmadığını belirlemek için yapılan Kruskal Wallis testi sonucunda $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p = 0,375$).

Yetişkinlerin yaşları açısından, Demokratik Anne Tutumu alt boyutunda farklılık olup olmadığını belirlemek için yapılan Kruskal Wallis testi sonucunda $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p = 0,371$). Yetişkinlerin yaşları açısından, Demokratik Baba Tutumu alt boyutunda farklılık olup olmadığını belirlemek için yapılan Kruskal Wallis testi sonucunda $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p = 0,134$).

Yetişkinlerin yaşları açısından, Bağımlı Anne Tutumu alt boyutunda farklılık olup olmadığını belirlemek için yapılan Kruskal Wallis testi sonucunda $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p = 0,514$). Yetişkinlerin yaşları açısından, Bağımlı Baba Tutumu alt boyutunda farklılık olup olmadığını belirlemek için yapılan Kruskal Wallis testi sonucunda $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p = 0,599$).

Yetişkinlerin, Algıladıkları Ebeveyn İlişkisi Ölçeğinden elde edilen anne toplam puanlar yaş açısından incelendiğinde, $p < 0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p = 0,882$). Yetişkinlerin, Algıladıkları Ebeveyn İlişkisi Ölçeğinden elde edilen baba toplam puanlar yaş açısından incelendiğinde, $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p = 0,746$).

Yetişkinlerin algıladıkları ebeveyn ilişkisinin, eğitim düzeyine göre Kruskal Wallis Testi sonuçlarına Tablo 6.14’de yer verilmiştir.

6.14. Algılanan Ebeveyn İlişkisinin Eğitim Düzeyine Göre Karşılaştırması (Kruskal Wallis Testi Sonuçları)

Algılanan Ebeveyn İlişkisi	Eğitim Durumu	n	Sıra Ort.	sd	χ^2	Önem Denetimi
Anne Otoriter	İlköğretim	94	193,19	3,000	5,995	,112
	Lise	132	180,96			
	Üniversite	135	190,15			
	Lisansüstü	19	246,00			
Baba Otoriter	İlköğretim	94	182,88	3,000	3,177	,365
	Lise	132	182,14			
	Üniversite	135	203,55			
	Lisansüstü	19	193,53			
Anne İlgisiz	İlköğretim	94	195,82	3,000	5,378	,146
	Lise	132	203,44			
	Üniversite	135	173,53			
	Lisansüstü	19	194,87			
Baba İlgisiz	İlköğretim	94	203,35	3,000	2,422	,490
	Lise	132	186,17			
	Üniversite	135	183,59			
	Lisansüstü	19	206,13			
Anne Koruyucu	İlköğretim	94	203,01	3,000	2,046	,563
	Lise	132	185,39			
	Üniversite	135	185,16			
	Lisansüstü	19	202,05			
Baba Koruyucu	İlköğretim	94	205,20	3,000	2,945	,400
	Lise	132	180,32			
	Üniversite	135	189,14			
	Lisansüstü	19	198,13			
Anne Demokratik	İlköğretim	94	205,27	3,000	2,865	,413
	Lise	132	186,71			
	Üniversite	135	182,22			
	Lisansüstü	19	202,61			

Baba Demokratik	İlköğretim	94	201,21			
	Lise	132	184,09	3,000	1,777	,620
	Üniversite	135	187,31			
	Lisansüstü	19	204,66			
Anne Bağımlı	İlköğretim	94	207,65			
	Lise	132	197,22	3,000	8,877	,031
	Üniversite	135	168,82			
	Lisansüstü	19	213,03			
Baba Bağımlı	İlköğretim	94	197,32			
	Lise	132	196,81	3,000	2,616	,455
	Üniversite	135	178,27			
	Lisansüstü	19	199,74			
Anne Toplam	İlköğretim	94	212,04			
	Lise	132	193,73	3,000	10,027	,018
	Üniversite	135	168,77			
	Lisansüstü	19	215,84			
Baba Toplam	İlköğretim	94	205,06			
	Lise	132	184,71	3,000	2,907	,406
	Üniversite	135	183,81			
	Lisansüstü	19	206,16			

Tablo 6.14’de yetişkinlerin algıladıkları ebeveyn ilişkisi eğitim düzeyleri açısından, Otoriter Anne alt boyutunda farklılık olup olmadığını belirlemek için yapılan Kruskal Wallis Testi sonucunda $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p=0,112$).

Yetişkinlerin yaşları açısından, Otoriter Baba alt boyutunda farklılık olup olmadığını belirlemek için yapılan Kruskal Wallis Testi sonucunda $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p=0,365$).

Yetişkinlerin algıladıkları ebeveyn ilişkisi eğitim düzeyleri açısından, İlgisiz Anne Tutumu alt boyutunda farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis Testi sonucunda $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p=0,146$).

Yetişkinlerin eğitim düzeyleri açısından, İlgisiz Baba Tutumu alt boyutunda farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Kruskall Wallis Testi sonucunda $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p = 0,490$).

Yetişkinlerin algıladıkları ebeveyn ilişkisi eğitim düzeyleri açısından, Koruyucu Anne Tutumu alt boyutunda farklılık olup olmadığını belirlemek için yapılan Kruskall Wallis Testi sonucunda $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p = 0,563$).

Yetişkinlerin eğitim düzeyleri açısından, Koruyucu Baba Tutumu alt boyutunda farklılık olup olmadığını belirlemek için yapılan Kruskall Wallis Testi sonucunda $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p = 0,400$).

Yetişkinlerin algıladıkları ebeveyn ilişkisi eğitim düzeyleri açısından, Demokratik Anne Tutumu alt boyutunda farklılık olup olmadığını belirlemek için yapılan Kruskall Wallis Testi sonucunda $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p = 0,413$).

Yetişkinlerin eğitim düzeyleri açısından, Demokratik Baba Tutumu alt boyutunda farklılık olup olmadığını belirlemek için yapılan Kruskall Wallis Testi sonucunda $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p = 0,620$).

Yetişkinlerin algıladıkları ebeveyn ilişkisi eğitim düzeyleri açısından, Bağımlı Anne Tutumu alt boyutunda farklılık olup olmadığını belirlemek için yapılan Kruskall Wallis Testi sonucunda $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p = 0,031$).

Bağımlı Anne Tutumu alt boyutunda, yetişkinlerin eğitim düzeyleri açısından farklılığın hangi düzeylerde olduğunu tespit etmek amacıyla yapılan Mann Whitney U Testi ikili karşılaştırma sonuçlarına Tablo 6.14.1’de verilmiştir.

6.14.1. Anne Bağımlı Alt Boyutunun Eğitim Düzeylerine Göre Karşılaştırılması, Mann-Whitney U Testi Sonuçları

	Sıra Ort. Farkları	U	p
İlkokul-Lise	5,8	5885,5	0,510
İlkokul-Üniversite	23,97	5017	0,007
İlkokul-Lisansüstü	-2,19	858,5	0,791
Lise-Üniversite	19,83	7586,5	0,035
Lise-Lisansüstü	-7,14	1135,5	0,505
Üniversite-Lisansüstü	-16,51	1007,5	0,130

Tablo 6.14.1’de yetişkinlerin algılanan ebeveyn ilişkisi ölçeğinin, Anne Bağımlı alt boyutu, eğitim düzeyleri açısından incelendiğinde, ilkokul mezunu ile üniversite mezunu arasında $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p=0,007$). Sıra ortalama farkları incelendiğinde, ilkokul mezunu olan kişilerin, üniversite mezunu olan kişilere göre anne ve babasının ilişkisinde, annelerini daha bağımlı olarak algıladıkları görülmektedir.

Anne Bağımlı alt boyutu, eğitim düzeyleri açısından incelendiğinde, lise mezunu ile üniversite mezunu arasında $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p=0,035$). Lise mezunu olan kişilerin, üniversite mezunları olan kişilere göre anne ve babasının ilişkisinde, annelerini bağımlı olarak algıladıkları görülmektedir.

Bağımlı anne alt boyutunda yetişkinlerin eğitim düzeyleri açısından sıra ortalamaları puanları yüksekten düşüğe doğru sırasıyla; ilkokul, lise ve üniversite olarak sıralanmaktadır. Buna göre eğitim düzeyi düştükçe bağımlı anne tutum puanları artmaktadır.

Yetişkinlerin algıladıkları ebeveyn ilişkisi eğitim düzeyleri açısından, Bağımlı Baba Tutumu alt boyutunda farklılık olup olmadığını belirlemek için yapılan Kruskal Wallis Testi sonucunda $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p=0,455$).

Yetişkinlerin, Algıladıkları Ebeveyn İlişkisi Ölçeğinden elde edilen anne toplam puanlar eğitim düzeyleri açısından incelendiğinde, $p<0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p=0,018$).

Yetişkinlerin, Algıladıkları Ebeveyn İlişkisi Ölçeğinden elde edilen anne toplam puanlar, eğitim düzeyleri açısından farklılığın hangi düzeylerde olduğunu tespit etmek amacıyla yapılan Mann Whitney U Testi ikili karşılaştırma sonuçları Tablo 6.14.2’de verilmiştir.

6.14.2. Algılanan Ebeveyn İlişkisi Ölçeğinden Anneye İlişkin Elde Edilen Toplam Puanların, Eğitim Düzeylerine Göre Karşılaştırılması, Mann-Whitney U Testi Sonuçları

	Sıra Ort. Farkları	U	p
İlköğretim-Lise	24,96	5586	0,202
İlköğretim-Üniversite	43	4923	0,004
İlköğretim-Lisansüstü	-47,06	877,5	0,905
Lise-Üniversite	18,3	7718	0,059
Lise-Lisansüstü	-22,1	1107	0,409
Üniversite-Lisansüstü	-3,8	963,5	0,080

Tablo 6.14.2’de Algılanan Ebeveyn İlişkisi Ölçeğinden Anneye İlişkin elde edilen toplam puanlar eğitim düzeyleri açısından incelendiğinde, Üniversite ve İlkokul mezunları arasında $p<0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p=0,004$). Sıra ortalama farkları incelendiğinde, ilköğretim mezunu olan kişilerin üniversite mezunu olan kişilere göre anne toplam puanlarının daha yüksek olduğu görülmektedir.

Yetişkinlerin, Algıladıkları Ebeveyn İlişkisi Ölçeğinden elde edilen baba toplam puanlar eğitim düzeyleri açısından incelendiğinde, $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p=0,406$).

Yetişkinlerin algıladıkları ebeveyn ilişkisinin ve ilişki durumunun karşılaştırılmasına ilişkin Kruskal Wallis Testi sonuçları Tablo 17’de verilmiştir.

Tablo 6.15. Algılanan Ebeveyn İlişkisinin, İlişki Durumuna Göre Karşılaştırılması (Kruskall -Wallis Testi Sonuçları)

Algılanan Ebeveyn İlişkisi	İlişki Durumu	n	Sıra Ort.	sd	χ^2	Önem Denetimi
Anne Otoriter	İlişkisi yok	110	203,98	2	2,511	,285
	İlişkisi var	98	181,66			
	Evli	172	186,92			
Baba Otoriter	İlişkisi yok	110	222,84	2	14,623	,001
	İlişkisi var	98	186,26			
	Evli	172	172,24			
Anne İlgisiz	İlişkisi yok	110	189,09	2	,618	,734
	İlişkisi var	98	197,84			
	Evli	172	187,22			
Baba İlgisiz	İlişkisi yok	110	195,50	2	,406	,816
	İlişkisi var	98	191,00			
	Evli	172	187,01			
Anne Koruyucu	İlişkisi yok	110	173,75	2	3,622	,163
	İlişkisi var	98	197,16			
	Evli	172	197,41			
Baba Koruyucu	İlişkisi yok	110	177,49	2	3,441	,179
	İlişkisi var	98	185,90			
	Evli	172	201,44			
Anne Demokratik	İlişkisi yok	110	184,33	2	1,214	,545
	İlişkisi var	98	185,49			
	Evli	172	197,30			
Baba Demokratik	İlişkisi yok	110	184,75	2	2,161	,339
	İlişkisi var	98	181,19			
	Evli	172	199,48			
Anne Bağımlı	İlişkisi yok	110	194,80	2	,289	,865
	İlişkisi var	98	186,76			
	Evli	172	189,88			

Baba Bağımlı	İlişkisi yok	110	201,42	2	1,655	,437
	İlişkisi var	98	189,08			
	Evli	172	184,32			
Anne Toplam	İlişkisi yok	110	183,87	2	,625	,731
	İlişkisi var	98	191,01			
	Evli	172	194,45			
Baba Toplam	İlişkisi yok	110	195,64	3	,602	,740
	İlişkisi var	98	183,87			
	Evli	172	190,99			

Tablo 6.15’de yetişkinlerin algıladıkları ebeveyn ilişkisi, ilişki durumları açısından Otoriter Anne Tutumu alt boyutunda farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis Testi sonucunda $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p=0,285$).

Yetişkinlerin algıladıkları ebeveyn ilişkisi, ilişki durumları açısından Otoriter Baba Tutumu alt boyutunda farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis Testi sonucunda $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p=0,001$).

Otoriter Baba Tutumu alt boyutunda, yetişkinlerin ilişki durumları açısından hangi düzeylerde fark olduğunu tespit etmek amacıyla Mann Whitney U Testi ikili karşılaştırma sonuçlarına Tablo 6.15.1’de verilmiştir.

Tablo 6.15.1. Baba Otoriter Tutum Alt Boyutunun İlişki Durumuna Göre Karşılaştırılmasında, Mann-Whitney U Testi Sonuçları

	Sıra Ort. Farkları	U	p
İlişkisi Yok-İlişkisi Var	31,48	8621	0,001
İlişkisi Yok- Evli	-4,21	6073,5	0,646
İlişkisi Var- Evli	-28,03	4637,5	0,002

Tablo 6.15.1’de Baba Otoriter Tutumu alt boyutu, ilişki durumu açısından incelendiğinde, ilişkisi olmayan ve ilişkisi olan kişiler arasında $p<0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p=0,001$).

Sıra ortama farkları incelendiğinde, ilişkisi olmayan kişilerin ilişkisi olan kişilere göre anne ve babasının ilişkisinde babalarını otoriter algıladıkları görülmektedir.

Baba Otoriter Tutumu alt boyutu, ilişki durumu açısından incelendiğinde, ilişkisi olan ve evli olan kişiler arasında $p<0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p=0,002$). Buna göre, evli olan kişilerin ilişkisi olan kişilere göre anne ve babalarının ilişkilerinde babalarını daha otoriter olarak algıladıkları görülmektedir.

Baba Otoriter Tutum alt boyutuna, ilişki durumları açısından sıra ortama farklarına bakıldığında, yüksekte düşüğe doğru; ilişkisi olmayan kişiler, evli olan kişiler ve ilişki olan kişiler biçimindedir.

Yetişkinlerin algıladıkları ebeveyn ilişkisi, ilişki durumları açısından İlgisiz Anne Tutumu alt boyutunda farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis Testi sonucunda $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p=0,734$).

Yetişkinlerin algıladıkları ebeveyn ilişkisi, ilişki durumları açısından İlgisiz Baba Tutumu alt boyutunda farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis Testi sonucunda $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p=0,816$).

Yetişkinlerin algıladıkları ebeveyn ilişkisi, ilişki durumları açısından Koruyucu Anne Tutumu alt boyutunda farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis Testi sonucunda $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p=0,163$).

Yetişkinlerin algıladıkları ebeveyn ilişkisi, ilişki durumları açısından Koruyucu Baba Tutumu alt boyutunda farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis Testi sonucunda $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p=0,179$).

Yetişkinlerin algıladıkları ebeveyn ilişkisi, ilişki durumları açısından Demokratik Anne Tutumu alt boyutunda farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Kruskall Wallis Testi sonucunda $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p=0,545$).

Yetişkinlerin algıladıkları ebeveyn ilişkisi, ilişki durumları açısından Demokratik Baba Tutumu alt boyutunda farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Kruskall Wallis Testi sonucunda $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p=0,339$).

Yetişkinlerin algıladıkları ebeveyn ilişkisi, ilişki durumları açısından Bağımlı Anne Tutumu alt boyutunda farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Kruskall Wallis Testi sonucunda $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p=0,865$).

Yetişkinlerin algıladıkları ebeveyn ilişkisi, ilişki durumları açısından Bağımlı Baba Tutumu alt boyutunda farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Kruskall Wallis Testi sonucunda $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p=0,437$).

Yetişkinlerin, Algıladıkları Ebeveyn İlişkisi Ölçeğinden elde edilen anne toplam puanlar ilişki durumları açısından incelendiğinde, $p<0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p=0,731$). Yetişkinlerin, Algıladıkları Ebeveyn İlişkisi Ölçeğinden elde edilen baba toplam puanlar ilişki durumu açısından incelendiğinde, $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p=0,740$).

Yetişkinlerin algıladıkları ebeveyn ilişkisinin ve anne eğitim düzeyi açısından karşılaştırılmasına ilişkin Kruskall Wallis Testi sonuçlarına Tablo 6.16'da yer verilmiştir.

Tablo 6. 16. Algılanan Ebeveyn İlişkisinin Annenin Eğitim Düzeyine Göre Karşılaştırması (Kruskal-Wallis Testi Sonuçları)

Algılanan Ebeveyn İlişkisi	Anne Eğitim Düzeyi	n	Sıra Ort.	sd	χ^2	Önem Denetimi
Anne Otoriter	Okur-yazar değil	53	181,01	3	2,134	,545
	İlköğretim	275	192,84			
	Lise	41	197,61			
	Lisans ve üzeri	11	151,18			
Baba Otoriter	Okur-yazar değil	53	183,34	3	2,593	,459
	İlköğretim	275	194,41			
	Lise	41	185,78			
	Lisans ve üzeri	11	144,73			
Anne İlgisiz	Okur-yazar değil	53	204,73	3	2,177	,536
	İlköğretim	275	185,41			
	Lise	41	202,29			
	Lisans ve üzeri	11	205,18			
Baba İlgisiz	Okur-yazar değil	53	202,62	3	1,165	,761
	İlköğretim	275	187,11			
	Lise	41	198,78			
	Lisans ve üzeri	11	185,95			
Anne Koruyucu	Okur-yazar değil	53	155,51	3	7,849	,049
	İlköğretim	275	198,76			
	Lise	41	188,56			
	Lisans ve üzeri	11	159,91			
Baba Koruyucu	Okur-yazar değil	53	167,81	3	3,793	,285
	İlköğretim	275	196,93			
	Lise	41	181,45			
	Lisans ve üzeri	11	172,68			
Anne Demokratik	Okur-yazar değil	53	197,15	3	2,600	,458
	İlköğretim	275	193,31			
	Lise	41	165,33			
	Lisans ve üzeri	11	182,09			

Baba Demokratik	Okur-yazar değil	53	188,14	3	,274	,965
	İlköğretim	275	192,19			
	Lise	41	183,94			
	Lisans ve üzeri	11	184,09			
Anne Bağımlı	Okur-yazar değil	53	215,04	3	3,292	,349
	İlköğretim	275	186,25			
	Lise	41	184,48			
	Lisans ve üzeri	11	200,95			
Baba Bağımlı	Okur-yazar değil	53	176,80	3	2,461	,482
	İlköğretim	275	190,55			
	Lise	41	197,02			
	Lisans ve üzeri	11	230,82			
Anne Toplam	Okur-yazar değil	53	195,45	3	,485	,922
	İlköğretim	275	191,28			
	Lise	41	181,04			
	Lisans ve üzeri	11	182,45			
Baba Toplam	Okur-yazar değil	53	175,69	3	1,130	,770
	İlköğretim	275	192,97			
	Lise	41	193,29			
	Lisans ve üzeri	11	189,73			

Tablo 6. 16’da yetişkinlerin algıladıkları ebeveyn ilişkisi, anne eğitim düzeyi açısından Otoriter Anne Tutumu alt boyutunda farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis Testi sonucunda $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p = 0,545$).

Yetişkinlerin algıladıkları ebeveyn ilişkisi, anne eğitim düzeyi açısından Otoriter Baba Tutumu alt boyutunda farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis Testi sonucunda $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p = 0,459$).

Yetişkinlerin algıladıkları ebeveyn ilişkisi, anne eğitim düzeyi açısından İlgisiz Anne Tutumu alt boyutunda farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis Testi sonucunda $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p = 0,536$).

Yetişkinlerin algıladıkları ebeveyn ilişkisi, anne eğitim düzeyi açısından İlgisiz Baba Tutumu alt boyutunda farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis Testi sonucunda $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p=0,761$).

Yetişkinlerin algıladıkları ebeveyn ilişkisi, anne eğitim düzeyi açısından Koruyucu Anne Tutumu alt boyutunda farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis Testi sonucunda $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p=0,049$).

Yetişkinlerin algıladıkları ebeveyn ilişkisi, anne eğitim düzeyi açısından, farklılığın hangi düzeyler arasında olduğunu tespit etmek amacıyla yapılan Mann Whitney U Testi ikili karşılaştırma sonuçları Tablo 6.16.1’de verilmiştir.

Tablo 6.16.1. Anne Koruyucu Tutum Alt Boyutunun, Anne Eğitim Düzeyine Göre Karşılaştırılmasında, Man-Whitney U Testi Sonuçları

	Sıra Ort. Farkları	U	p
Okur-Yazar Değil-İlköğretim	-37,12	5638	0,009
Okur-Yazar Değil-Lise	-8,55	889	0,131
Okur-Yazar Değil-Lisans ve Üzeri	-0,82	284	0,893
İlköğretim-Lise	8,79	5324	0,564
İlköğretim-Lisans ve Üzeri	29,07	1205	0,251
Lise-Lisans ve Üzeri	4,21	189	0,411

Tablo 6.16.1’de Anne Koruyucu Tutum alt boyutuna dair anne eğitim düzeyi anlamında ikili karşılaştırmalar incelendiğinde, okur yazar olmayan anne ile ilkokul mezunu anne arasında $p < 0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p=0,009$). Buna göre, yetişkinlerin annelerinin eğitim düzeyleri açısından ilkokul mezunu olan annelerin çocukları, okur-yazar olmayan annelerin çocuklarına göre anne ve babasının ilişkisinde annelerini koruyucu olarak algılama düzeyleri yüksektir.

Yetişkinlerin algıladıkları ebeveyn ilişkisi, anne eğitim düzeyi açısından Koruyucu Baba Tutumu alt boyutunda farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis Testi sonucunda $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p=0,285$).

Yetişkinlerin algıladıkları ebeveyn ilişkisi, anne eğitim düzeyi açısından Demokratik Anne Tutumu alt boyutunda farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Kruskall Wallis Testi sonucunda $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p=0,458$).

Yetişkinlerin algıladıkları ebeveyn ilişkisi, anne eğitim düzeyi açısından Demokratik Baba Tutumu alt boyutunda farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Kruskall Wallis Testi sonucunda $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p=0,965$).

Yetişkinlerin algıladıkları ebeveyn ilişkisi, anne eğitim düzeyi açısından Bağımlı Anne Tutumu alt boyutunda farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Kruskall Wallis Testi sonucunda $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p=0,349$).

Yetişkinlerin algıladıkları ebeveyn ilişkisi, anne eğitim düzeyi açısından Bağımlı Baba Tutumu alt boyutunda farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Kruskall Wallis Testi sonucunda $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p=0,482$).

Yetişkinlerin, Algıladıkları Ebeveyn İlişkisi Ölçeğinden elde edilen anne toplam puanlar anne eğitim düzeyi açısından incelendiğinde, $p<0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p=0,922$). Yetişkinlerin, Algıladıkları Ebeveyn İlişkisi Ölçeğinden elde edilen baba toplam puanlar anne eğitim düzeyi açısından incelendiğinde, $p<0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p=0,770$).

Yetişkinlerin algıladıkları ebeveyn ilişkisinin ve baba eğitim düzeyinin karşılaştırılmasına ilişkin Kruskall Wallis Testi sonuçlarına Tablo 6. 17’de yer verilmiştir.

Tablo 6. 17. Algılanan Ebeveyn İlişkisinin, Baba Eğitim Durumuna Göre Karşılaştırılması (Kruskal-Wallis Testi Sonuçları)

Algılanan Ebeveyn İlişkisi	Baba Eğitim durumu	n	Sıra Ort.	sd	χ^2	Önem Denetimi
Anne Otoriter	Okur-yazar değil	17	140,41	3	10,088	,068
	İlköğretim	261	194,86			
	Lise	74	203,97			
	Lisans ve üzeri	28	144,66			
Baba Otoriter	Okur-yazar değil	17	188,88	3	7,908	,059
	İlköğretim	261	195,80			
	Lise	74	193,20			
	Lisans ve üzeri	28	134,98			
Anne İlgisiz	Okur-yazar değil	17	214,53	3	2,128	,546
	İlköğretim	261	192,22			
	Lise	74	187,36			
	Lisans ve üzeri	28	168,13			
Baba İlgisiz	Okur-yazar değil	17	198,18	3	4,738	,192
	İlköğretim	261	195,81			
	Lise	74	185,47			
	Lisans ve üzeri	28	149,68			
Anne Koruyucu	Okur-yazar değil	17	149,97	3	2,498	,476
	İlköğretim	261	192,37			
	Lise	74	194,08			
	Lisans ve üzeri	28	188,18			
Baba Koruyucu	Okur-yazar değil	17	155,88	3	2,299	,513
	İlköğretim	261	189,60			
	Lise	74	199,75			
	Lisans ve üzeri	28	195,43			
Anne Demokratik	Okur-yazar değil	17	203,88	3	1,434	,698
	İlköğretim	261	189,84			
	Lise	74	182,73			
	Lisans ve üzeri	28	209,04			

Baba Demokratik	Okur-yazar değil	17	196,44			
	İlköğretim	261	185,89	3	2,142	,544
	Lise	74	195,98			
	Lisans ve üzeri	28	215,43			
Anne Bağımlı	Okur-yazar değil	17	216,85			
	İlköğretim	261	192,70	3	2,661	,447
	Lise	74	174,81			
	Lisans ve üzeri	28	195,50			
Baba Bağımlı	Okur-yazar değil	17	200,03			
	İlköğretim	261	186,81	3	2,092	,553
	Lise	74	191,21			
	Lisans ve üzeri	28	217,23			
Anne Toplam	Okur-yazar değil	17	197,74			
	İlköğretim	261	193,84	3	1,121	,772
	Lise	74	181,16			
	Lisans ve üzeri	28	179,70			
Baba Toplam	Okur-yazar değil	17	190,62			
	İlköğretim	261	188,52	3	,520	,914
	Lise	74	198,68			
	Lisans ve üzeri	28	187,21			

Tablo 6.17’de yetişkinlerin algıladıkları ebeveyn ilişkisi, baba eğitim düzeyi açısından Otoriter Anne Tutumu alt boyutunda farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis Testi sonucunda $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p = 0,068$).

Yetişkinlerin algıladıkları ebeveyn ilişkisi, baba eğitim düzeyi açısından Otoriter Baba Tutumu alt boyutunda farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis Testi sonucunda $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p = 0,059$).

Yetişkinlerin algıladıkları ebeveyn ilişkisi, baba eğitim düzeyi açısından İlgisiz Anne Tutumu alt boyutunda farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis Testi sonucunda $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p = 0,546$).

Yetişkinlerin algıladıkları ebeveyn ilişkisi, baba eğitim düzeyi açısından İlgisiz Baba Tutumu alt boyutunda farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Kruskall Wallis Testi sonucunda $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p=0,192$).

Yetişkinlerin algıladıkları ebeveyn ilişkisi, baba eğitim düzeyi açısından Koruyucu Anne Tutumu alt boyutunda farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Kruskall Wallis Testi sonucunda $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p=0,476$).

Yetişkinlerin algıladıkları ebeveyn ilişkisi, baba eğitim düzeyi açısından Koruyucu Baba Tutumu alt boyutunda farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Kruskall Wallis Testi sonucunda $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p=0,513$).

Yetişkinlerin algıladıkları ebeveyn ilişkisi, baba eğitim düzeyi açısından Demokratik Anne Tutumu alt boyutunda farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Kruskall Wallis Testi sonucunda $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p=0,698$).

Yetişkinlerin algıladıkları ebeveyn ilişkisi, baba eğitim düzeyi açısından Demokratik Baba Tutumu alt boyutunda farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Kruskall Wallis Testi sonucunda $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p=0,544$).

Yetişkinlerin algıladıkları ebeveyn ilişkisi, baba eğitim düzeyi açısından Bağımlı Anne Tutumu alt boyutunda farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Kruskall Wallis Testi sonucunda $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p=0,447$).

Yetişkinlerin algıladıkları ebeveyn ilişkisi, baba eğitim düzeyi açısından Bağımlı Baba Tutumu alt boyutunda farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Kruskall Wallis Testi sonucunda $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p=0,553$).

Yetişkinlerin, Algıladıkları Ebeveyn İlişkisi leğinden elde edilen anne toplam puanlar baba eğitim düzeyi açısından incelendiğinde, $p<0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p=0,772$). Yetişkinlerin, Algıladıkları Ebeveyn İlişkisi leğinden elde edilen baba toplam puanlar baba eğitim düzeyi açısından incelendiğinde, $p<0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p=0,914$).

Yetişkinlerin birlikte yaşadığı kişilere göre, algıladıkları ebeveyn ilişkisinin Kruskal Wallis Testi sonuçlarına Tablo 6.18 'de yer verilmiştir.

Tablo 6.18. Algılanan Ebeveyn İlişkisinin Birlikte Yaşadığı Kişilere Göre Karşılaştırması (Kruskal-Wallis Testi Sonuçları)

Algılanan Ebeveyn İlişkisi	Kiminle Yaşadıkları	n	Sıra Ort.	sd	χ^2	Önem Denetimi
Anne Otoriter	Yalnız	20	179,40	3	3,404	,333
	Anne/Baba/Kardeşler	172	201,29			
	Eş ve/veya Çocuklar	158	183,76			
	Diğer	30	171,53			
Baba Otoriter	Yalnız	20	219,33	3	10,252	,017
	Anne/Baba/Kardeşler	172	206,70			
	Eş ve/veya Çocuklar	158	172,12			
	Diğer	30	175,22			
Anne İlgisiz	Yalnız	20	216,10	3	4,008	,261
	Anne/Baba/Kardeşler	172	199,06			
	Eş ve/veya Çocuklar	158	178,91			
	Diğer	30	185,42			
Baba İlgisiz	Yalnız	20	246,43	3	8,867	,031
	Anne/Baba/Kardeşler	172	195,03			
	Eş ve/veya Çocuklar	158	185,03			
	Diğer	30	156,03			
Anne Koruyucu	Yalnız	20	151,85	3	3,122	,373
	Anne/Baba/Kardeşler	172	190,86			
	Eş ve/veya Çocuklar	158	192,08			
	Diğer	30	205,92			
Baba Koruyucu	Yalnız	20	172,83	3	3,189	,363
	Anne/Baba/Kardeşler	172	183,57			
	Eş ve/veya Çocuklar	158	195,37			
	Diğer	30	216,33			
Anne Demokratik	Yalnız	20	160,15	3	2,947	,400
	Anne/Baba/Kardeşler	172	186,10			
	Eş ve/veya Çocuklar	158	195,80			
	Diğer	30	208,05			
Baba Demokratik	Yalnız	20	140,48	3	7,425	,060
	Anne/Baba/Kardeşler	172	183,92			
	Eş ve/veya Çocuklar	158	199,06			
	Diğer	30	216,52			

Anne Bağımlı	Yalnız	20	189,08	3	4,129	,248
	Anne/Baba/Kardeşler	172	195,79			
	Eş ve/veya Çocuklar	158	179,41			
	Diğer	30	219,55			
Baba Bağımlı	Yalnız	20	203,93	3	5,753	,124
	Anne/Baba/Kardeşler	172	199,98			
	Eş ve/veya Çocuklar	158	174,81			
	Diğer	30	209,82			
Anne Toplam	Yalnız	20	163,58	3	2,999	,392
	Anne/Baba/Kardeşler	172	194,48			
	Eş ve/veya Çocuklar	158	185,36			
	Diğer	30	212,68			
Baba Toplam	Yalnız	20	186,15	3	2,863	,413
	Anne/Baba/Kardeşler	172	194,38			
	Eş ve/veya Çocuklar	158	181,93			
	Diğer	30	216,30			

Tablo 6.18’de yetişkinlerin algıladıkları ebeveyn ilişkisi, birlikte yaşadıkları kişiler açısından Otoriter Anne Tutumu alt boyutunda farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis Testi sonucunda $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p=0,333$).

Yetişkinlerin algıladıkları ebeveyn ilişkisi, birlikte yaşadıkları kişiler açısından Otoriter Baba Tutumu alt boyutunda farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis Testi sonucunda $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p=0,017$).

Baba otoriter alt boyutunda birlikte yaşanan kişiler açısından farklılığın hangi kişiler arasında olduğunu tespit etmek amacıyla yapılan Mann Whitney U Testi ikili karşılaştırma sonuçları Tablo 6.18.1’de verilmiştir.

Tablo 6.18.1. Baba Otoriter Ebeveyn İlişkisinin Birlikte Yaşanan Kişilere Göre Karşılaştırılmasında, Mann-Whitney U Testi Sonuçları

	Sıra Ort. Farkları	U	p
Yalnız-Anne/Baba/Kardeşler	7,93	1578	0,543
Yalnız-Eş ve Çocukları	20,71	1212,5	0,088
Yalnız-Diğer	5,58	233	0,180
Anne/Baba/Kardeşler-Eş ve Çocukları	30,32	11091	0,004
Anne/Baba/Kardeşler-Diğer	16,88	2149	0,141
Eş ve Çocukları-Diğer	-1,57	2330,5	0,884

Tablo 6.18.1’de Otoriter Baba Tutumu alt boyutu, birlikte yaşanan kişiler açısından incelendiğinde, anne/baba/kardeşler ile yaşayan kişilerle eş ve çocukları ile yaşayan kişiler arasında $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p=0,004$). Sıra ortalama farklarına bakıldığında, anne/baba/kardeşlerle yaşayan kişilerin, eş veya çocuklarla yaşayan kişilere göre anne ve babasının ilişkisinde babalarını daha otoriter algıladıkları görülmektedir.

Yetişkinlerin algıladıkları ebeveyn ilişkisi, birlikte yaşadıkları kişiler açısından Anne İlgisiz Tutumu alt boyutunda farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis Testi sonucunda $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p=0,261$).

Yetişkinlerin algıladıkları ebeveyn ilişkisi, birlikte yaşadıkları kişiler açısından Baba İlgisiz Tutumu alt boyutunda farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis Testi sonucunda $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p=0,031$).

Baba İlgisiz alt boyutunda birlikte yaşanan kişiler açısından farklılığın hangi kategoriler arasında olduğunu tespit etmek amacıyla yapılan Mann Whitney U Testi ikili karşılaştırma sonuçları Tablo 6.18.2’de verilmiştir.

Tablo 6.18.2. Baba İlgisiz Tutum Alt Boyutunun Yaşanılan Kişilere Göre Karşılaştırılmasında, Mann-Whitney U Testi Sonuçları

	Sıra Ort. Farkları	U	p
Yalnız-Anne/Baba/Kardeşler	25,98	1254,500	0,047
Yalnız-Eş ve Çocukları	29,18	1062	0,017
Yalnız-Diğer	11,25	165	0,007
Anne/Baba/Kardeşler-Eş ve Çocukları	8,85	12859,500	0,399
Anne/Baba/Kardeşler-Diğer	20,24	2063	0,079
Eş ve Çocukları-Diğer	15,15	1988	0,161

Tablo 6.18.2’de Baba İlgisiz Tutum alt boyutu, birlikte yaşanan kişiler açısından incelendiğinde, yalnız yaşayan kişiler ve anne/baba/kardeşler ile yaşayan kişiler arasında $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p=0,047$). Sıra ortalama farkları incelendiğinde, yalnız yaşayan kişilerin anne/baba/kardeşlerle yaşayanlar kişilere göre anne ve babalarının ilişkilerinde babalarını daha ilgisiz olarak algıladıkları bulunmuştur.

Baba İlgisiz Tutum alt boyutunda, yalnız yaşayan kişiler ve eş ve çocukları ile yaşayan kişiler arasında $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır($p=0,017$). Sıra ortalama farklarına bakıldığında, yalnız yaşayan kişilerin eş ve çocuklarla yaşayanlar kişilere göre anne ve babalarının ilişkilerinde babalarını daha ilgisiz olarak algıladıkları görülmektedir.

Baba İlgisiz tutum alt boyutunda, yalnız yaşayan kişilerle diğer kategorisinde yer alan kişiler arasında $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık ($p=0,007$) saptanmıştır. Sıra ortalama farkları incelendiğinde, yalnız yaşayan kişilerin diğer kişilerle yaşayanlara göre anne ve babalarının ilişkilerinde babalarını daha ilgisiz olarak algıladıkları bulunmuştur.

Baba İlgisiz Tutum alt boyutu ve birlikte yaşanan kişiler açısından sıra ortalama farklarına bakıldığında, yüksekten düşüğe doğru sırasıyla; yalnız yaşayanlar, diğer kişilerle yaşayanlar, eş ve çocuklarla yaşayanlar ve anne/baba/kardeşlerle yaşayanlar biçimindedir. Buna göre en fazla yalnız yaşayan kişilerin, anne ve babalarının ilişkilerinde babalarını daha ilgisiz olarak algıladıkları görülmektedir.

Sıra ortalama farklarına bakıldığında yüksekten düşüğe doğru sırasıyla; yalnız yaşayanlar, diğer kişilerle yaşayanlar, anne/baba/kardeşlerle yaşayanlar ve eş ve çocuklarıyla yaşayanlar biçimindedir. Buna göre, yalnız yaşayanlar anne ve babasının ilişkisinde babalarını otoriter olarak algılama düzeyleri yüksektir.

Yetişkinlerin algıladıkları ebeveyn ilişkisi, birlikte yaşadıkları kişiler açısından Koruyucu Anne Tutumu alt boyutunda farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Kruskall Wallis Testi sonucunda $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p=0,373$).

Yetişkinlerin algıladıkları ebeveyn ilişkisi, birlikte yaşadıkları kişiler açısından Koruyucu Baba Tutumu alt boyutunda farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Kruskall Wallis Testi sonucunda $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p=0,363$).

Yetişkinlerin algıladıkları ebeveyn ilişkisi, birlikte yaşadıkları kişiler açısından Demokratik Anne Tutumu alt boyutunda farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Kruskall Wallis Testi sonucunda $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p=0,400$).

Yetişkinlerin algıladıkları ebeveyn ilişkisi, birlikte yaşadıkları kişiler açısından Demokratik Baba Tutumu alt boyutunda farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Kruskall Wallis Testi sonucunda $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p=0,060$).

Yetişkinlerin algıladıkları ebeveyn ilişkisi, birlikte yaşadıkları kişiler açısından Bağımlı Anne Tutumu alt boyutunda farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Kruskall Wallis Testi sonucunda $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p=0,248$).

Yetişkinlerin algıladıkları ebeveyn ilişkisi, birlikte yaşadıkları kişiler açısından Bağımlı Baba Tutumu alt boyutunda farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Kruskall Wallis Testi sonucunda $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p=0,124$).

Yetişkinlerin, Algıladıkları Ebeveyn İlişkisi leğinden elde edilen anne toplam puanlar birlikte yaşanan kişiler açısından incelendiğinde, $p<0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p=0,392$). Yetişkinlerin, Algıladıkları Ebeveyn İlişkisi leğinden elde edilen baba toplam puanlar birlikte yaşanan kişiler açısından incelendiğinde, $p<0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p=0,413$).

6.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Beşinci alt problem ‘Yetişkinlerin algıladıkları ebeveyn ilişkisi ile aşka dair görüşleri arasında bir ilişki var mıdır?’ biçimde belirlenmiştir. Bu bölümde beşinci alt problemle ilgili istatistiksel sonuçlara ve yorumlara yer verilmiştir.

Tablo 6.19’da yetişkinlerin algıladıkları ebeveyn ilişkisi leğinin anne formu ile aşka dair görüşleri arasında ilişkinin olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan korelasyon analizleri sonuçları yer almaktadır.

Tablo 6.19. Yetişkinlerin Algıladıkları Ebeveyn İlişkisi Ölçeği (Anne Formu) ile Aşka İlişkin Tutumlar Ölçeği Arasındaki İlişkinin Korelasyon Sonuçları (Spearman's Korelasyon)						
	2. Algılanan Ebeveyn İlişkisi Ölçeği (Anne)	2.1. Anne Otoriter Tutum	2.2. Anne İlgisiz Tutum	2.3. Anne Demokratik Tutum	2.4. Anne Bağımlı Tutum	2.5. Anne Korumacı Tutum
1. Aşka İlişkin Tutumlar Ölçeği	Spearman's Korelasyon (r) Önem Denetimi 0,187 0,002					
1.1. Tutkulu Aşk	Spearman's Korelasyon (r) Önem Denetimi	0,009	-0,001	0,063	0,209	0,059
1.2. Arkadaşça Aşk	Spearman's Korelasyon (r) Önem Denetimi	0,857	0,989	0,224	p<0,001	0,249
1.3. Mantıklı Aşk	Spearman's Korelasyon (r) Önem Denetimi	0,044	0,141	0,169	0,009	0,148
1.4. Oyun gibi Aşk	Spearman's Korelasyon (r) Önem Denetimi	0,326	0,006	0,001	0,861	0,004
1.5. Sahiplenici Aşk	Spearman's Korelasyon (r) Önem Denetimi	0,074	-0,023	0,130	0,082	0,097
1.6. Özgeci Aşk	Spearman's Korelasyon (r) Önem Denetimi	0,149	0,659	0,011	0,109	0,075
		0,111	0,228	0,002	0,181	-0,026
		0,031	0,001	0,964	p<0,001	0,613
		-0,014	0,009	0,063	0,063	0,083
		0,787	0,859	0,224	0,218	0,105
		0,111	0,194	0,002	0,209	-0,026
		0,031	0,001	0,964	p<0,001	0,613

Tablo 6.19. incelendiğinde, aşka ilişkin tutumlar ölçeği ile algılanan ebeveyn ilişkisi ölçeği anne formu arasında ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan istatistik sonuçlarına göre, düşük düzeyde pozitif yönlü bir ilişki bulunmuştur ($r=0,187$; $p=0,002$).

Otoriter anne tutumu ile tutkulu aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını incelemek amacıyla yapılan istatistik sonuçlarına göre, otoriter anne tutumu ile tutkulu aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır ($r=0,009$; $p=0,857$).

Otoriter anne tutumu ile arkadaşça aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını incelemek amacıyla yapılan istatistik sonuçları incelendiğinde, otoriter anne tutumu ile arkadaşça aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($r=0,044$; $p=0,326$).

Otoriter anne tutumu ile mantıklı aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını incelemek amacıyla yapılan istatistik sonuçlarına göre, otoriter anne tutumu ile mantıklı aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($r=0,074$; $p=0,149$).

Otoriter anne tutumu ile oyun gibi aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını incelemek amacıyla yapılan istatistik sonuçları incelendiğinde, otoriter anne tutumu ile oyun gibi aşk alt boyutu arasında düşük düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($r=0,111$; $p=0,031$). Buna göre yetişkinlerin anne ve babasının ilişkisinde annelerini otoriter algılama düzeyleri arttıkça oyun gibi aşk tutumu düzeyi arttığı görülmektedir.

Otoriter anne tutumu ile sahiplenici aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını incelemek amacıyla yapılan istatistik sonuçları incelendiğinde, otoriter anne tutumu ile sahiplenici aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($r=-0,014$; $p=0,787$).

Otoriter anne tutumu ile özgeci aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını incelemek amacıyla yapılan istatistik sonuçlarına göre, otoriter anne

tutumu ile özgeci aşk alt boyutu arasında düşük düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($r=0,112$; $p=0,032$). Buna göre yetişkinlerin anne ve babasının ilişkisinde annelerini otoriter algılama düzeyleri arttıkça özgeci aşk tutumu düzeyi artmaktadır.

İlgisiz anne tutumu ile tutkulu aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan istatistik sonuçlarına göre, ilgisiz anne tutumu ile tutkulu aşk boyutu arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır ($r=-0,001$; $p=0,989$).

İlgisiz anne tutumu ile arkadaşça aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını incelemek amacıyla yapılan istatistik analizi sonuçlarından elde edilen bulgulara göre, ilgisiz anne tutumu ile arkadaşça aşk alt boyutu arasında düşük düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Buna göre, ilgisiz anne tutumu düzeyi arttıkça arkadaşça aşk tutumu düzeyi arttığı görülmektedir ($r=0,141$; $p=0,006$).

İlgisiz anne tutumu ile mantıklı aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan istatistik sonuçlarına göre, ilgisiz anne tutumu ile mantıklı aşk boyutu arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($r=-0,023$; $p=0,659$).

İlgisiz anne tutumu ile oyun gibi aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek için yapılan istatistik analizleri sonuçların incelendiğinde, ilgisiz anne tutumu ile oyun gibi aşk alt boyutu arasında düşük düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r=0,228$; $p<0,001$). Elde edilen bu sonuca göre, yetişkinlerin anne ve babasının ilişkisinde annelerini ilgisiz olarak algılama düzeyleri arttıkça oyun gibi aşk tutumu düzeyinin arttığı görülmektedir.

İlgisiz anne tutumu ile sahiplenici aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan istatistik sonuçlarına göre, ilgisiz anne tutumu ile sahiplenici aşk boyutu arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır ($r=0,009$; $p=0,859$).

İlgisiz anne tutumu ile özgeci aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek için yapılan istatistik analizleri sonuçlarına göre, ilgisiz anne tutumu ile özgeci aşk alt boyutu arasında düşük düzeyde pozitif yönlü bir ilişki bulunmuştur ($r=0,194$; $p<0,001$). Bu sonuca göre, yetişkinlerin anne ve babasının ilişkisinde annelerini ilgisiz olarak algılama düzeyleri arttıkça, özgeci aşk tutumu düzeylerinin de artmakta olduğu görülmektedir.

Demokratik anne tutumu ile tutkulu aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını saptamak amacıyla yapılan istatistiksel analizler sonuçlarına göre, demokratik anne tutumu ile tutkulu aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($r=0,063$; $p=0,224$).

Demokratik anne tutumu ile arkadaşça aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan istatistiksel analiz sonuçları incelendiğinde, demokratik anne tutumu ile arkadaşça aşk alt boyutu arasında düşük düzeyde pozitif yönde anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($r=0,169$; $p=0,001$). Bu sonuca göre, yetişkinlerin anne ve babasının ilişkisinde, annelerini demokratik olarak algılama düzeyleri artıkça, arkadaşça aşk tutumu düzeyleri artmaktadır.

Demokratik anne tutumu ile mantıklı aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını incelemek amacıyla yapılan istatistiksel analiz sonuçları incelendiğinde, demokratik anne tutumu ile mantıklı aşk alt boyutu arasında düşük düzeyde pozitif yönde anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($r=0,130$; $p=0,011$). Bu sonuca göre, yetişkinlerin anne ve babasının ilişkisinde, annelerini demokratik olarak algılama düzeyleri artıkça, mantıklı aşk tutumu düzeyleri arttığı görülmektedir.

Demokratik anne tutumu ile oyun gibi aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını saptamak amacıyla yapılan istatistiksel analizler sonuçlarına göre, demokratik anne tutumu ile oyun gibi aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($r=0,002$; $p=0,964$).

Demokratik anne tutumu ile sahiplenici aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını saptamak amacıyla yapılan istatistiksel analizler sonuçlarına

göre, demokratik anne tutumu ile sahiplenici aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($r=0,063$; $p=0,224$).

Demokratik anne tutumu ile özgeci aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını saptamak amacıyla yapılan istatistiksel analizler sonuçlarına göre, demokratik anne tutumu ile özgeci aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($r=0,002$; $p=0,964$).

Bağımlı anne tutumu ile tutkulu aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını saptamak amacıyla yapılan istatistiksel analizler sonuçları incelendiğinde, bağımlı anne tutumu ile tutkulu aşk alt boyutu arasında düşük düzeyde pozitif yönde anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($r=0,209$; $p<0,001$). Bu sonuca göre, yetişkinlerin anne ve babasının ilişkisinde, annelerini bağımlı olarak algılama düzeyleri arttıkça, tutkulu aşk tutumu düzeylerinin arttığı bulunmuştur.

Bağımlı anne tutumu ile arkadaşça aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan istatistiksel analizler sonuçlarına göre, bağımlı anne tutumu ile arkadaşça aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır ($r=0,009$; $p=0,861$).

Bağımlı anne tutumu ile mantıklı aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan istatistiksel analizler sonuçlarına göre, bağımlı anne tutumu ile mantıklı aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır ($r=0,082$; $p=0,109$).

Bağımlı anne tutumu ile oyun gibi aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan istatistiksel analizler sonuçları incelendiğinde, bağımlı anne tutumu ile oyun gibi aşk alt boyutu arasında düşük düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($r=0,181$; $p<0,001$). Buna göre, yetişkinlerin anne ve babasının ilişkisinde annelerini bağımlı olarak algılama düzeyleri artıkça, oyun gibi aşk tutumu düzeylerinin arttığı sonucuna ulaşılmaktadır.

Bağımlı anne tutumu ile sahiplenici aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan istatistiksel analizler sonuçlarına göre,

bağımlı anne tutumu ile sahiplenici aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır ($r=0,063$; $p=0,218$).

Bağımlı anne tutumu ile özgeci aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan istatistiksel analizler sonuçları incelendiğinde, bağımlı anne tutumu ile özgeci aşk alt boyutu arasında düşük düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur. ($r=0,209$; $p<0,001$). Buna göre, yetişkinlerin anne ve babasının ilişkisinde annelerini bağımlı olarak algılama düzeyleri artıkça, özgeci aşk tutumu düzeylerinin arttığı sonucuna ulaşılmaktadır.

Koruyucu anne tutumu ile tutkulu aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını incelemek amacıyla yapılan istatistiksel analizler sonuçlarına göre, koruyucu anne tutumu ile tutkulu aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır ($r=0,059$; $p=0,249$).

Koruyucu anne tutumu ile arkadaşça aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan istatistiksel analizler sonuçları incelendiğinde, koruyucu anne tutumu ile arkadaşça aşk alt boyutu arasında düşük düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($r=0,148$; $p=0,004$). Elde edilen bu sonuca, yetişkinlerin anne ve babasının ilişkisinde annelerini koruyucu olarak algılama düzeyleri artıkça, arkadaşça aşk tutumu düzeyleri artmaktadır.

Koruyucu anne tutumu ile mantıklı aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını incelemek amacıyla yapılan istatistiksel analizler sonuçlarına göre, koruyucu anne tutumu ile mantıklı aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($r=0,097$; $p=0,075$).

Koruyucu anne tutumu ile oyun gibi aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını incelemek amacıyla yapılan istatistiksel analizler sonuçlarına göre, koruyucu anne tutumu ile oyun gibi aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır ($r=-0,026$; $p=0,613$).

Koruyucu anne tutumu ile sahiplenici aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını incelemek amacıyla yapılan istatistiksel analizler sonuçlarına göre, koruyucu anne tutumu ile sahiplenici aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır ($r=0,059$; $p=0,105$).

Koruyucu anne tutumu ile özgeci aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını incelemek amacıyla yapılan istatistiksel analiz sonuçlarına göre, koruyucu anne tutumu ile özgeci aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($r=-0,026$; $p=0,613$).

Algılanan ebeveyn ilişki ölçeğinin baba formu ile aşka ilişkin tutumlar arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla Sperman's Korelasyon Analizi uygulanmıştır. Ölçeklerin toplam puanları ve alt boyutları arasındaki korelasyon sonuçlarına Tablo 6.20'de yer verilmiştir.

Tablo 6.20. Yetişkinlerin Algıladıkları Ebeveyn İlişkisi Ölçeği (Baba Formu) ile Aşka İlişkin Tutumlar Ölçeğinin Korelasyon Sonuçları (Spearman's Korelasyon)									
		2. Algılanan Ebeveyn İlişkisi Ölçeği (Baba)	2.1. Baba Otoriter Tutum	2.2. Baba İlgisiz Tutum	2.3. Baba Demokratik Tutum	2.4. Baba Bağımlı Tutum	2.5. Baba Korumacı Tutum		
1. Aşka İlişkin Tutumlar Ölçeği	Spearman's Korelasyon (r)	0,177							
	Önem Denetimi	0,001							
1.1. Tutkulu Aşk	Spearman's Korelasyon (r)		0,028	0,014	0,082	0,175	0,066		
	Önem Denetimi		0,581	0,79	0,112	0,003	0,2		
1.2. Arkadaşça Aşk	Spearman's Korelasyon (r)		0,015	0	0,229	-0,04	0,086		
	Önem Denetimi		0,776	0,012	p<0,001	0,438	0,095		
1.3. Mantıklı Aşk	Spearman's Korelasyon (r)		0,002	-0,123	0,177	0,044	0,107		
	Önem Denetimi		0,964	0,017	0,002	0,391	0,036		
1.4. Oyun gibi Aşk	Spearman's Korelasyon (r)		0,123	0,083	0,02	0,174	-0,023		
	Önem Denetimi		0,017	0,107	0,703	p<0,001	0,66		
1.5. Sahiplenici Aşk	Spearman's Korelasyon (r)		0,038	0,083	0,157	0,077	0,117		
	Önem Denetimi		0,46	0,107	0,002	0,135	0,023		
1.6. Özgeci Aşk	Spearman's Korelasyon (r)		0,063	0,083	0,02	0,174	0,018		
	Önem Denetimi		0,223	0,107	0,703	0,154	0,021		

Tablo 6.20. incelendiğinde, aşka ilişkin tutumlar ölçeği toplam puanları ile algılanan ebeveyn ilişkisi ölçeği baba formu toplam puanları arasında düşük düzeyde pozitif yönlü bir ilişki saptanmıştır ($r=0,177$; $p=0,001$).

Baba otoriter tutum ile tutkulu aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını incelemek amacıyla yapılan istatistiksel analiz sonuçlarına göre, baba otoriter tutum ile tutkulu aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır ($r=0,028$; $p=0,581$).

Baba otoriter tutum ile arkadaşça aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan istatistiksel analiz sonuçları incelendiğinde, baba otoriter tutum ile arkadaşça aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($r=0,015$; $p=0,776$).

Baba otoriter tutum ile mantıklı aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını incelemek amacıyla yapılan istatistiksel analiz sonuçlarına göre, baba otoriter tutum ile mantıklı aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır ($r=0,002$; $p=0,964$).

Baba otoriter tutum ile oyun gibi aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını incelemek amacıyla yapılan istatistiksel analiz sonuçlarına göre, baba otoriter tutum ile oyun gibi aşk alt boyutu arasında düşük düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($r=0,123$; $p=0,017$). Elde edilen bu sonuca göre, yetişkinlerin anne ve babasının ilişkisinde, babalarını otoriter algılama düzeyleri artıkça oyun gibi aşk tutumu düzeyleri artmaktadır.

Baba otoriter tutum ile sahiplenici aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan istatistiksel analiz sonuçları incelendiğinde, baba otoriter tutum ile sahiplenici aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($r=0,038$; $p=0,46$).

Baba otoriter tutum ile özgeci aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını incelemek amacıyla yapılan istatistiksel analiz sonuçlarına göre, baba

otoriter tutum ile özgeci aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır ($r=0,063$; $p=0,223$).

Baba ilgisiz tutum ile tutkulu aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını incelemek için yapılan istatistiksel analiz sonuçlarına göre, baba otoriter tutum ile tutkulu aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($r=0,014$; $p=0,79$).

Baba ilgisiz tutum ile arkadaşça aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan istatistiksel analiz sonuçları incelendiğinde, baba otoriter tutum ile arkadaşça aşk alt boyutu arasında ilişki olmadığı görülmektedir ($r=0$; $p=0,012$).

Baba ilgisiz tutum ile mantıklı aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını incelemek için yapılan istatistiksel analiz sonuçlarına göre, baba otoriter tutum ile mantıklı aşk alt boyutu arasında düşük düzeyde negatif yönlü anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($r=-0,023$; $p=0,017$). Bu sonuca göre, yetişkinlerin anne ve babasının ilişkisinde, babalarını ilgisiz olarak algılama düzeyleri artıkça, mantıklı aşk tutum düzeylerini azalmaktadır.

Baba ilgisiz tutum ile oyun gibi aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını incelemek için yapılan istatistiksel analiz sonuçlarına göre, baba otoriter tutum ile oyun gibi aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($r=0,083$; $p=0,107$).

Baba ilgisiz tutum ile sahiplenici aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan istatistiksel analiz sonuçlarına göre, baba otoriter tutum ile sahiplenici aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($r=0,083$; $p=0,107$).

Baba ilgisiz tutum ile özgeci aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını incelemek için yapılan istatistiksel analiz sonuçlarına göre, baba otoriter tutum ile özgeci aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır ($r=0,083$; $p=0,107$).

Baba demokratik tutum ile tutkulu aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan istatistiksel analiz sonuçları incelendiğinde, baba otoriter tutum ile tutkulu aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($r=0,082$; $p=0,112$).

Baba demokratik tutum ile arkadaşça aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını incelemek amacıyla yapılan istatistiksel analiz sonuçlarına göre, baba otoriter tutum ile arkadaşça aşk alt boyutu arasında düşük düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($r=0,229$; $p<0,001$). Elde edilen bu sonuç incelendiğinde, yetişkinlerin anne ve babasının ilişkisinde, babalarını demokratik olarak algılama düzeyleri arttıkça, arkadaşça aşk tutum düzeylerinin arttığı görülmektedir.

Baba demokratik tutum ile mantıklı aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan istatistiksel analiz sonuçları incelendiğinde, baba otoriter tutum ile mantıklı aşk alt boyutu arasında düşük düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r=0,177$; $p=0,002$). Elde edilen bu sonuç incelendiğinde, yetişkinlerin anne ve babasının ilişkisinde, babalarını demokratik olarak algılama düzeyleri arttıkça, mantıklı aşk tutum düzeylerinin arttığı sonucuna ulaşılmaktadır.

Baba demokratik tutum ile oyun gibi aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını incelemek amacıyla yapılan istatistiksel analiz sonuçlarına göre, baba demokratik tutum ile oyun gibi aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır ($r=0,02$; $p=0,703$).

Baba demokratik tutum ile sahiplenici aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan istatistiksel analiz sonuçları incelendiğinde, baba demokratik tutum ile sahiplenici aşk alt boyutu arasında düşük düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($r=0,157$; $p=0,002$). Buna göre, yetişkinlerin anne ve babasının ilişkisinde, babalarını demokratik olarak algılama düzeyleri arttıkça, sahiplenici aşk tutum düzeylerinin artmaktadır.

Baba demokratik tutum ile özgeci aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını incelemek amacıyla yapılan istatistiksel analiz sonuçlarına göre, baba demokratik tutum ile özgeci aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır ($r=0,02$; $p=0,703$).

Baba bağımlı tutum ile tutkulu aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan istatistiksel analiz sonuçları incelendiğinde, baba bağımlı tutum ile tutkulu aşk alt boyutu arasında düşük düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r=0,175$; $p=0,003$). Bu sonuca göre, yetişkinlerin anne ve babasının ilişkisinde, babalarını bağımlı olarak algılama düzeyleri arttıkça, tutkulu aşk tutum düzeylerinin artmaktadır.

Baba bağımlı tutum ile arkadaşça aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını incelemek amacıyla yapılan istatistiksel analiz sonuçlarına göre, baba bağımlı tutum ile arkadaşça aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır ($r=-0,04$; $p=0,438$).

Baba bağımlı tutum ile mantıklı aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan istatistiksel analiz sonuçlarına göre, baba bağımlı tutum ile mantıklı aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($r=0,044$; $p=0,391$).

Baba bağımlı tutum ile oyun gibi aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını incelemek amacıyla yapılan istatistiksel analiz sonuçlarına göre, baba bağımlı tutum ile oyun gibi aşk alt boyutu arasında düşük düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($r=0,174$; $p<0,001$). Bu sonuca göre, yetişkinlerin anne ve babasının ilişkisinde, babalarını bağımlı olarak algılama düzeyleri arttıkça, oyun gibi aşk tutumu düzeyini artmaktadır.

Baba bağımlı tutum ile sahiplenici aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını incelemek amacıyla yapılan istatistiksel analiz sonuçlarına göre, baba bağımlı tutum ile sahiplenici aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır ($r=0,077$; $p=0,135$).

Baba bağımlı tutum ile özgeci aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan istatistiksel analiz sonuçları incelendiğinde, baba bağımlı tutum ile özgeci aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($r=0,174$; $p=0,154$).

Baba koruyucu tutum ile tutkulu aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını incelemek amacıyla yapılan istatistiksel analiz sonuçlarına göre, baba koruyucu tutum ile tutkulu aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($r=0,066$; $p=0,2$).

Baba koruyucu tutum ile arkadaşça aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek için yapılan istatistiksel analiz sonuçları incelendiğinde, baba koruyucu tutum ile arkadaşça aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır ($r=0,086$; $p=0,095$).

Baba koruyucu tutum ile mantıklı aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını incelemek amacıyla yapılan istatistiksel analiz sonuçlarına göre, baba koruyucu tutum ile mantıklı aşk alt boyutu arasında düşük düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r=0,107$; $p=0,036$). Bu sonuca göre, yetişkinlerin anne ve babasının ilişkisinde babalarını koruyucu olarak algılama düzeyleri artıkça, mantıklı aşk tutum düzeylerinin arttığı görülmektedir.

Baba koruyucu tutum ile oyun gibi aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek için yapılan istatistiksel analiz sonuçları incelendiğinde, baba koruyucu tutum ile oyun gibi aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır ($r=-0,023$; $p=0,66$).

Baba koruyucu tutum ile sahiplenici aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan istatistiksel analiz sonuçları incelendiğinde, baba koruyucu tutum ile sahiplenici aşk alt boyutu arasında düşük düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($r=0,117$; $p=0,023$). Elde edilen bu sonuca göre, yetişkinlerin anne ve babasının ilişkisinde babalarını koruyucu olarak algılama düzeyleri artıkça, sahiplenici aşk tutumu düzeylerini arttığı bulunmuştur.

Baba koruyucu tutum ile özgeci aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını incelemek amacıyla yapılan istatistiksel analiz sonuçlarına göre, baba koruyucu tutum ile özgeci aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r=0,018$; $p=0,021$). Buna göre, yetişkinlerin anne ve babasının ilişkisinde babalarını koruyucu olarak algılama düzeyleri arttıkça, özgeci aşk tutum düzeyini arttığı görülmektedir.

Algılanan Ebeveyn İlişkisi Ölçeğinin Anne formu toplam puanlar ile Baba formu toplam puanlar arasında ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla Spearman's Korelasyon Analizi uygulanmıştır. Algılanan ebeveyn ilişkisi anne ve baba formu toplam puanlar arasındaki korelasyon analizi sonuçları Tablo 6.21'de yer verilmiştir.

Tablo 6.21. Algılanan Ebeveyn İlişkisi Ölçeğinin Anne Formu ile Algılanan Ebeveyn İlişkisi Ölçeğinin Baba Formunun Toplam Puanlarının Korelasyon Analizi Sonuçları (Spearman's Korelasyon)

		Algılanan Ebeveyn İlişkisi Baba Ölçeği Toplam Puan
Algılanan Ebeveyn İlişkisi Anne Ölçeği Puan	Spearman's Korelasyon (r)	0,734**
	Önem Denetimi (p)	$p<0,001$

Tablo 6.21'de algılanan ebeveyn ilişkisi ölçeğinin anne formu ile baba formu arasında ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan korelasyon sonucunda, algılanan ebeveyn ilişkisinde yer alan anne formu ve baba formu arasında pozitif yönlü güçlü bir ilişki saptanmıştır ($r= 0,734$; $p<0,001$).

7. TARTIŞMA

Bu araştırmanın amacı, yetişkinlerin algıladıkları ebeveyn ilişkisi ve aşka dair görüşleri arasındaki ilişkiyi incelemektir. Bu amaçla, yetişkinlerin sosyo-demografik bilgileri açısından aşk ilişkilerindeki görüşleri ve algıladıkları anne ve baba ilişkileri incelenmiştir. Bu bölümde, araştırmada incelenen araştırma problemlerine ilişkin, 380 katılımcıdan alınan verilerin istatistiksel analizleri sonucu elde edilen bulguların, ilgili alanyazında tartışılmasına ve yorumlanmasına yer verilmiştir.

7.1. Yetişkinlerin Aşka Dair Görüşleri, Sosyodemografik Özellikleri Açısından Tartışılması

Yetişkinlerin aşka dair görüşleri ve cinsiyet ile açısından tartışılması: Bu çalışmada yetişkinlerin aşka dair görüşleri, cinsiyet değişkenine göre ele alındığında, erkeklerin kadınlardan daha fazla oyun gibi aşk tutumunu tercih ettiği, kadınların ise erkeklerden daha fazla arkadaşça aşk tutumunu tercih ettiği saptanmıştır.

Erkeklerin oyun gibi aşk skorlarının, kadınlara göre daha fazla olması açısından ilgili literatür incelendiğinde, Hendrick ve Hendrick (1986, 1995), Hendrick ve diğerleri (1998), Dion ve Dion (1993), Neto (1994), Neto ve diğerleri (2000), Davies (2001) ve Lee'nin (2005) araştırma bulgularıyla örtüşmekte olduğu görülmektedir (Ercan, 2016: 33).

Ayrıca Tüfekçi (2008), Ercan (2008), Budak (2011), Helvacı (2012), Ercan (2016), Açıkel (2013), Yüksel (2013), Lafçı (2014) ve Karahasanoğlu'nun (2016) araştırma bulgularında erkeklerin oyun gibi aşk tutumu tercih ettikleri sonucu bulunmuştur. Oyun gibi aşk tutumunun erkeklerde, kadınlardan daha fazla olması erkeklerin daha fazla partner değiştirmesinin ve birçok partnerle aynı anda ilişkisinin olması Türkiye toplumunda, çoğu zaman desteklenmektedir. Bu duruma göre, erkeklerde oyun gibi aşk skorlarının fazla olması beklenen bir durumdur.

Kadınların, erkeklerden daha fazla arkadaşça aşk tutumunu skorlarının fazla olduğu bulgusu alanyazın incelendiğinde, yurt dışındaki çalışmalarda Hendrick-

Hendrick (1995) ve Dion ve Dion'un (1993) araştırma bulgularıyla örtüşmektedir. Yurt içinde ise, Budak'ın (2011) araştırma bulgularıyla paraleldir.

Kadınların arkadaşça aşk skorlarının yüksek olması, kadınların ilişkilerinde daha çok güvenilebileceği ve benzer ilgi alanlarının olduğu kişilerle birlikte olmak istemeleriyle açıklanabilir. Türk toplumunda kadınların cinsel içerikli konuları rahatça konuşamaması, bu isteklerinin ayıplanması ve sevgilisiyle yakınlaşmasının aileleri ve çevresindeki kişiler tarafından engellenmesi bu aşk tutumunu tercih etmelerine sebep olabilir.

Yetişkinlerin aşka dair görüşlerinin, yaş değişkenine göre tartışılması: Bu çalışmada yetişkinlerin aşka dair görüşlerinin yaşa göre anlamlı bir farklılık göstermediği saptanmıştır. Aşka dair görüşlerin, yaş değişkeni açısından anlamlı bir farklılık göstermemesi Dashdamirov'un (2011) çalışma bulgularıyla örtüşmektedir. Aşka dair görüşlerin yaşa göre farklılaşmaması, aşkın her yaş grubuna aynı duygularını yaşatmasından kaynaklanabilir. Ayrıca bu bulgu aşkın belirli bir yaşta değil, insan yaşamının her döneminde önemli olmasıyla ilgili olabilmektedir. Aşkın yaşa göre değişmediği, kişilerin aşka yükledikleri anlam açısından değiştiği öne sürülebilir.

Yetişkinlerin aşka dair görüşlerinin, eğitim düzeyleri açısından tartışılması: Yetişkinlerin aşka dair görüşlerinin eğitim düzeyleri açısından özgeci aşk alt boyutunda anlamlı farklılığın olduğu saptanmıştır. İlkokuldan mezun olan kişilerin lisansüstünden mezun olanlara göre daha fazla özgeci aşk tutumuna sahip oldukları bulunmuştur. Lise mezunu olan kişilerin ise, lisansüstünden mezun olanlara göre daha fazla özgeci aşk tutumuna sahip olduğu görülmektedir. Buna göre eğitim düzeyi düşükçe özgeci aşk tutumunun arttığı sonucu bulunmuştur.

Özgeci aşk tutumunu tercih eden bireyler, karşılık beklemeden severler, kendini partnerine adarlar ve özverilidirler. Bu tutum kültürel geleneklerle açıklanabilir. Türkiye toplumunda aşkın, fedakârlık gerektireceği ve karşılık beklemeden sevmenin gerektiği görüşlerinin hakim olmasından kaynaklanabilir. Eğitim düzeyi artıkça kişiler bilinçlenmekte, kendileri ve çevreleri ile ilgili farkındalıkları artmaktadır. Genel olarak eğitim düzeyi artması geleneksel

değerlerden uzaklaşılmasında mühim bir faktör olmakta ve bu sebeple eğitim düzeyinin artması, özgeci aşk skorların düşmesine neden olabilmektedir.

İlgili literatür incelendiğinde, Ercan (2008) ‘Genç Yetişkinlerin Aşk Biçemleri ve Benlik tipleri’ adlı çalışması ve Lafçı’ nın (2014) ‘Evli Bireylerin Aşka İlişkin Tutumları ile Evlilik Uyumları arasındaki İlişkinin İncelenmesi’ adlı çalışmasında eğitim düzeyi ve aşk tutumları karşılaştırmaları bu araştırmayı destekler niteliktedir.

Bu araştırmadan farklı olarak Ercan (2008) ve Lafçı (2014) mantıklı aşk ve sahiplenici aşk tutumlarının eğitim düzeyine göre farklılaştığını saptamışlardır.

Yetişkinlerin aşka dair görüşlerinin, ilişki durumları açısından tartışılması: Yetişkinlerin aşka dair görüşleri, ilişki durumlarına göre oyun gibi aşk ve özgeci aşk tutumunda anlamlı bir farklılık gösterdiği saptanmıştır. İlişkisi olmayan kişilerin, ilişkisi olan kişilere göre daha fazla oyun gibi aşk tutumuna sahip oldukları görülmektedir. İlişkisi olan kişilerin, evli olan kişilere göre daha fazla özgeci aşk tutumuna sahip olduğu bulunmuştur.

Mevcut ilişki durumu açısından ilişkisi olmayan kişilerin, ilişkisi olan kişilere göre daha fazla oyun gibi aşk tutumunu tercih etmelerinin sebebi, uzun süreli ve ciddi bir ilişki yaşamadıkları için aşkın onlarda yaratacağı duygu ve düşünce farklılıklarının ayırımında olmadıkları düşünülebilir. İlişki olmayan kişilerin duygusallığın ön planda olmadığı oyun gibi aşk tutumundan fazla puan almaları beklenen bir sonuçtur. İlgili alanyazın incelendiğinde Karahasanoğlu (2016)’nın ‘‘Üniversite Öğrencilerinde Aşka İlişkin Tutumlar, Kişilik Özellikleri ile ‘Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişkilerin Cinsiyet ve Mevcut İlişki Durumu Bağlamında İncelenmesi’’ adlı çalışmasında ilişki durumuyla ilgili bulguları bu araştırmanın bulgularıyla örtüşmektedir.

İlişkisi olan kişilerin, evli olan kişilere göre daha fazla özgeci aşk tutumuna sahip olmaları ilişkilerinin resmileşmemesinden kaynaklanabilir. Özgeci aşk partnerin bütün yönleriyle kabul edildiği, koşulsuz sevginin ve desteğin olduğu aşk tutumudur. Evlilikle birlikte alınan sorumluluklar ve yaşanan sorunlar, koşulsuz

sevginin ve desteğin azalmasına neden olabilir. Bu durum evli bireylerin, ilişkisi olan bireylere göre özgeci aşk tutum puanlarının düşük olmasıyla açıklanabilmektedir. İlgili literatür incelendiğinde, araştırma bulgularımızın aksine Tüfekçi'nin (2008) 'Romantik İlişkilerde Genç Yetişkinlerin Aşka İlişkin Tutumları ve Kişilik Özellikleri: Transaksyonel Analiz Ego Durumları Açısından Bir Değerlendirme' adlı çalışmasında ve Büyükşahin'in (2006) doktora tezinde ilişki durumuyla ilgili bulgularında, özgeci aşkın en az ilişkisi flört aşamasında olan bireylerde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmamızın bulguları Tüfekçi (2008) ve Büyükşahin (2006) çalışmalarıyla birlikte değerlendirildiğinde, Hendrick'in (1988) de belirttiği gibi farklılığın nedeninin aşk tutumlarının zaman içerisinde değişmesi ve örneklem grubuyla ilgili olduğu düşünülmektedir.

Yetişkinlerin aşka dair görüşlerinin, anne ve baba eğitim düzeyi açısından tartışılması: Yetişkinlerin aşka dair görüşleri ve anne-baba eğitim düzeyleri incelendiğinde, anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. Anne ve baba eğitim düzeyi, kişilerin aşk tutumlarına göre farklılık göstermemesi şaşırtıcı bir sonuçtur. Çünkü bireylerin, kendi ilişkileri için eğitim düzeyi önemli bir etkidir. Dolayısıyla anne ve babaların eğitim düzeyleri kendi ilişkilerini etkileyeceği gibi, onları örnek alan çocuklarının da ilişkilerini etkileyeceği düşünülmektedir. İlgili literatürde, aşk tutumlarını anne-baba eğitim düzeyleri açısından ele alan çalışmalara rastlanılmamıştır. Elde edilen bu sonucun ileride yapılacak olan çalışmalarla desteklenmesi gerekmektedir.

Yetişkinlerin aşka dair görüşlerinin, birlikte yaşanan kişiler açısından tartışılması: Aşka dair görüşlerin, birlikte yaşanan kişilere göre oyun gibi aşk boyutunda anlamlı bir farklılık gösterdiği saptanmıştır. Anne/baba/kardeşlerle yaşayan kişilerin, eş veya çocuklarıyla yaşayan kişilere göre daha fazla oyun gibi aşk tutumuna sahip oldukları bulunmuştur. İlgili alanyazında kişilerin aşka dair görüşlerinin, birlikte yaşanan kişilere göre ele alan çalışmalara rastlanılmamıştır. Oyun gibi aşk eğlencenin ön planda olduğu, çok eşliliğe açık ve kısa süreli olan aşk tutumudur. Eşleri ile birlikte yaşayan kişilerin eşleriyle kurdukları yakınlık ve birlikte yaşamının getirdiği bağlılık sonucu, anne/baba ve kardeşleri ile yaşayan

kişilere göre oyun gibi aşk tutumunu daha az tercih etmelerine sebep olabilir. Anne/baba ve kardeşleri ile yaşayan kişilerin partnerlere olan bağlılığı, partnerleri ile birlikte yaşayanlara göre daha az olabileceği düşünülebilir.

7.2. Yetişkinlerin Algıladıkları Ebeveyn İlişkisinin Sosyodemografik Özellikleri Açısından Tartışılması

Yetişkinlerin algıladıkları ebeveyn ilişkisinin, cinsiyet açısından tartışılması: Algılanan ebeveyn ilişkisi cinsiyetlere göre baba otoriter alt boyutu, anne ilgisiz alt boyutu, baba ilgisiz alt boyutu, anne bağımlı alt boyutu ve baba bağımlı alt boyutunda anlamlı bir farklılık bulunmuştur. İlgili literatür incelendiğinde bu konuda yapılmış çalışmaya rastlanmamıştır.

Erkeklerin, kadınlara göre anne ve baba ilişkisinde babalarını daha otoriter algıladıkları bulunmuştur. Ebeveyn ilişkisiyle ilgili Türkiye toplumunun anne ve babanın ilişki yapısına bakıldığında babaların annelere göre otoriter olması beklendik bir durumdur. Erkek katılımcıların kadın katılımcılara göre ebeveyn ilişkisinde babalarını daha otoriter olarak algılamasının cinsiyet rolleriyle ilgili olduğu düşünülmektedir. Babalar tarafından erkek çocuklarına özerkliğin ve başarının, kız çocuklarına ise bağımlılığın ve sosyal beceri gelişiminin desteklendiği ifade edilmektedir. Babaların erkek çocuğuna karşı cezalandırıcı ve katı bir tutum sergilerken, kız çocuğuna karşı daha ılımlı ve kabul edici olarak yaklaştıkları belirtilmiştir (Kuzucu, 2011). Babanın cinsiyet rollerine ilişkin yaklaşımları kişilerin ebeveyn ilişkisinde babaların daha otoriter olarak algılanmasına dolaylı olarak etki edebileceği düşünülmektedir.

Erkekler, kadınlara oranla anne ve babalarının ilişkilerinde, annelerini daha fazla ilgisiz olarak algıladıkları saptanmıştır. Türkiye toplumunda annelerin daha çok sorumluluklarının olması, çocuklarıyla daha çok vakit geçirmesi ve cinsiyet rollerinin etkisiyle erkeklerin ebeveynlerinin ilişkisinde annelerini ilgisiz olarak algılamalarına neden olabilmektedir.

Erkeklerin kadınlardan daha fazla anne ve babasının ilişkisinde babalarını ilgisiz olarak algıladıkları bulunmuştur. Geleneksel aile yapısında babaların duygularını daha az göstermesiyle ilgili olduğu düşünülmektedir.

Erkeklerin kadınlara oranla, anne ve babasının ilişkisinde anne ve babalarını daha bağımlı olarak algıladıkları görülmektedir. Nelson (1981), çiftlerin birbirlerine uyumlu olması, ortak duyguları paylaşması, birbirlerine bağlı olması ve birbirlerini sahiplenme duygularının olmasının mutlu birlikteliklerin işareti olabileceğini ifade etmektedir (Öziş, 2016). Buna göre, erkeklerin kadınlardan daha fazla anne ve babalarının ilişkilerinde mutlu oldukları algısına sahip oldukları söylenilebilir. Toplumumuzda genellikle erkeklerin, kadınlara oranla ebeveynleriyle daha az vakit geçirdikleri görülmektedir. Birlikte geçirilen vakitlerin kısıtlılığı ve duyguların açıkça ifade edilmemesinden dolayı erkeklerin, kadınlara göre ebeveyn ilişkisinde anneye ve babaya yönelik bağımlı tutum algısının yüksek olduğu düşünülmektedir.

Yetişkinlerin algıladıkları ebeveyn ilişkisinin, yaşlarına göre tartışılması: Yetişkinlerin algıladıkları ebeveyn ilişkisi, yaşlarına göre baba otoriter tutum alt boyutunda anlamlı bir farklılık saptanmıştır. 30-39 yaş aralığındaki bireylerin 20-29 yaş aralığındaki bireylere göre anne ve babasının ilişkisinde babalarını daha otoriter olarak algıladıkları görülmektedir. İlgili literatür incelendiğinde algılanan ebeveyn ilişkisinin yetişkinlerin yaşlarına göre ele alan benzer çalışmalara rastlanılmamıştır.

İçerisinde bulunulan çağla birlikte ortaya çıkan değişimler, ilişkileri ve ilişkileri algılama biçimlerinde değişiklikler meydana getirebilmektedir. Geçmişte babalar çocuklarına ve eşlerine sevgilerini belli etmezken günümüzde çocuklarına ve eşlerine olan sevgileri göstermeleri çok doğal bir hale gelmiştir. Bunun sebebi teknolojinin gelişmesi, bireylerin yaşam standartlarının değişmesi ve yaşanan çağdaki değişikliklerden kaynaklanabilmektedir. Dolayısıyla 30-39 yaş aralığındaki bireyler, geçirdikleri çocukluk çağı sebebiyle babalarını daha otoriter algılarken 20-29 yaş aralığındaki bireyler babalarını daha az otoriter algılamaktadır.

Yetişkinlerin algıladıkları ebeveyn ilişkisinin, eğitim düzeyleri açısından tartışılması: Yetişkinlerin algıladıkları ebeveyn ilişkisinin, eğitim düzeylerine göre anne bağımlı tutum alt boyutunda anlamlı farklılık olduğu saptanmıştır. İlkokul mezunu olan kişilerin, üniversite mezunu olan kişilere göre anne ve babasının

ilişkisinde, annelerini daha bağımlı olarak algıladıkları görülmektedir. Lise mezunu olan kişilerin, üniversite mezunları olan kişilere göre anne ve babasının ilişkisinde, annelerini bağımlı olarak algıladıkları bulunmuştur. Buna göre eğitim düzeyi düştükçe bağımlı anne tutum puanlarının arttığı saptanmıştır.

İlgili alan yazında yetişkinlerin algıladıkları ebeveyn ilişkisinin eğitim düzeyine göre farklılaşıp farklılaşmadığını inceleyen benzer çalışmalara rastlanılmamıştır. Yetişkinlerin eğitim düzeyi düştükçe anneye yönelik bağımlı tutum algısının artması Türkiye toplumunda geleneksel değerlerle ilişkili olduğu düşünülmektedir. Kadınların, erkeklere göre evine ve eşine bağlı olması geleneksel açıdan olması gereken bir durumdur. Eğitim seviyesinin yükselmesiyle geleneksel değerlere bağlılığın azaldığı bilinmektedir. Bu açıdan eğitim seviyesinin azalmasıyla anneye yönelik bağımlı tutum algısının artması beklenen bir sonuçtur.

Yetişkinlerin algıladıkları ebeveyn ilişkisinin, mevcut ilişki durumu açısından tartışılması: Yetişkinlerin algıladıkları ebeveyn ilişkisi, mevcut ilişki durumlarına göre baba otoriter tutum alt boyutunda anlamlı bir farklılık bulunmuştur. İlgili literatür incelendiğinde algılanan ebeveyn ilişkisinin yetişkinlerin mevcut ilişkilerine göre ele alan benzer çalışmalara rastlanılmamıştır.

İlişkisi olmayan kişilerin ilişkisi olan kişilere göre anne ve babasının ilişkisinde babalarını daha fazla otoriter algıladıkları bulunmuştur. Evli olan kişilerin ilişkisi olan kişilere göre anne ve babalarının ilişkilerinde babalarını daha otoriter olarak algıladıkları görülmektedir. İlişkisi olmayan kişilerin; ilişki deneyimlerinin olmaması ya da daha önceki yaşadıkları kötü deneyimler sebebiyle, eşlerin birbirine karşı nasıl yaklaşması gerektiğini bilemeyebilirler. İlişkisi olanların veya evli olanların bir ilişki içinde olması ve bu ilişkide nasıl davranmaları gerektiğini bilmesi ve içinde bulunulan toplum kurallarının ilişkilerindeki etkilerini bilmesi sebebiyle, babaların annelerine ve kendilerine olan katı ve kuralcı yaklaşımlarının bir otoriteden çok geleneksel aile yapısı kurallardan kaynaklandığını düşünebilir.

Yetişkinlerin algıladıkları ebeveyn ilişkisinin, anne eğitim düzeyi açısından tartışılması: Yetişkinlerin algıladıkları ebeveyn ilişkisi, anne eğitim düzeyi açısından koruyucu anne alt boyutunda anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Yetişkinlerin

annelerinin eğitim düzeyleri açısından ilköğretim mezunu olan annelerin çocukları, okur-yazar olmayan annelerin çocuklarına göre anne ve babasının ilişkisinde annelerini koruyucu olarak algılama düzeyleri yüksektir. Alan yazın incelendiğinde bu bulguyla ilgili bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Okur-yazar olmayan ve ilköğretim mezunu olanlarda fark çıkmasının sebebi örneklem grubunun homojen bir yapıda olmamasından kaynaklanmaktadır.

Yetişkinlerin algıladıkları ebeveyn ilişkisinin, baba eğitim düzeyi açısından tartışılması: Yetişkinlerin algıladıkları ebeveyn ilişkisi, baba eğitim düzeyi açısından anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Baba eğitim düzeyi algılanan ebeveyn ilişkisinde önemli bir etken olmadığı görülmektedir. Bunun sebebi baba eğitim düzeyleri ne olursa olsun algılanan ebeveyn ilişkisinde otoriter, demokratik, koruyucu, bağımlı ve ilgisiz alt boyutları arasında fark bulunmamasıdır. Çalışmadan elde edilen bulguların sonraki çalışmalarda desteklenmesi gerekmektedir.

Yetişkinlerin algıladıkları ebeveyn ilişkisinin, birlikte yaşanan açısından tartışılması: Yetişkinlerin algıladıkları ebeveyn ilişkisi, birlikte yaşadıkları kişileri açısından baba otoriter ve baba ilgisiz alt boyutlarında anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

Anne/baba ve kardeşlerle yaşayan kişilerin, eşi ve çocuklarıyla yaşayan kişilere göre anne ve babasının ilişkisinde babalarını daha otoriter algıladıkları görülmektedir. Genel olarak toplumumuzda anne/baba ve kardeşleriyle yaşayan kişiler, içinde bulundukları şartlar sebebiyle babalarını otoriter olarak algılayabilirler. Fakat eşleri benzer bir tutum sergilediğinde ve yaşadığı deneyimler sonucunda toplumsal normlar sebebiyle evde sözü geçen erkeğin genellikle otoriter bir tutum sergilediğini fark ettikten sonra ebeveyn ilişkilerinde babalarını daha az otoriter olarak algılayabilmektedirler.

Yalnız yaşayan kişilerin anne/baba/kardeşlerle yaşayanlar kişilere göre anne ve babalarının ilişkilerinde babalarını daha ilgisiz olarak algıladıkları bulunmuştur. Yalnız yaşayan kişilerin eş ve çocuklarla yaşayanlar kişilere göre anne ve babalarının

ilişkilerinde babalarını daha ilgisiz olarak algıladıkları görülmektedir. Yalnız yaşayan kişilerin diğer kişilerle yaşayanlara göre anne ve babalarının ilişkilerinde babalarını daha ilgisiz olarak algıladıkları bulunmuştur. Bu bulgular sonucunda yalnız yaşayan kişilerin, ebeveyn ilişkilerinde babalarının ilgisiz olarak algıladıkları saptanmıştır. İlgili literatür incelendiğinde bu değişkenle ilgili bir bulguya rastlanmamıştır.

Yalnız yaşayan kişilerin, anne/baba/kardeşlerle, eş/çocuklarla ve diğer kişilerle yaşayanlara oranla algıladıkları ebeveyn ilişkisinde, babalarını ilgisiz olarak algılamalarının sebebi; babalarının ilgilerinden mahrum kalmaları, babalarıyla yeterince vakit geçirememeleri, anne ve babasının ilişkisini yeterince gözlemleyememesi ve babasıyla olan ilişkisine benzer bir ilişkinin annesiyle de olduğunu düşünmelerinden kaynaklanabilir.

7.3. Yetişkinlerin Algıladıkları Ebeveyn İlişkileri ile Aşka Dair Görüşleri Arasındaki İlişkinin Tartışılması:

Algılanan ebeveyn ilişkisi tutumlarından otoriter anne tutumu ve otoriter baba tutumu ile aşka ilişkin tutumlardan oyun gibi aşk alt boyutu arasında düşük düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Yetişkinlerin anne ve babasının ilişkisinde annelerini ve/veya babalarını otoriter algılama düzeyleri arttıkça oyun gibi aşk tutumu düzeyi arttığı bulunmuştur. Anne ve babalarının ilişkisinde birbirlerine karşı katı ve disiplinli bir tutum sergilediklerini gözlemleyen birey bu durumu onaylamayarak, bu ilişkinin sevgiden çok kurallar çerçevesinde sürdürüldüğünü düşünebilir. Ebeveynlerinin birbirlerine karşı bu katı tutumu çocukları üzerinde de etkili olabilir ve ebeveynlerinde gördükleri kuralları kendi ilişkilerinde reddederek eğlence odaklı ilişkileri tercih edebilirler.

Algılanan ebeveyn ilişkisi tutumlarından otoriter anne tutumu ile aşka ilişkin tutumlardan özgeci aşk arasında düşük düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Yetişkinlerin anne ve babasının ilişkisinde annelerini otoriter algılama düzeyleri arttıkça özgeci aşk tutumu düzeyi artmaktadır. Anne ve babalarının ilişkilerinde annelerini otoriter olarak algılayan bireyler, annelerinin babalarına karşı yeterince sevgi ve şefkat göstermediklerini düşündükleri için kendi ilişkilerinde

kendilerinden daha çok partnerlerini düşünerek, karşılık beklemeden sevgi ve şefkat göstermeyi tercih edebilirler.

Algılanan ebeveyn ilişkisi tutumlarından ilgisiz anne tutumu ile aşka ilişkin tutumlardan arkadaşça aşk arasında düşük düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Buna göre, ilgisiz anne tutumu düzeyi arttıkça arkadaşça aşk tutumu düzeyi arttığı görülmektedir. Bireylerin ebeveynlerinin ilişkisinde annelerini ilgisiz olarak algılamasının nedeni olarak, babalarıyla yeterince vakit geçirmemesi, birbirleriyle paylaşımlarının olmaması, herhangi bir etkinliği birlikte sürdürmemeleri gibi durumları kişiler kendi ilişkilerinde onaylamayarak ilişkilerinin arkadaşça bir tutum içerisinde, paylaşımlarla sürdürülmesi gerektiğini savunabilirler.

Algılanan ebeveyn ilişkisi tutumlarından ilgisiz anne tutumu ile aşka ilişkin tutumlardan oyun gibi aşk arasında düşük düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Yetişkinlerin anne ve babasının ilişkisinde annelerini ilgisiz olarak algılama düzeyleri artıkça oyun gibi aşk tutumu düzeylerinin arttığı görülmektedir. Ebeveyn ilişkisinde bireylerin annelerini ilgisiz olarak algılanmasının nedeni, babalarıyla yeterince vakit geçirmemesi, birlikte faaliyetlerde bulunmaması, ilişkilerinin eğlence odaklı olmasından çok birbirlerinden bağımsız bir ilişki şeklinde sürdürülmesi gibi durumları reddederek kendi ilişkilerinde partnerleri ile keyifli ve eğlenceli ilişkileri tercih edebilirler. Bireylerin ilişkilerinden beklentisi eğlenmektir. Zamanla birey partnerinin ebeveynleri gibi ilgisiz olduğunu düşündüğünde yeni bir ilişkiye başlayabilir ve ilişkilerinde eğlence arayışına girebilirler.

Algılanan ebeveyn ilişkisi tutumlarından ilgisiz anne tutumu ile aşka ilişkin tutumlardan özgeci aşk arasında düşük düzeyde pozitif yönlü bir ilişki bulunmuştur. Yetişkinlerin anne ve babasının ilişkisinde annelerini ilgisiz olarak algılama düzeyleri arttıkça, özgeci aşk tutum düzeylerinin arttığı bulunmuştur. Ebeveyn ilişkisinde anneye yönelik ilgisiz tutum algısına sahip olan bireyler, annelerinin ilişkilerinde babaları için yeterli özeni ve değeri göstermedikleri düşünebilirler. Ebeveyn ilişkilerinde anneye yönelik ilgisiz tutum algısını kendi ilişkilerinde değiştirmeye çalışarak kendinden çok partnerlerine ilgi ve değer göstererek ebeveynlerinde olması gerektiği düşündükleri ilişki biçimini, kendi ilişkilerinde değiştirmeye çalışarak özgeci aşk tutumunu tercih ediyor olabilirler.

Algılanan ebeveyn ilişkisi tutumlarından demokratik anne tutumu ve demokratik baba tutumu ile aşka ilişkin tutumlardan arkadaşça aşk arasında düşük düzeyde pozitif yönde anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Yetişkinlerin anne ve babasının ilişkisinde, annelerini ve/veya babaları demokratik olarak algılama düzeyleri arttıkça, arkadaşça aşk tutumu düzeyleri artmaktadır. Kişilerin algıladıkları ebeveyn ilişkisinde annelerinin ve babalarının birbirlerine karşı demokratik tutum sergilediklerini düşünmelerinin nedeni, anne ve babalarının birlikte karar almaları, dayanışmaya dayanan bir ilişkilerinin olması, birbirlerinin fikir ve düşüncelerine saygılı olduklarının etkili olduğu düşünülmektedir. Ebeveynlerini rol model alan bireyler, kendi ilişkilerinde ebeveynlerine benzer biçimde karşılıklı paylaşımların ve ortak değerlerin olduğu arkadaşça aşk tutumu tercih edebilirler.

Algılanan ebeveyn ilişkisi tutumlarından demokratik anne tutumu ve demokratik baba tutumu ile aşka ilişkin tutumlardan mantıklı aşk arasında düşük düzeyde pozitif yönde anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Yetişkinlerin anne ve babasının ilişkisinde, annelerini ve/veya babalarını demokratik olarak algılama düzeyleri arttıkça, mantıklı aşk tutumu düzeyleri artmaktadır. Ebeveyn ilişkilerinde annelerine ve babalarına yönelik demokratik tutum algısına sahip olan bireyler, ebeveynlerinin birbirlerinin kişisel hak ve çıkarlarını gözettiklerini düşünürler. Bunun olması gereken bir tutum olduğunu düşünmedikleri için kendi ilişkilerinde ebeveynlerinden farklı olarak sadece kendi çıkarlarını gözetken mantıklı aşk tutumunu tercih ediyor olabilirler. Mantıklı aşk, partnerlerin kendilerine yarar sağlayacak bir takım özelliklere göre seçildiği aşk tutumudur. Dolayısıyla anne ve babasının ilişkisine benzer bir tutumu sergilemediği görülmektedir.

Algılanan ebeveyn ilişkisi tutumlarından bağımlı anne tutumu ve bağımlı baba tutumu ile aşka ilişkin tutumlardan tutkulu aşk arasında düşük düzeyde pozitif yönde anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Yetişkinlerin anne ve babasının ilişkisinde, annelerini ve/veya babalarını bağımlı olarak algılama düzeyleri arttıkça, tutkulu aşk tutumu düzeylerinin arttığı bulunmuştur. Algılanan ebeveyn ilişkisinde anneye ve babaya yönelik bağımlı tutum algısına sahip olan bireyler, ebeveynlerinin; birbirleri olmadan hiçbir şey yapamadıklarını, kendileri ile ilgilenmek yerine eşiyle ilgilendiklerin, eşinin onayı olmadan hiçbir şey yapmak istemediklerini düşünmektedirler. Kadın erkek ilişkisinin ilk örneği olan anne ve baba ilişkisini,

bağımlı tutum olarak algılayan çocuklar, partnerlerine karşı bağımlı tutuma benzer nitelikler taşıyan tutkulu aşkı tercih edebilmektedirler. Tutkulu aşk tutumuna sahip olan bireyler, ilişkiye başladıklarında hemen yakınlaşırlar ve sürekli partneriyle birlikte olmayı isterler. Bu tutumda olan kişiler sevgililerinin mutluluğu için fazlaca çaba harcarlar.

Algılanan ebeveyn ilişkisi tutumlarından bağımlı anne tutumu ve bağımlı baba tutumu ile oyun gibi aşk arasında düşük düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Buna göre, yetişkinlerin anne ve babasının ilişkisinde annelerini ve/veya babalarını bağımlı olarak algılama düzeyleri artıkça, oyun gibi aşk tutumu düzeyleri artmaktadır. Ebeveyn ilişkisinde anne ve babalarına yönelik bağımlı tutum algısına sahip olan bireyler, anne ve babalarının sahip olduğunu düşündüğü tutumların aksine oyun gibi aşk tutumunu da tercih ettikleri görülmektedir. Bunun sebebi ebeveynlerin birbiriyle olan bağlılıkları, bir karar alırken ortak karar aldıklarını, tek başlarına hareket edemedikleri ve kendi ayakları üzerinde duramadıklarını düşündüklerinden ilişkilerinde bu derece bir bağlılık kurmamak adına uzun süreli duygusallıktan ve yakınlıktan uzak olan oyun gibi aşk tutumunu tercih edebilirler.

Algılanan ebeveyn ilişkisi tutumlarından bağımlı anne tutumu ile özgeci aşk alt boyutu arasında düşük düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Buna göre, yetişkinlerin anne ve babasının ilişkisinde annelerini bağımlı olarak algılama düzeyleri artıkça, özgeci aşk tutumu düzeylerinin arttığı bulunmuştur. Anneye yönelik bağımlı tutum algısına sahip olan bireyler, ebeveyn ilişkisinde anneye yönelik bağımlı tutum algısına sahip olan bireyler benzer bir şekilde kendi ilişkilerinde de özgeci aşk tutumunu tercih edebilmektedirler. Özgeci aşkta kişi partnerini olumsuz özelliklerine karşın sever ve olumlu/olumsuz özelliklerine bakmaz. Yarar ya da zarar hesabı yapılmaz. Bağımlı anne tutumunda da kendisinden daha fazla eşini düşündüğü, onunla ilgilendiği bilinmektedir. Dolayısıyla annesinin babasına karşı olan tutumunu model alarak kendi ilişkisinde de benzer bir tutum sergileyebilmektedir.

Algılanan ebeveyn ilişkisi tutumlarından koruyucu anne tutumu ile aşka ilişkin tutumlardan arkadaşça aşk alt arasında düşük düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Buna göre, yetişkinlerin anne ve babasının ilişkisinde annelerini koruyucu olarak algılama düzeyleri arttıkça, arkadaşça aşk tutumu düzeyleri artmaktadır. Algılanan ebeveyn ilişkisinde, koruyucu tutumda anneleri eşlerinin incinmesinden kaygılanır, eşi mutsuz olduğunda endişelenir ve eşlerine yardımcı olamadığında huzursuz hissettiklerini düşünerek eşlerine şefkatli bir biçimde yaklaşırlar. Kişilerin anneye yönelik koruyucu tutum algısı olmalarına karşın kendi ilişkilerinde şefkatten daha çok arkadaşlığa yönelik bir ilişki tutumu tercih ettikleri görülmektedir. Annelerinin eşlerine karşı koruyucu tutum sergilerken kişilerin arkadaşça aşk tutumunun tercih etmelerinin nedeni, annelerinin ilişkilerinde sergiledikleri tutumlardan dolayı incindiklerini, üzüldüklerini ve ilişkilerinde mutlu olmadıkları algısı ile ortak ilgi alanlarına ve paylaşımlara dayalı arkadaşça aşk tutumunu tercih ediyor olabilirler.

Algılanan ebeveyn ilişkisi tutumlarından baba ilgisiz tutum ile aşka ilişkin tutumlardan mantıklı aşk arasında düşük düzeyde negatif yönlü anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Bu sonuca göre, yetişkinlerin anne ve babasının ilişkisinde, babalarını ilgisiz olarak algılama düzeyleri arttıkça, mantıklı aşk tutum düzeylerini azalmaktadır. Algılanan ebeveyn ilişkisinde, babaya yönelik ilgisiz tutum algısına sahip bireylerin babalarının, annelerine ilgi ve sevgi göstermediğini gözlemleyerek kendi ilişkilerinde duygusallığın ön planda olmadığı, aşkın sevginin geri planda kaldığı mantıklı aşk tutumunu daha az tercih ediyor olabilirler.

Algılanan ebeveyn ilişkisi tutumlarından baba demokratik tutum ile aşka ilişkin tutumlardan sahiplenici aşk arasında düşük düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Bu sonuca göre, yetişkinlerin anne ve babasının ilişkisinde, babalarını demokratik olarak algılama düzeyleri arttıkça, sahiplenici aşk tutum düzeylerinin artmaktadır. Algılanan ebeveyn ilişkisinde, babaya yönelik demokratik tutum algısına sahip bireyler, babalarının annelerine yeterince sevgi ve ilgi göstermedikleri düşündükleri için kendi ilişkilerinde, babasının annesine göstermediğini düşündüğü sevgiyi partnerlerinde göstermek arzusu ile sahiplenici aşk tutumunu tercih ediyor olabilirler. Sahiplenici aşk, aşırı duygusallığın ve kıskançlığın ön planda olduğu, takıntılı bir aşk tutumudur.

Algılanan ebeveyn ilişkisi tutumlarından baba koruyucu tutum ile aşka ilişkin tutumlardan mantıklı aşk alt boyutu arasında düşük düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bu sonuca göre, yetişkinlerin anne ve babasının ilişkisinde babalarını koruyucu olarak algılama düzeyleri artıkça, mantıklı aşk tutum düzeylerinin arttığı görülmektedir. Algılanan ebeveyn ilişkisinde, babaya yönelik koruyucu tutum algısına sahip olan bireyler, babalarının annelerine karşı ilgili, şefkatli ve değerli hissettirdiğini gözlemleyerek kendi ilişkilerinde bunu bir ölçüt olarak belirleyebilirler. Babalarının annelerine gösterdiği tutumları, kendi ilişkilerinde ölçüt olarak belirlediklerinden ötürü mantıklı aşk tutumunu tercih ediyor olabilirler. Mantıklı aşk daha önce ifade edildiği gibi partnerlerin kendilerine yarar sağlayacak bir takım özelliklere göre seçildiği aşk tutumudur. Bu tutuma sahip olan bireyler için önemli bir takım ölçütler vardır. Partnerin din inancı, mesleği, sahip olduğu aile, ilgi alanları, yaşadığı çevre ve maddi durum gibi benzeri özellikler önemlidir.

Algılanan ebeveyn ilişkisi tutumlarından baba koruyucu tutum ile aşka ilişkin tutumlardan sahiplenici aşk alt boyutu arasında düşük düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Elde edilen bu sonuca göre, yetişkinlerin anne ve babasının ilişkisinde babalarını koruyucu olarak algılama düzeyleri artıkça, sahiplenici aşk tutumu düzeylerini arttığı bulunmuştur. Algılanan ebeveyn ilişkisinde babaya yönelik koruyucu tutum algısına sahip bireyler, babalarının annelerinin incinmesinden aşırı kaygı duyduklarını, zararsız insanlarla ilişki kurmasını istemeleri ve mutsuz olduklarında endişelendiklerini düşünmektedirler. Genellikle kişilerin, ebeveynleri gibi bir partner olma olasılıkları yüksek olduğu düşünülmektedir (Kılıç, 2017). Bu nedenle babalarının annelerine yönelik bu tutumunu babaya benzer bir tutum sergileme isteği, baba gibi olma veya babadan daha üstün olma arzusu ile sahiplenici aşk tutumunu tercih ediyor olabilirler. Sahiplenici aşk aşırı duygusallığın ve kıskançlığın ön planda olduğu, takıntılı bir aşk tutumudur.

Algılanan ebeveyn ilişkisi tutumlarından baba koruyucu tutum ile aşka ilişkin tutumlardan özgeci aşk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Buna göre, yetişkinlerin anne ve babasının ilişkisinde babalarını koruyucu olarak algılama düzeyleri arttıkça, özgeci aşk tutum düzeyini arttığı saptanmıştır. Algılanan ebeveyn

ilişkisinde, babalarının eşlerine karşı koruyucu bir tutum sergilediği algısına sahip olan bireyler, babalarının tutumlarına benzer bir biçimde kendi ilişkilerinde özgeci aşk tutumunu tercih ediyor olabilirler. Özgeci aşk tutumunda bireyler, karşılık beklemeden partnerleri için gereken özen ve ilgiyi gösterirler ve kendisinden daha çok partnerlerini severler. Koruyucu tutumunda bireyler, eşlerinin zararsız insanlarla ilişki kurmalarını isterler, eşlerine yardımcı olamadıklarında kendilerini huzursuz hissederler ve eşleri mutsuz olduklarında endişelenirler. Babalarının eşlerine karşı olan koruyucu yaklaşımları, bireyleri sosyal öğrenmeler aracılığıyla etkileyebilir ve kişilerin bu aşk tutumunu tercih etmelerine neden olabilir.

8. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmadan elde edilen bulguların sonuçlarına ve önerilere yer verilecektir.

8.1. Sonuçlar

Araştırmadan elde edilen önemli sonuçlar incelendiğinde;

Yetişkinlerin aşk tutumları cinsiyetleri açısından oyun gibi aşk ve arkadaşça aşk alt boyutunda farklılık göstermektedir. Erkeklerin kadınlardan daha fazla oyun gibi aşk tutumunu tercih ettiği, kadınların ise erkeklerden daha fazla arkadaşça aşk tutumunu tercih ettiği sonucu bulunmuştur.

Yetişkinlerin aşk tutumlarının yaşları, anne eğitim düzeyi ve baba eğitim düzeyi açısından farklılık göstermediği saptanmıştır.

Yetişkinlerin aşk tutumları eğitim düzeylerine göre özgeci aşk alt boyutunda anlamlı bir farklılık göstermektedir. Eğitim düzeyi düştükçe özgeci aşk tutumunun arttığı sonucu bulunmuştur.

Yetişkinlerin aşk tutumları, ilişki durumları açısından incelendiğinde oyun gibi aşk ve özgeci aşk alt boyutunda anlamlı bir farklılık saptanmıştır. İlişkisi olmayan kişilerin, ilişkisi olan kişilere göre daha fazla oyun gibi aşk tutumuna sahip oldukları görülmektedir. İlişkisi olan kişilerin, evli olan kişilere göre daha fazla özgeci aşk tutumuna sahip olduğu bulunmuştur.

Yetişkinlerin aşk tutumları, birlikte yaşanan kişilere göre oyun gibi aşk alt boyutunda anlamlı bir farklılık göstermektedir. Anne/baba/kardeşlerle yaşayan kişilerin, eş veya çocuklarıyla yaşayan kişilere göre daha fazla oyun gibi aşk tutumunu tercih ettikleri görülmektedir.

Algılanan ebeveyn ilişkisi cinsiyetlerine göre, baba otoriter, anne ilgisiz, baba ilgisiz, anne bağımlı ve baba bağımlı alt boyutlarında anlamlı bir farklılık

göstermektedir. Erkeklerin, kadınlara göre anne ve babasının ilişkisinde babalarını daha otoriter, ilgisiz, bağımlı olarak algıladıkları bulunmuştur. Erkeklerin, kadınlara göre anne ve babasının ilişkisinde annelerini daha ilgisiz ve bağımlı olarak algıladıkları bulunmuştur.

Algılanan ebeveyn ilişkisi yetişkinlerin yaşlarına göre, baba otoriter tutum alt boyutunda anlamlı bir farklılık göstermektedir. 30-39 yaş aralığındaki bireylerin 20-29 yaş aralığındaki bireylere göre anne ve babasının ilişkisinde babalarını daha otoriter olarak algıladıkları bulunmuştur.

Algılanan ebeveyn ilişkisi yetişkinlerin eğitim düzeylerine göre anne bağımlı alt boyutunda anlamlı bir farklılık göstermektedir. Eğitim düzeyi düştükçe yetişkinlerin anne ve babasının ilişkisinde annelerini daha bağımlı olarak algılama düzeylerinin arttığı saptanmıştır.

Algılanan ebeveyn ilişkisi, yetişkinlerin ilişki durumlarına göre baba otoriter tutum alt boyutunda anlamlı bir farklılık göstermektedir. Buna göre, ilişkisi olmayan kişilerin, ilişkisi olan kişilere göre anne ve babasının ilişkisinde babalarını daha otoriter algıladıkları bulunmuştur.

Algılanan ebeveyn ilişkisi, yetişkinlerin birlikte yaşadıkları kişilere göre baba otoriter tutum alt boyutunda ve baba ilgisiz tutum alt boyutunda anlamlı bir farklılık göstermektedir. Anne/baba/kardeşlerle yaşayan kişilerin, eş veya çocuklarla yaşayan kişilere göre anne ve babasının ilişkisinde babalarını daha otoriter algıladıkları saptanmıştır. Yalnız yaşayan kişilerin anne/baba/kardeşlerle yaşayanlar kişilere göre anne ve babalarının ilişkilerinde babalarını daha ilgisiz olarak algıladıkları bulunmuştur.

Algılanan ebeveyn ilişkisi tutumlarından otoriter anne tutumu ile aşka ilişkin tutumlardan oyun gibi aşk ve özgeci aşk alt boyutu arasında düşük düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Yetişkinlerin anne ve babasının ilişkisinde annelerini otoriter algılama düzeyleri arttıkça oyun gibi aşk ve özgeci aşk tutumu düzeylerinin arttığı görülmektedir.

Algılanan ebeveyn ilişkisi tutumlarından ilgisiz anne tutumu ile aşka ilişkin tutumlardan arkadaşça aşk, oyun gibi aşk ve özgeci aşk alt boyutları arasında düşük düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Buna göre, ilgisiz anne tutumu düzeyi arttıkça arkadaşça aşk tutumu düzeyi arttığı görülmektedir. Yetişkinlerin anne ve babasının ilişkisinde annelerini ilgisiz olarak algılama düzeyleri artıkça oyun gibi aşk tutumu düzeylerinin arttığı görülmektedir. Yetişkinlerin anne ve babasının ilişkisinde annelerini ilgisiz olarak algılama düzeyleri arttıkça, özgeci aşk tutum düzeylerinin arttığı bulunmuştur.

Algılanan ebeveyn ilişkisi tutumlarından demokratik anne tutumu ile aşka ilişkin tutumlardan arkadaşça aşk ve mantıklı aşk alt boyutları arasında düşük düzeyde pozitif yönde anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Yetişkinlerin anne ve babasının ilişkisinde, annelerini demokratik olarak algılama düzeyleri artıkça, arkadaşça aşk tutumu düzeyleri artmaktadır. Yetişkinlerin anne ve babasının ilişkisinde, annelerini demokratik olarak algılama düzeyleri artıkça, mantıklı aşk tutumu düzeyleri artmaktadır.

Algılanan ebeveyn ilişkisi tutumlarından bağımlı anne tutumu ile aşka ilişkin tutumlardan tutkulu aşk, oyun gibi aşk ve özgeci aşk alt boyutları arasında düşük düzeyde pozitif yönde anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Yetişkinlerin anne ve babasının ilişkisinde, annelerini bağımlı olarak algılama düzeyleri arttıkça, tutkulu aşk tutumu düzeylerinin arttığı bulunmuştur. Yetişkinlerin anne ve babasının ilişkisinde annelerini bağımlı olarak algılama düzeyleri artıkça, oyun gibi aşk tutumu düzeyleri artmaktadır. Yetişkinlerin anne ve babasının ilişkisinde annelerini bağımlı olarak algılama düzeyleri artıkça, özgeci aşk tutumu düzeylerinin arttığı bulunmuştur.

Algılanan ebeveyn ilişkisi tutumlarından koruyucu anne tutumu ile aşka ilişkin tutumlardan arkadaşça aşk alt arasında düşük düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Buna göre, yetişkinlerin anne ve babasının ilişkisinde annelerini koruyucu olarak algılama düzeyleri artıkça, arkadaşça aşk tutumu düzeyleri artmaktadır.

Algılanan ebeveyn ilişkisi tutumlarından baba otoriter tutum ile aşka ilişkin tutumlardan oyun gibi aşk alt boyutu arasında düşük düzeyde pozitif yönlü anlamlı

bir ilişki saptanmıştır. Elde edilen bu sonuca göre, yetişkinlerin anne ve babasının ilişkisinde, babalarını otoriter algılama düzeyleri artıkça oyun gibi aşk tutumu düzeyleri artmaktadır.

Algılanan ebeveyn ilişkisi tutumlarından baba ilgisiz tutum ile aşka ilişkin tutumlardan mantıklı aşk arasında düşük düzeyde negatif yönlü anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Bu sonuca göre, yetişkinlerin anne ve babasının ilişkisinde, babalarını ilgisiz olarak algılama düzeyleri artıkça, mantıklı aşk tutum düzeylerini azalmaktadır.

Algılanan ebeveyn ilişkisi tutumlarından baba demokratik tutum ile aşka ilişkin tutumlardan arkadaşça aşk, mantıklı aşk ve sahiplenici aşk alt boyutları arasında düşük düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Elde edilen bu sonuç incelendiğinde, yetişkinlerin anne ve babasının ilişkisinde, babalarını demokratik olarak algılama düzeyleri arttıkça, arkadaşça aşk tutum düzeylerinin arttığı görülmektedir. Yetişkinlerin anne ve babasının ilişkisinde, babalarını demokratik olarak algılama düzeyleri arttıkça, mantıklı aşk tutum düzeylerinin arttığı sonucuna ulaşılmaktadır. Yetişkinlerin anne ve babasının ilişkisinde, babalarını demokratik olarak algılama düzeyleri arttıkça, sahiplenici aşk tutum düzeylerinin artmaktadır.

Algılanan ebeveyn ilişkisi tutumlarından baba bağımlı tutum ile aşka ilişkin tutumlardan tutkulu aşk ve oyun gibi aşk alt boyutları arasında düşük düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Yetişkinlerin anne ve babasının ilişkisinde, babalarını bağımlı olarak algılama düzeyleri arttıkça, tutkulu aşk ve oyun gibi aşk tutumu düzeylerinin arttığı görülmektedir.

Algılanan ebeveyn ilişkisi tutumlarından baba koruyucu tutum ile aşka ilişkin tutumlardan mantıklı aşk, sahiplenici aşk ve özgeci aşk alt boyutları arasında düşük düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Yetişkinlerin anne ve babasının ilişkisinde babalarını koruyucu olarak algılama düzeyleri artıkça, mantıklı aşk tutum düzeylerinin arttığı görülmektedir. Yetişkinlerin anne ve babasının ilişkisinde babalarını koruyucu olarak algılama düzeyleri artıkça, sahiplenici aşk tutumu düzeylerini arttığı bulunmuştur. Yetişkinlerin anne ve babasının ilişkisinde babalarını

koruyucu olarak algılama düzeyleri arttıkça, özgeci aşk tutum düzeyini arttığı saptanmıştır.

8.2. ÖNERİLER

Bu bölümde araştırma kapsamında, uygulayıcılara ve ileride yapılacak olan araştırmalara yönelik önerilere yer verilmiştir.

8.2.1. İleride Yapılacak Olan Araştırmalara Yönelik Öneriler

1. Aşka ilişkin tutumlar ve algılanan ebeveyn ilişkisi ilk kez bu çalışmayla incelenmiştir. Daha sonra yapılacak olan çalışmalar, farklı şehirler ve daha büyük örneklem grupları üzerinden ele alınabilir.
2. Kişilerin yaşadıkları aşk deneyimleri genç yetişkinlikte, orta yetişkinlikte ve ileri yetişkinlik döneminde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla boyamsal bir çalışmayla incelenebilir.
3. Kişilerin aşk tutumları ve algıladıkları ebeveyn ilişkileri çiftler üzerinden incelenip, çift uyumlarına bakılabilir. Özellikle algılanan ebeveyn ilişkileri üzerine yeterince çalışma olmadığı için bu konu üzerinde çalışmalar yapılabilir.

6.2.2. Uygulayıcılara Yönelik Öneriler

1. Kişilerin algıladıkları ebeveyn ilişkilerinin aşk tutumlarını etkileyebileceğiyle ilgili farkındalık sağlanabilir.
2. Kişilerin aşka bakış açıları ve partnerlerinin aşka bakış açılarını anlamalarına ve farkındalık kazanmaları sağlanabilir.
3. Psikoterapide kullanılan yaklaşımlara katkı sağlayabileceği düşünülmektedir. Bireylere aşk tutumlarının farklı oldukları, yaşadıkları sorunların bu farklılıklardan kaynaklandığı ifade edilebilir ve bireylere

farkındalık kazandırılabilir. Dolayısıyla çiftlerin evlilik uyumlarının artmasına katkı sağlayabilir.

KAYNAKÇA

Kitaplar

- Aydın, B. (2013). *Çocuk ve Ergen Psikolojisi*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Dourley, J. P. (2012). *Aşk, Bekarlık Yemini ve İçsel Evlilik/Jung Mistisizmi'ne Giriş*. (C. Erengil, Çev.) İstanbul: Ayna Yayınevi.
- Erol, Z., & Güdücü Sağır, F. (2017). *Aşk Psikolojisi*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Göka, S., & Göka, E. (2015). *Kadınlar, Erkekler, Aşıklar*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Easterbooks, M.A & Emde, R.N. (2017). Aile İçi İlişkiler, Karşılıklı Etkiler. R.A. Hinde ve J.S. Hinde (Ed.) *Evlilik ve Ebeveyn-Çocuk İlişkileri: Aile Sisteminde Duyguların Rolü* (99-123). Ankara: Sınırsız Basım Yayınları.
- Hortaçsu, N. (2012). *İnsan İlişkileri*. Ankara: İmge Kitapevi Yayınları.
- Karasar, N. (2014). *Bilimsel Araştırma Yöntemi* (26 b.). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kernberg, O. F. (2017). *Aşk İlişkileri* (4 b.). (A. Yılmaz, Çev.) İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Kılıç, M. (2017). *Yakın İlişkiler Psikoterapi Odasından Öyküler*. İzmir: Duvar Yayınları.
- Pines, A. M. (2010). *Aşık Olmak*. (M. Yurdakuler Uluengin, Çev.) İstanbul: İletişim Yayınları.
- Reik, T. (2006). *Aşk ve Şehvet Üzerine, Romantik ve Cinsel Duyguların Psikanalizi*. (A. Kılıçoğlu, Çev.) İstanbul: Say Yayınları.
- Snowden, R. (2011). *Freud Kilit Fikirler*. (M. İnan, Çev.) İstanbul: Optimist Yayınları.
- Yeşilyaprak, B. (2012). Kişilik Gelişimi. G. Can içinde, *Eğitim Psikolojisi, Gelişim-Öğrenme-Öğretim* (s. 135-140). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

Sürelî Yayınlar

- Atak, H., & Taştan, N. (2012). Romantik İlişkiler ve Aşk. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 4,520-546.
- Büyükşahin, A., & Selim, H. (2004). Çiftlerin Aşka İlişkin Tutumlarının Lee'nin Çok Boyutlu Aşk Biçimleri Kapsamında İncelenmesi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 19, 59-72.
- Demir, A., & Sancak Aydın, G. (2017). Lisansüstü Öğrencilerinin Eş Seçimini Etkileyen ve Sınırlandıran Görüş ve İnançları. *Ege Eğitim Dergisi*, 18(2), 627-652.
- Ercan, H. (2016). Üniversite Öğrencilerinin Aşk Stillerinin Demografik Değişkenler ve Ana Babaya Bağlanma ile İlişkisi. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(1), 25-37.
- Kuzucu, Y. (2011). Değişen Babalık Rolü ve Çocuk Gelişimine Etkisi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 79-91.
- Öngider, N. (2006). Anne-Baba ile Okul Öncesi Çocuk Arasındaki İlişki. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 420-440.
- Özen, Y., & Gülaçtı, F. (2010). Duyuşsal Alan Öğrenilerinden Sevgi ve Sevgi Kuramları. *ODÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 136-149.
- Tufan, A. E., & Yaluğ, İ. (2010). "Aşk" Fenomeni ve Sevgi İlişkilerinin Nörobiyolojisi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 443-456.
- Uştuk, O. (2013). Aşk Örüntüleri Üzerine Bir Anlatı Analizi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(3), 59-70.
- Uzun Özer, B., & Tezer, E. (2008). Aşka İlişkin Tutum Biçimlerinin Olumlu ve Olumsuz Duygularını Yordayıcılığı. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, III(30), 20-29.
- Yılmazçoban, M. (2010). Evlilikte Çiftleri Etkileyen Unsurlar ve Arkadaşlık İlkeleri. *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*(1), 178-195.

Tezler

- Açık, Ö. (2008). *Evlilik Uyumu ve Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişki*. Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. İzmir.

- Açıkel, M. (2013). *Üniversite Öğrencilerinin Aşk Biçimleri ve Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. Ankara.
- Aktu, Y. (2015). *Levinson'un Kuramı Açısından İlk Yetişkinlik Dönemindeki Bireylerin Yaşam Yapılarının İncelenmesi*. Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. Tokat.
- Altınok, A. (2014). *Genç Yetişkinlerin Romantik İlişki Doyumları İle Anne-Baba Çatışmasını Algılamaları Arasındaki İlişkide Problem Çözme Tarzları ve İlişkilere Yönelik Akılcı Olmayan İnançların Aracı Rolü*. Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep.
- Altun, G. (2015). *Evli Bireylerde Bağlanma Tarzları ve Erken Dönem Uyum Bozucu Şemaların Evlilik Doyumu İle İlişkisi*. Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.
- Aydın, E. (2017). *Anne-Oğul Bağlanmasının Gelin-Kayınvalide İlişkisi ve Evlilik Doyumunu Yordamadaki Rolü*. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.
- Baltacıoğlu, S. (2016). *Genç Yetişkinlerin Bağlanma Stillerinin, Yakın İlişkilerindeki Psikolojik Eğilimlerinin ve İlişki İnançlarının İncelenmesi*. Bahçeşehir Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.
- Bolattekin, A. (2014). *Anne- Babanın Bağlanma Stilleri, Anne- Baba Tutumları ve Çocuklarındaki Davranış Problemleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. İstanbul Arel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.
- Bozdemir, F. (2015). *Bağlanma Stilleri, Anne Baba Tututmları ve Çocukluk Çağı Örslenme Yaşantılarının Duygusal Zeka İle İlişkilerinin İncelenmesi*. Mersin Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. Mersin.
- Budak, B. (2013). *Üniversite Öğrencilerinin Aşka İlişkin Tutumları ve İlişki Doyumlarının Kişilik Özellikleri İle İlişkisi*. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. Ankara.
- Bulduk, S. (2015). *Annenin Evlilik Çatışması Çözüm Stillerinin Çocuklarının Çatışmayı Algılamasındaki Biçimleyici Rolü*. Okan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.
- Büyükaşahin, A. (2006). *Yakın İlişkilerde Bağlanım: Yatırım Modelinin Bağlanma Stilleri ve Bazı İlişkisel Değişkenler Yönünden İncelenmesi*. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi. Ankara.

- Candemir Karaburç, G. (2017). *Evli Bireylerin Problemlı İnternet Kullanımı, Evlilik Uyumu, Eş Tükenmişliği ve Temel Psikolojik İhtiyaçlarının Karşılanma Düzeylerinin İncelenmesi*. Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep.
- Çelik, E. (2009). *Evli Öğretmenlerin Bağlanma Stili, Denetim Odağı ve Bazı Nitelikleri Açısından Evlilik Uyum Düzeylerinin İncelenmesi*. Eskişehir Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir.
- Çiftçi, D. (2010). *Kişinin Ebeveyn İlişki Algısı İle Yetişkinlik Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.
- Çolakoglu, E. T. (2012). *Genç Yetişkinlerde Kendilik Algısı, Erken Dönem Uyumsuz şemalar, Algılanan Ebeveynlik Stilleri ve Kişilerarası İlişkiler*. Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.
- Dashdamirov, E. (2013). *Üniversite Öğrencilerin Aşka İlişkin Tutum Biçimleri ile Depresyon Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. İstanbul: Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Demir, D. (2016). *Evlilik Uyumu ile Bağlanma Stilleri ve Kişilerarası Problem Çözme Davranışları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.
- Demir, E. (2014). *Farklı Denetim Odağına Sahip Evli Bireylerin Evlilik Doyumunun İncelenmesi*. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. Ankara.
- Epözdemir, H. (2014). *Seri Evlilik Yapan Bireylerin İlk ve İkinci Evliliğini Yapmış Bireyler İle Nesne İlişkileri, Yansıtmacı Özdeşim Savunma Mekanizmalarının Düzeyi, Psikolojik Belirtiler ve İlişki Doyumu Açısından Karşılaştırılması*. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi. Ankara.
- Ercan, H. (2008). *Genç Yetişkinlerin Aşk Biçemleri ve Benlik Tipleri*. Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi. Ankara.
- Erden, D. (2016). *Kendini İzleme Tarzı, Yakın İlişkilerde Yaşanan Kaygı ve Algılanan Eş Davranışlarının Evlilik Doyumu Üzerine Etkisinin İncelenmesi*. Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. İzmir.
- Erdoğan, S. (2007). *Evlilik Uyumu ile Psikiyatrik Rahatsızlıklar, Bağlanma Stilleri ve Mizaç ve Karakter Özellikleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Uzmanlık Tezi. Ankara.
- Erişti, A. (2010). *Bağlanma Stilleri, Kişilik Özellikleri ve Evlilik Uyumu Arasındaki İlişki*. Ege Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. İzmir.

- Eryavuz, A. (2006). *Çocuklukta Algılanan Ebeveyn Kabul veya Reddinin Yetişkinlik Dönemi Yakın İlişkileri Üzerindeki Etkileri*. Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi. İzmir.
- Gürsoy, Ç. (2004). *Kaygı ve Demografik Değişkenlerin Evlilik Uyumuna İle İlişkisi*. Mersin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. Mersin.
- İslam, E. (2015). *Romantik İlişkide Kendilik Değerlendirmesi İle Algılanan Ebeveyn Kabul- Red Düzeyi Arasındaki İlişki ve Kendini Toparlama Gücünün Aracılık Rolü*. Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.
- Kaplan, K. (2016). *Evli Bireylerde Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumların, Evlilik Doyumuna ve Psikolojik İyi Oluş Durumuna Etkisinin İncelenmesi*. Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.
- Kapuci, O. (2014). *Evli Çiftlerin Evlilik Kalitesi ve Bağlanma Stillerinin Demografik Özellikler Açısından İncelenmesi*. Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.
- Karadağ, Ş. (2015). *Evlilik Uyumuna İlişkinde Aile İçi İletişimin Rolü: Konya Örneği*. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi. Konya.
- Karahasanoğlu, G. (2016). *Üniversite Öğrencilerinde Aşka İlişkin Tutumlar, Kişilik Özellikleri ile Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişkilerin Cinsiyet ve Mevcut İlişki Bağlamında İncelenmesi*. İstanbul Bilim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.
- Karasan, S. (2015). *Bireylerin Ebeveynlerinin Göstermiş Oldukları Ebeveyn Tutumları İle Sahip Oldukları Düşünme Stilleri Arasındaki İlişki*. Haliç Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.
- Karpuz İlericiler, N. (2015). *Evlilik Uyumunu Açıklamada Yakın İlişkilerde Bağlanma, Erken Dönem Uyum Bozucu Şemalar ve Psikolojik Travmanın Rolü*. Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.
- Keldal, G. (2015). *Üniversite Öğrencilerinin Evliliğe İlişkin Tutumlarının Yordayıcısı Olarak Eş Seçme Stratejileri ve Cinsiyet Rol Algıları*. İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. Malatya.
- Kervancıoğlu, H. (2016). *İlişkilerle İlgili Bilişsel Çarpıtmaların Evlilik Doyumunu Yordama Gücü*. Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep.
- Kılıç, E. (2017). *Bağlanma Biçimlerinin Evlilik Doyumu İle İlişkisi*. Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.

- Korap, N. (2013). *Algılanan Anne Baba Tutumlarının Ergenlerin İletişim Becerilerine Etkisi*. Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.
- Küçük Helvacı, F. (2012). *Romantik İlişkilerde Sorun Çözme ve Sosyal İlginin Aşka İlişkin Tutumlarla İlişkisi*. Ondokuzmayıs Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. Samsun.
- Lafçı, P. (2014). *Evli Bireylerin Aşka İlişkin Tutumları İle Evlilik Uyumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.
- Maçkan, A. Ç. (2013). *Yaşlılık Döneminde Problem Çözme Becerileri ve Esnekliğin Evlilik Uyumuna Etkisi*. Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. Ankara.
- Oğuz, N. (2016). *Genç Yetişkinlerde Anne Baba Tutumu, Anksiyete ve Benlik Saygısı İlişkisi*. Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.
- Okşak, E. (2004). *Bağlanma Stillerinin Evlilik İlişkisindeki Olumsuz Olaylar Karşısında Yapılan Yükleme Etkisi*. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.
- Oktaş, G. (2016). *Algılanan Anne Baba Tutumu ile Bağlanma Biçimi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.
- Öngider, N. (2006). *Evli ve Boşanmış Ailelerde Algılanan Ebeveyn Kabul veya Reddinin Çocuğun Psikolojik Uyumuna Üzerindeki Etkileri*. Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi. İzmir.
- Öziş, G. (2016). *Evlilik Yaşam Doyumunun Algılanan Ebeveyn İlişkisi, Psikolojik Dayanıklılık ve Dinsel İnanç Gücü Açısından İncelenmesi*. Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. Sakarya.
- Özmen Süataç, A. (2010). *Evlilik Uyumunun Kişilerarası Tarz ve Öfke Açısından Araştırılması*. Ege Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. İzmir.
- Özsoy, K. (2014). *Parçalanmış Aileye Sahip Üniversite Öğrencilerinin Anne Baba Tutumlarını Algılama Biçimleri ve İlişkilerle İlgili Bilişsel Çarpıtmaları*. Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. İzmir.
- Salahur, E. (2010). *Üniversite Öğrencilerinin Geriye Dönük Olarak Çocukluklarında Algılamış Oldukları Ebeveyn Kabul veya Reddinin Yetişkin*

Bağlanma Biçimleri ve Depresif Belirtiler İle İlişkisi. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. Ankara.

Samadpour Shahrak, J. (2013). *Lise Öğrencilerinin Algıladıkları Anne Baba Tutumu, Özsaygı ve Akademik Başarı Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi.* Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. Ankara.

Şendil, G. (1999). *Çocukların Anne Babanın Evlilik Çatışmasını Algılayışı.* İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi. İstanbul.

Tan, C. C. (2016). *Evli Çiftlerde Zihin Kuramı Ölçek Değerlerinin, Evlilik Doyumu ve Eş Desteğine Olan Etkisinin İncelenmesi.* Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Tanış, Z. İ. (2017). *Yetişkinlerde Bağlanma Stilleri ve Öfke Tarzları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.* Haliç Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.

Tosun, C. (2015). *Evlilik Öncesindeki ve Evli Bireylerin İlişki Nitelikleri, Benlik Kurguları ve Özgeci Davranış Düzeyleri.* Karadeniz Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. Trabzon .

Sosyal Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.

Turanlı, P. (2010). *Orta Yetişkinlikte Evlilik Uyumu ile Benlik Saygısı ve Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişkinin Saptanması.* Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.

Tuzer, D. (2016). *Üniversite Öğrencilerinin Eş Seçim Tutumlarının Bireysel Özellikleri Açısından İncelenmesi.* Çağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. Mersin.

Tüfekçi, S. (2008). *Romantik İlişkilerde Genç Yetişkinlerin Aşka İlişkin Tutumları ve Kişilik Özellikleri: Transaksiyonel Analiz Ego Durumları Açısından Bir Değerlendirme.* Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.

Türkoğlu, İ. E. (2013). *Üniversite Öğrencilerinin Flört Davranışlarına Göre Çocuklukta Algılanan Ebeveyn Kabul- Ret ve Karşı Cinsle İlişkide Sosyal Yetkinlik İnancının İncelenmesi.* Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. Adana.

Üney, T. (2016). *Ebeveyn Evlilik Çatışma Çözüm Stilleri, Ergenin Duygu Düzenlemesi ve Ergen Çatışma Çözme Davranışları Arasındaki İlişkinin*

İncelenmesi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. Bolu.

Varol, R. (2015). *Genogram Temelli Yürütülen Psikolojik Danışma Sürecinin Çiftlerde Evlilik Uyumunu, Duygusal Bağlılık, Evlilikte Problem Çözme ve Benliğin Ayrışma Düzeylerine Etkisi.* Mevlana Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. Konya.

Vural Yüzbaşı, D. (2012). *Türkiyede Beliren Yetişkinlik: Yetişkinlik Kriterlerinin ve Yetişkinlik Statülerinin İncelenmesi.* Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. İzmir.

Vural, G. (2015). *Ebeveyn Kaybı Yaşamış Çocuk ve Ergenler ile Ebeveynleri Boşanmış Çocuk ve Ergenlerin Travmatik Yaşantılarının Karşılaştırılması.* Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.

Yalçın, M. (2014). *Ergenlerde Mizaç Özelliklerinin ve Ebeveyn Kabul-Reddinin Yıkıcı Davranışlar Üzerine Etkisi.* Adnan Menderes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. Aydın.

Yıldız, A. (2013). *Anne Baba Tutumları İle Evlilik Doyumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.* Fatih Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.

Yıldız, S. (2005). *Depresyon ve Anksiyete Tanısı Almış Çocuklar İle Kontrol Grubunun Anne- Babalarının Bağlanma Stillerine Göre Evlilik Uyumlarının İncelenmesi.* Uludağ Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. Bursa.

Yücel, D. (2014). *Çocukluk Çağı İstismar Yaşantılarının Genç Yetişkinlik Dönemindeki Bağlanma Süreçleri, Psikopatolojik Semptomlar, İlişki Yeterlilikleri ve Aşk Tutumları İle İlişkinin İncelenmesi.* İstanbul Üniversitesi, Adli Tıp Enstitüsü, Doktora Tezi. İstanbul.

Yüksel, R. (2013). *Genç Yetişkinlerde Aşk Tutumları ve Yaşamın Anlamı.* Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. Sakarya.

EKLER

EK1: Kişisel Bilgi Formu

1. Cinsiyet:

Kadın ()

Erkek ()

2. Yaş:

20-29 ()

30-39 ()

40-49 ()

50 ve üstü ()

3. Eğitim Durumu:

İlköğretim ()

Lise ()

Üniversite ()

Yüksek Lisans ve üzeri ()

4. Şu anki ilişki durumunuz:

İlişkisi yok ()

İlişkisi var ()

Evli ()

5. Annenizin eğitim durumu:

Okur-yazar değil ()

İlköğretim ()

Lise ()

Üniversite ve üzeri ()

6. Babanızın eğitim durumu:

Okur-yazar değil ()

İlköğretim ()

Lise ()

Üniversite ve üzeri ()

7. Birlikte Yaşadığınız Kişiler:

Yalnız ()

Anne/Baba ve Kardeşler ()

Eş ve/veya Çocukları ile ()

Diğer ()

EK.2: Algılanan Ebeveyn İlişkisi Ölçeği

Eşiyle ilişkisinde;	ANNEM				BABAM			
	Kesinlikle Katılmıyorum	Biraz Katılıyorum	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum.	Kesinlikle Katılmıyorum	Biraz Katılıyorum	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1. Her şeyin doğrusunu bildiğini iddia eder.	0	1	2	3	0	1	2	3
2. Dediklerinin olması konusunda ısrarcıdır.	0	1	2	3	0	1	2	3
3. Dediğinden ve bildiğinden şaşmaz.	0	1	2	3	0	1	2	3
4. Eşiyle arasında yaşadığı sorunları önemsemez.	0	1	2	3	0	1	2	3
5. Eşinin sıkıntılarına duyarsız kalır.	0	1	2	3	0	1	2	3
6. Eşinin fikirlerini önemsemez.	0	1	2	3	0	1	2	3
7. Eşi yeni kıyafet aldığında fark etmez.	0	1	2	3	0	1	2	3
8. Eşi hastalandığında ilgilenmez.	0	1	2	3	0	1	2	3
9. Eşinin ihtiyaç ve isteklerini anlamaz.	0	1	2	3	0	1	2	3
10. Gün içinde eşinin zamanının nasıl geçtiğini hiç sormaz.	0	1	2	3	0	1	2	3
11. Eşinin başardığı hiçbir işi takdir etmez.	0	1	2	3	0	1	2	3
12. Eşini ilgili bir şekilde dinlemez.	0	1	2	3	0	1	2	3
13. Sorunlardan dolayı eşinin incinmesinden aşırı kaygılanır.	0	1	2	3	0	1	2	3
14. Eşinin zor şeyler yapmasına izin vermez.	0	1	2	3	0	1	2	3
15. Eşinin hep zararsız insanlarla ilişki kurmasını ister.	0	1	2	3	0	1	2	3
16. Eşine yardımcı olamadığında kendini huzursuz hisseder.	0	1	2	3	0	1	2	3
17. Eşi mutsuz olduğunda çok endişelenir.	0	1	2	3	0	1	2	3
18. Eşi sorun yaşadığında hemen müdahale etmeye çalışır.	0	1	2	3	0	1	2	3
19. Onun için eşi ilişkinin önemli bir parçasıdır.	0	1	2	3	0	1	2	3

20. Eşine saygı gösterir.	0	1	2	3	0	1	2	3
21. Eşiyle birlikte zaman geçirebilir.	0	1	2	3	0	1	2	3
22. Eşine özen gösterir.	0	1	2	3	0	1	2	3
23. Eşiyle olan ilişkisini ilgilendiren konulara duyarlıdır.	0	1	2	3	0	1	2	3
24. Eşinin değerli olduğunu hissettirir.	0	1	2	3	0	1	2	3
25. Evliliğin devamı için gereken çabayı gösterir.	0	1	2	3	0	1	2	3
26. Eşini arkadaşlarına tanıtırken gururlanır.	0	1	2	3	0	1	2	3
27. Eşinin tercihlerine saygı duyar.	0	1	2	3	0	1	2	3
28. Eşinin haklarına ve değerlerine önem verir.	0	1	2	3	0	1	2	3
29. Eşinin siyasal ve sosyal tercihlerine saygı duyar.	0	1	2	3	0	1	2	3
30. Eşinin fikirlerini söylemesine müsaade eder.	0	1	2	3	0	1	2	3
31. Eşi olmadan bir şey yapamaz.	0	1	2	3	0	1	2	3
32. Kendiyle ilgilenmek yerine eşiyle ilgilenmeyi tercih eder.	0	1	2	3	0	1	2	3
33. Eşiyle ilgilenmekten arkadaşlarına vakit ayıramaz.	0	1	2	3	0	1	2	3
34. Eşiyle çok fazla ilgilendiği için diğer işlerini hep aksatır.	0	1	2	3	0	1	2	3
35. Eşinin kendisini terk edeceğinden çok kaygılanır.	0	1	2	3	0	1	2	3
36. İşi dışında eşi olmadan hiçbir yere gitmek istemez.	0	1	2	3	0	1	2	3
37. Eşinin onayı olmadan bir şey yapmak istemez	0	1	2	3	0	1	2	3

EK.3: Aşka İlişkin Tutumlar Ölçeği

		Kesinlikle Yanlış	Yanlış	Kararsızım	Doğru	Kesinlikle Doğru
1.	Birlikte olduğum kişi bana ilgi göstermediğinde, kendimi baştan aşağıya hasta hissederim.					
2.	Birlikte olduğum kişi diğer insanlarla yaptığım bazı şeyleri bilseydi, bozulurdu.					
3.	Onun benimle ilgili bilmediği şeylerin onu incitmeyeceğine inanıyorum.					
4.	Birlikte olduğum kişi için her şeye katlanırım.					
5.	Birlikte olduğum kişiyi seçerken göz önünde bulundurduğum temel şey, ailem üzerinde nasıl bir etki bırakacağıdır.					
6.	Birlikte olduğum kişinin başka biriyle de birlikte olduğundan kuşkulanırsam, rahat edemem.					
7.	Arkadaşlığımız zamanla aşka dönüştü.					
8.	Birlikte olduğum kişi ve ben fiziksel olarak tam bir uyum içerisindeyiz.					
9.	Birlikte olduğum kişinin mutluluğunu mutluluğumun önüne koymadıkça mutlu olamam.					
10.	Ona aşık olduğumdan beri başka herhangi bir şey üzerinde yoğunlaşmakta güçlük çekiyorum.					
11.	Birlikte olduğum kişiyi seçerken dikkate aldığım faktörlerden biri, mesleki yaşantım üzerinde nasıl bir etkisi olacağı idi.					
12.	Birlikte olduğum kişi ideal fiziksel güzellik/ yakışıklılık standartlarıma uygun.					
13.	Birlikte olduğum kişinin isteklerini yerine getirebilmesi için genellikle kendi isteklerimden özveride bulunmaya hazırım.					
14.	Aşk ilişkimiz iyi bir arkadaşlıktan doğduğu için çok doyum vericidir.					
15.	Birlikte olduğum kişi bir süre bana ilgi göstermezse bazen ilgisini tekrar çekmek için aptalca şeyler yaparım.					
16.	Birbirimizi gerçekten anlıyoruz.					

17.	Birlikte olduğum kişi ve çok sayıda başkalarıyla ‘aşk oyunu’ oynamaktan hoşlanırım.					
18.	Birlikte olduğum kişiyle yoğun bir ilişkiye girmeden önce çocuk sahibi olmamız durumunda onun kalıtsal özellikleri ile benimkinin ne kadar uyumlu olduğunu bulmaya çalışırım.					
19.	Bazen onun öteki sevgililerim hakkında bilgi edinmesini engellemek zorunda kalırım.					
20.	Birlikte olduğum kişiye seçerken en önemli faktör, onun iyi bir ana-baba olup olamayacağı idi.					
21.	Birlikte olduğum kişiye acı çektirmektense kendim acı çekmeyi tercih ederim.					
22.	Uzun süreli bir arkadaşlıktan doğduğu için aşkımız aşkların en iyisidir.					
23.	Birbirimiz için yaratıldığımızı düşünüyorum.					
24.	Aşkımız gizemli, mistik bir duygu değil, gerçek bir arkadaşlıktır.					

T.C.
HALIÇ ÜNİVERSİTESİ
GİRİŞİMSSEL OLMAYAN KLİNİK ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU

SAYI : 205
KONU: Etik Kurul İzni

24.11.2017

Sayın; Sümeyye TETİK

Haliç Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu tarafından yapmış olduğunuz başvuru incelenmiş olup, Yrd.Doç.Dr.Ayşegül YETKİN danışmanlığında yaptığınız “Yetişkinlerde Algılanan Ebeveyn Tutumu ile Aşka Dair Görüşleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” isimli araştırma kurumumuzun 24.11.2017 tarihli toplantısında etik yönden uygun bulunmuştur.

Bilgilerinizi rica ederim.

Prof.Dr.Melek Güneş YAVUZER
Etik Kurul Başkan Yardımcısı

Ek: Etik Kurul Kararı

ÖZGEÇMİŞ

Sümeyye TETİK 26.07.1993 tarihinde SAKARYA/GEYVE ilçesinde doğdu. Kazımpaşa ilköğretim okulunu bitirdikten sonra Geyve Alifuat Başgil Anadolu Lisesinde okudu. 2012 yılında Haliç Üniversitesi Psikoloji Bölümüne girdi ve 2016 yılında yüksek onur belgesiyle mezun oldu. Ardından 2016 yılında Haliç Üniversitesi Klinik Psikoloji Yüksek Lisans Programına başladı.

İNGİLİZ GÖRÜLMÜŞTÜR
Dr. Alişan YETKİN
Alişan Yetkin

YETİŞKİNLERDE ALGILANAN EBEVEYN İLİŞKİ TUTUMLARI İLE AŞKA DAİR GÖRÜŞLER ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

ORIJINALLIK RAPORU

% 15	% 11	% 10	% 5
BENZERLİK ENDEKSİ	İNTERNET KAYNAKLARI	YAYINLAR	ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BİRİNCİL KAYNAKLAR

1	acikarsiv.ankara.edu.tr İnternet Kaynağı	% 2
2	acikerisim.deu.edu.tr İnternet Kaynağı	% 1
3	ÖZÇELİK, Funda. "YALIN ÜRETİM ORTAMLARINDA GELENEKSEL MALİYET MUHASEBESİ İLE YAŞANAN SORUNLAR: BİR ARAŞTIRMA", TUBITAK, 2013. Yayın	% 1
4	www.eab.org.tr İnternet Kaynağı	% 1
5	library.cu.edu.tr İnternet Kaynağı	% 1
6	Submitted to TechKnowledge Turkey Öğrenci Ödevi	% 1
7	Kilickaya, Oguz, Sukru Tekindur, Memduh	% 1